

**ZPRÁVA O PRVNÍM KOLE PROCESU
NÁRODNÍHO HODNOCENÍ RIZIK
PRANÍ PENĚŽ A FINANCOVÁNÍ TERORISMU**

veřejná verze

prosinec 2016

Kompletní materiál byl schválen na schůzi Vlády České republiky dne 9. ledna 2017 usnesením Vlády České republiky ze dne 9. ledna 2017 č. 5.

OBSAH

1.1	VYMEZENÍ ROZSAHU SDÍLENÍ.....	1
1.2	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A VYBRANÝCH POJMŮ	6
1.3	ÚVOD	10
1.4	METODIKA A ZVOLENÉ POSTUPY	11
2.1	POSOUZENÍ HROZEB A DŮSLEDKŮ A OPATŘENÍ K JEJICH ZMÍRNĚNÍ.....	17
2.2	DAŇOVÁ TRESTNÁ ČINNOST JAKO ZDROJOVÁ TRESTNÁ ČINNOST PRO PRANÍ PENĚŽ	27
3.1	IDENTIFIKACE A HODNOCENÍ ZRANITELNOSTÍ V SOUKROMÉM SEKTORU	29
3.1.1	ÚVĚROVÉ INSTITUCE: BANKY, SPOŘITELNÍ A ÚVĚRNÍ DRUŽSTVA A ČNB JAKO POVINNÉ OSOBY	29
3.1.5.1	POSKYTOVATELÉ MOBILNÍCH PLATEBNÍCH SLUŽEB.....	32
3.1.6	SEKTOR POJIŠŤOVNICTVÍ.....	35
3.1.8	PROVOZOVATELÉ HAZARDNÍCH HER	38
3.1.10	PRÁVNICKÉ A PORADENSKÉ PROFESE	39
3.1.11	POSKYTOVATELÉ SLUŽEB PRO SPOLEČNOSTI A PRO SVĚŘENSKÉ FONDY	40
3.2	ROLE STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ČNB VE ZMÍRŇOVÁNÍ RIZIK ML/FT.....	44
3.2.1	FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR	44
3.2.1.1	DOZOROVÁ ČINNOST FAÚ.....	46
3.2.1.2	POVOLOVÁNÍ VÝJIMEK DLE § 34 AML ZÁKONA	48
3.2.2	VÝKON DOHLEDU ČNB.....	50
3.2.3	VÝKON DOZORU ČOI	51
3.2.4	NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SKPV	52
3.2.5	ROLE CELNÍ SPRÁVY ČR V BOJI PROTI RIZIKŮM ML/FT	53
3.2.5.1	OBLAST PŘEVOZU FINANČNÍ HOTOVOSTI.....	56
3.2.6	ÚLOHA A VÝZNAM GFŘ v ÚSILÍ KE ZMÍRŇOVÁNÍ RIZIK	59

3.3	IDENTIFIKACE A POSOUZENÍ ZRANITELNOSTÍ VZEŠLÝCH Z ANALÝZY PESTEL DLE METODIKY FATF	61
3.3.1	KORUPCE JAKOŽTO ZRANITELNOST s VÝZNAMEM PRO ML/FT RIZIKA.....	61
3.3.2	ZRANITELNOST NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ v OBLASTI ML/FT	66
3.3.3	ZRANITELNÁ MÍSTA V SYSTÉMU STÍHÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	76
4.1	SHRNUTÍ RIZIK A NEZBYTNÝCH DODATEČNÝCH OPATŘENÍ	84
4.2	SHRNUTÍ NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ZÁVĚRŮ	108
5	PŘÍLOHY	109
5.1	POČTY OPO V LETECH 2010 – 2015	109
5.2	POSOUZENÍ HROZEB.....	110
5.7	STATISTIKA POLICIE ČR	113
5.8	STATISTIKA STÍHANÉ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	113
5.10	ANALÝZA SZ	113

1.1 VYMEZENÍ ROZSAHU SDÍLENÍ

Některé kapitoly této zprávy obsahují neveřejné pasáže. Rozsah jejich sdílení uvádíme v následujícím přehledu.

Název kapitoly	Hlavní zpracovatel textu	Výskyt neveřejné pasáže: ANO/NE	Rozsah sdílení neveřejné pasáže
Seznam použitých zkratek a vybraných pojmů	FAÚ	NE	
Úvod	FAÚ	NE	
Metodika a zvolené postupy	FAÚ	NE	
Identifikace a hodnocení hrozeb a opatření k jejich zmírnění	FAÚ + Policie ČR	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby a jejich asociace
Daňová trestná činnost: posouzení	GFR	NE	
Úvěrové instituce: banky, spořitelní a úvěrová družstva a ČNB jako povinné osoby	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) AML zákona a jejich asociace
Organizátoři trhu s investičními nástroji, centrální depozitář cenných papírů a další osoby vedoucí zákonem stanovené evidence investičních nástrojů	ČNB	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) bodů 1 - 4 AML zákona a jejich asociace

Název kapitoly	Hlavní zpracovatel textu	Výskyt neveřejné pasáže: ANO/NE	Rozsah sdílení neveřejné pasáže
Obchodníci s cennými papíry	ČNB	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) bodů 1 - 4 AML zákona a jejich asociace
Platební instituce a instituce elektronických peněz	ČNB	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) bodu 5 AML zákona a jejich asociace
Poskytovatelé mobilních platebních služeb	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, poskytovatelé mobilních platebních služeb, APMS, Fórum dárců
Sektor pojišťovnictví	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) bodu 8 AML zákona a jejich asociace
Sektor poskytovatelů směnářských služeb	ČNB	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a písm. b) bodů 10 AML zákona a jejich asociace
Provozovatelé hazardních her	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. c) AML zákona a jejich asociace

Název kapitoly	Hlavní zpracovatel textu	Výskyt neveřejné pasáže: ANO/NE	Rozsah sdílení neveřejné pasáže
Obchody s nemovitostmi	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a), d) AML zákona a jejich asociace
Právnícké a poradenské profese	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a), e) - g) AML zákona a jejich asociace a jejich profesní organizace
Poskytovatelé služeb pro společnosti a SF	FAÚ + MSp	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. h) a i) AML zákona v platném znění (resp. dle písm. h) dle navrhované novely AML zákona) a jejich asociace (poskytovatelé služeb pro společnosti a SF)
Finanční analytický útvar	FAÚ	NE	
Dozorová činnost FAÚ	FAÚ	NE	
Povolování výjimek podle § 34 AML zákona	FAÚ	NE	
Výkon dohledu ČNB	ČNB	NE	
Výkon dozoru ČOI	ČOI	NE	
NCOZ	NCOZ	NE	

Název kapitoly	Hlavní zpracovatel textu	Výskyt neveřejné pasáže: ANO/NE	Rozsah sdílení neveřejné pasáže
NKBT	NKBT	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností, všechny povinné osoby podle AML zákona
Role Celní správy ČR v boji proti rizikům ML/FT	GŘC	NE	
Oblast převozu peněžní hotovosti	GŘC	NE	
Úloha a význam GFR v úsilí ke zmírňování rizik	GFR	NE	
Korupce jakožto zranitelnost s významem pro ML/FT rizika	MV	NE	
Zranitelnost nestátních neziskových organizací v oblasti ML/FT	MV + FAÚ	NE	
Zranitelná místa v systému stíhání trestné činnosti	MSp	NE	
Shrnutí rizik a nezbytných dodatečných opatření	FAÚ	NE	
Shrnutí nejvýznamnějších závěrů	FAÚ	NE	
Počty OPO v letech 2010 - 2015	FAÚ	NE	
Posouzení hrozeb	FAÚ	NE	

Název kapitoly	Hlavní zpracovatel textu	Výskyt neveřejné pasáže: ANO/NE	Rozsah sdílení neveřejné pasáže
Posouzení míry vystavenosti hrozbám	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
Posouzení míry zranitelnosti	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
Analýza hrozeb	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby a jejich asociace
Mapa zjištěných zranitelných míst z dozorčí činnosti	FAÚ	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby a jejich asociace
Statistika Policie ČR	PČR	NE	
Statistika stíhané trestné činnosti	MSp	NE	
Analýza ÚOKFK	PČR	ANO	všechny zainteresované státní orgány a ČNB, povinná připomínková místa, zahr. orgány a mzn organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby a jejich asociace
Analýza SZ	NSZ	NE	

1.2 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A VYBRANÝCH POJMŮ

AML	Anti-money laundering (boj nebo prevence proti praní peněz)
AML vyhláška ČNB	Vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
AML zákon	Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v platném znění
BO	Beneficial owner, skutečný majitel ve smyslu § 4 odst. 4 AML zákona
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů
CDD/KK	Customer due diligence, kontrola klienta ve smyslu § 9 AML zákona
CFT	Countering the financing of terrorism (boj nebo prevence proti financování terorismu)
ČNB	Česká národní banka
Čtvrtá AML směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015
DPH	Daň z přidané hodnoty
EMI	Instituce elektronických peněz
FATF	Financial Action Task Force, www.fatf-gafi.org

FAÚ	Finanční analytický útvar Ministerstva financí
FO	Fyzická osoba
FS	Finanční správa České republiky
FT	Financování terorismu
GFŘ	Generální finanční ředitelství, nadřízený orgán finančních úřadů
ML	Money laundering, praní peněz
MLRO	Money laundering reporting officer, kontaktní osoba
Novela AML zákona	Zákon č. 368/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb.
NNO/NPO/NGO	Nestátní nezisková organizace
Občanský zákoník/OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
OOÚ	Ochrana osobních údajů
OPO	Oznámení o podezřelém obchodu ve smyslu § 18 AML zákona
PEP	Politically exposed person, politicky exponovaná osoba ve smyslu § 4 odst. 5 AML zákona, resp. novely
PO	Právnícká osoba

RBA	Risk based approach, rizikově orientovaný přístup
SF	Svěřenský fond
TBML	Trade based money laundering, praní peněz obchodem
TO	Trestní oznámení
Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád, v platném znění
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění
VEPMR	Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu
Vyhláška č. 163/2014 Sb.	Vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, v platném znění
Vyhláška č. 315/2013 Sb.	Vyhláška č. 315/2013 Sb., o směnářské činnosti, v platném znění
Vyhláška č. 141/2011 Sb.	Vyhláška č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, v platném znění
Zákon č. 256/2004 Sb.	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění
Zákon č. 240/2013 Sb.	Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, v platném znění

Zákon č. 277/2013 Sb.	Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářenské činnosti, v platném znění
Zákon o bankách	Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v platném znění
Nový zákon o hazardních hrách	Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách
Zákon o loteriích a jiných podobných hrách	Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v platném znění
Zákon o omezení plateb v hotovosti	Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, v platném znění
ZHN	Zbraně hromadného ničení
ZOPs	Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, v platném znění
ZoÚ	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění
ZoVR	Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v platném znění
Dvoupísmenné kódy zemí	Dvoumístné kódy zemí dle standardu ISO 3166, https://www.iso.org/obp/ui/#search

1.3 ÚVOD

Tato zpráva shrnuje nejdůležitější výstupy z prvního kola národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu.

Identifikace, pochopení a posouzení rizik je nedílnou součástí každého efektivního systému řízení rizik. Na celonárodní úrovni a v kontextu AML/CFT prevence a potlačování těchto rizik je pak tento proces především provázán s formulací národní AML/CFT strategie. Hodnocení rizik je přirozenou součástí činnosti každého zainteresovaného subjektu, ať už je z veřejného nebo soukromého sektoru, nicméně jedním z hlavních cílů tohoto formalizovaného celonárodního procesu hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu je právě jeho provázanost s tvorbou AML/CFT politiky. Cílem promyšlené aplikace rizikově orientovaného přístupu je přispět k efektivnější alokaci zdrojů, jak těch finančních, tak zejména těch lidských, a to jak na straně zainteresovaných státních orgánů, tak i na straně spolupracujícího soukromého sektoru. Z tohoto důvodu všechny zainteresované subjekty v průběhu procesu usilovaly zejména o to, aby zde předkládané výstupy nezůstaly jen u velkých souborů dat, nýbrž aby obsahovaly přímo v praxi použitelné informace návodného charakteru. Jsme totiž přesvědčeni, že neméně důležitým cílem procesu hodnocení rizik je sdílení konkrétních návodných informací se spolupracujícím soukromým sektorem.

Prostředky k řízení rizik, které mají regulátoři k dispozici, lze v zásadě členit na opatření legislativního a nelegislativního charakteru. Přesto bychom na tomto místě chtěli zdůraznit, že národní hodnocení rizik ML/FT je především proces. Tento dynamický proces se sestává z několika momentů: jsou jimi zejména výměna názorů, sdílení informací napříč zainteresovanými subjekty, formulace cílů a předložení takových závěrů, které umožňují provádění praktických opatření právě na základě konkrétních návodných informací.

Jedná se o první kolo takto realizovaného procesu v ČR. Tento proces se bude periodicky opakovat. Základní metodika je dána: „FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment“¹ a povinnost jej provést vyplývá z prvního doporučení FATF a ze čtvrté evropské AML směrnice.

Na tomto místě bychom chtěli především poděkovat všem, kteří se na prvním kole procesu národního hodnocení rizik ML/FT podíleli: expertům ze zainteresovaných státních orgánů a zúčastněným osobám z řad soukromého sektoru. Jim všem náleží náš vděk za všechny poskytované informace, materiály, názory, připomínky a především za čas a za vůli k dialogu a ke sdílení poznatků.

1

<http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/nationalmoneylaunderingandterroristfinancingriskassessment.html>

1.4 METODIKA A ZVOLENÉ POSTUPY

Postupy tohoto národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu se řídí již zmiňovanou základní metodikou FATF. Rovněž její základní struktura je dána členěním dle klíčových komponent rizika, tj. členění na hrozby, zranitelnosti a důsledky. K nim se neodmyslitelně řadí opatření na jejich zmírnění.

Tento první proces byl věnován souběžně rizikům praní peněz i rizikům financování terorismu. Ovšem v souladu s doporučením FATF R.1 nebyla předmětem tohoto procesu primárně rizika financování šíření zbraní hromadného ničení. České kompetentní orgány se rozhodly přistoupit k řízení obou rizik (tj. ML i FT) simultánně, a to zejména s ohledem na jejich naléhavost a závažnost a rovněž s ohledem na charakter navazujících opatření k jejich zmírnění. U obou souborů rizik je zřetelná vysoká míra závažnosti, byť se konkrétní důvody, které vedou k jejímu vysokému hodnocení, mohou podstatně lišit (např. vysoké objemy způsobených škod na majetku vs. vysoké bezpečnostní riziko a ohrožení životů a zdraví osob). Orgány, které se podílely na tvorbě tohoto národního hodnocení rizik, usilovaly o to posuzovat rizika vždy z několika různých úhlů pohledu a využít všechny proveditelné postupy (a s nimi i dostupné a použitelné zdroje informací) tak, aby výstupy z jednotlivých subprocesů nezůstaly v zajetí jednoho přístupu, nýbrž aby se výpovědní hodnota jednotlivých přístupů pokud možno vzájemně ověřovala.

Zainteresované orgány pro účely tohoto procesu a v souladu s příslušnou metodikou FATF pojmají riziko jakožto spojení tří faktorů: hrozby, zranitelnosti a důsledků.

Hrozby ML/FT jsou chápány:

- zaprvé jakožto závažná predikativní trestná činnost, která způsobuje významné škody a generuje značné objemy výnosů, které pachatelé potřebují legalizovat
- zadruhé jakožto navazující techniky praní
- zatřetí jakožto techniky financování terorismu.

Z analýzy hrozeb vyplynulo, že charakter zdrojové trestné činnosti do značné míry podmiňuje techniku praní, ba dokonce v některých případech je zdrojová trestná činnost téměř neoddelitelná od navazující (a často nikoli až konsektivní) techniky praní, neboť některé transakce např. s fiktivními fakturami mohou souviset i s krácením daně, i s legalizací. Obdobně je tomu i s více či méně jasnou zdrojovou trestnou činností páchanou v zahraničí, neboť i taková skutečnost jednoznačně podmiňuje navazující techniku praní a případně i stupeň předchozího vyprání výnosů). To se odráží i v uspořádání příslušné části této zprávy, neboť členění uváděných typologií na predikativní trestnou činnost a na techniky ML/FT se venkoncem ukázalo jako námět pro akademickou diskusi.

Zainteresované orgány při tvorbě tohoto národního hodnocení rizik ML/FT navázaly na svou soustavnou edukační misi a za jedny z hlavních cílů své práce si kladly formulaci společného názoru a sdílení informací o rizicích, tj. jistou formu strategické zpětné vazby. Z tohoto důvodu kapitola zprávy o hrozbách obsahuje především typologie ve formě očištěných příběhů doplněné o informace o typech povinných osob, které mohou být takovým *módu operandi* vystaveny, o nejprizmatnějších rizikových faktorech a o nejprizmatnějších znacích podezřelosti. Tyto informace jsou pak také shrnuty v tabulce „Analýza hrozeb“, která je

přílohou této zprávy a informace z ní mohou čerpat všechny typy povinných osob. (Každý z typů povinných osob tam může nalézt ty typologie, jimž je typicky vystaven a faktory a znaky, které je typicky doprovází.) S ohledem na takto citlivý obsah je velká část kapitoly o hrozbách neveřejná a bude sdílena pouze s povinnými osobami.

Na popis typologií navazuje posouzení hrozeb z hlediska závažnosti a nebezpečnosti jejich důsledků a dále nástin budoucího vývoje hrozeb. Posouzení důsledků a jejich závažnosti není jakkoli abstraktně oddělováno od procesu posouzení hrozeb. Kapitulu uzavírá popis těch zranitelností, jejichž identifikace a posouzení přímo vyplynuly z analýzy hrozeb, a zároveň následuje popis opatření na jejich zmírnění, neboť opatření ani při této příležitosti neoddělujeme od rizik.

Jak již bylo nastíněno výše, usilovali jsme o to, aby se toto hodnocení nezakládalo jen na kvantitativních datech, nýbrž také aby zúčastnění experti mohli k této práci dodat potřebnou přidanou hodnotu. V případě hrozeb to mj. znamená, že přílohou této zprávy jsou na straně jedné policejní a justiční statistiky kriminality, na straně druhé se naše analýza a posouzení hrozeb zakládá primárně na expertním rozboru typologií, totiž na klíčové otázce, kudy a jak výnosy tečou (tzn. již zmíněné vystavené typy povinných osob, příznačné rizikové faktory a znaky podezřelosti). Obdobně je tomu i s expertním posouzením důsledků hrozeb, jejichž míru závažnosti a nebezpečnosti by bylo možno jen stěží vypovědět samotnými kvantitativními údaji.

Zranitelnosti jsou chápány jakožto zranitelná, slabá místa, do nichž mohou identifikované hrozby dopadat a které by pachatelé mohli zneužít k popsání trestné činnosti. V rámci tohoto procesu jsme vymezovali zranitelnosti z více úhlů pohledu. Předmětem našeho hledání a posléze i zevrubného zkoumání byly:

- případné zranitelnosti, které by mohly vyplývat např. z nedostatečné legislativní úpravy a jejichž detekce mohla vzejít buď z již výše popsané analýzy hrozeb, nebo z analýzy PESTEL dle metodiky FATF nebo z dílčí analýzy zranitelností v daném typu povinných osob, resp. v daném segmentu služeb, které jsou v nějaké míře vystaveny ML/FT rizikům
- případné zranitelnosti, které by mohly souviset s nedostatečným dodržováním jinak dostatečné legislativy a které by se tudíž odrazily v údajích z dozorové činnosti (tyto údaje jsou zobrazeny v „Mapě zranitelností z dozorové činnosti“ v příloze této zprávy a zahrnují všechny typy povinných osob podle stávajícího AML zákona)
- případné zranitelnosti, které, byť by se neodrážely v údajích z dozorové činnosti, mohly by souviset s případným neefektivním naplňováním opatření v rámci AML/CFT prevence. Takové údaje jsou velmi obtížně kvantifikovatelné a porovnatelné, takže jejich míra nutně závisí na expertním posouzení a vnímání. Naše otázky se soustředily zejména na to, zda jsou obecně v daném segmentu smysluplně dodržovány klíčové povinnosti v rámci AML/CFT prevence, jako jsou zejména povinnost identifikace a kontroly klienta, povinnost informační a povinnost oznamovací, a to bez ohledu na skutečnost, zda mohou být vykazovány v údajích z dozorčí činnosti (toto posouzení je znázorněno v „Kvantifikovatelném expertním posouzení zranitelností v soukromém sektoru“, které je uvedeno v příloze této zprávy,

zahrnuje všechny typy povinných osob podle AML zákona) a může být zdrojem cenných informací pro formulaci rizikově orientovaného přístupu dozorových orgánů

- a případně jakékoli další zranitelnosti, které mohou vyplynout z dílčí analýzy zranitelností v jednotlivých segmentech povinných osob (řazení dílčích analýz zranitelností v jednotlivých segmentech v zásadě opisuje řazení typů povinných osob dle AML zákona).

Zatímco analýza a posouzení hrozeb (včetně zranitelností, které vyplynuly přímo z hrozeb) pokrývá všechny typy povinných osob a případně i dalších dotčených subjektů, pak předmětem takovéto poslední dílčí analýzy zranitelností v soukromém sektoru byly v tomto kole národního hodnocení úvěrové instituce, finanční instituce, jako jsou subjekty trhu s investičními nástroji a fondovým investováním, subjekty působící na trhu platebních služeb, subjekty působící v sektoru pojišťovnictví, směnárny, a dále provozovatelé hazardních her, právnícké a poradenské profese a poskytovatelé služeb pro společnosti a svěřenské fondy. Zatímco subprocesem hrozeb (a z jejich analýzy přímo vyplývajících zranitelností) byly pokryty všechny typy povinných osob, pak subprocesy dílčích zranitelností v soukromém sektoru byla pokryta většina typů povinných osob. Výběr takto podrobněji analyzovaných segmentů trhu byl podmíněn vždy více skutečnostmi:

- rozsahem segmentu
- mírou jeho vystavenosti vůči ML/FT hrozbám
- odhadovaným objemem spravovaného majetku klientů
- počty podávaných OPO (např. relativně vysokými nebo naopak relativně nízkými)
- významem pro odhalování hrozeb
- závažností a různorodostí hrozeb, jimž je vystaven, apod.

Rovněž v těchto kapitolách věnovaných jednotlivým segmentům povinných osob jsme navázali na naši edukační misi a poskytli jsme povinným osobám seznamy návodných rizikových faktorů, tj. nikoli obecně formulovaných znaků podezřelosti. Tyto seznamy jsou šité na míru danému typu povinných osob, shrmažďují co nejrozsáhlejší výčet takových situací, a přesto nebo právě proto mohou být pouze indikativní. Nemohou totiž nikdy pokrýt výčet všech situací, s nimiž se každá jedna povinná osoba může setkat. Zejména s ohledem na takto citlivý obsah jsou rovněž tyto kapitoly nebo jejich části neveřejné. Jejich sdílení je šité na míru dotčenému typu povinných osob. Ve většině případů bylo naší snahou zapojit do daného subprocesu zástupce soukromého sektoru a následně jim pak také umožnit vznést připomínky k příslušné části textu. Konkrétní popis postupu a informačních zdrojů je uveden u každého textu. Také v rámci dílčí analýzy a posouzení zranitelností jsme se v závěrech zabývali opatřeními ke zmírnění identifikovaných rizik. I v tomto případě je formulace nezbytných opatření součástí stávajícího procesu, a nikoli předmětem jakkoli oddělovaného plánu.

Krom toho jsme se ze stejných edukačních důvodů rozhodli zapracovat do této zprávy také návodné seznamy pro obchody s nemovitostmi, byť v tomto kole předmětem dílčí analýzy zranitelností v soukromém sektoru nebyl segment realitních kanceláří jako takový.

Důsledky pojmáme jako neoddělitelné od hrozeb. V souladu s naším úsilím předložit na tomto místě zejména informace, které mohou být přímo užitečné v prevenci ML/FT rizik, jsme se při posuzování závažnosti hrozeb soustředili téměř výlučně na posouzení hrozeb

z několika klíčových hledisek, tj. předně z hlediska jejich závažnosti, jejich četnosti a ze sloučeného hlediska nebezpečnosti (nebezpečnosti, poškození veřejného zájmu, organizovanosti, obtížného odhalování atp.). Tyto závěry uvádíme ve stručnosti úhrnem v tabulkách „Posouzení hrozeb“ v příloze a zohledňují jak shromážděné informace, tak expertní posouzení.

Důležitým prvkem tohoto našeho národního procesu je formulace opatření ke zmírnění identifikovaných a posuzovaných rizik. Jak již bylo uvedeno výše, formulace opatření je součástí řízení rizik a není traktována odděleně v žádném jiném procesu nebo zprávě. Konkrétní opatření jsou uvedena u těch jednotlivých subprocessů, z nichž v průběhu realizace národního hodnocení přímo vyplynula. Za účelem větší přehlednosti jsme však všechna opatření stručně znovu shrnuli do jedné kapitoly v závěru zprávy. Souhrn opatření neobsahuje jiné informace, ani popisy rizik, než které byly popsány v předchozích kapitolách zprávy. Stejně tak jsme se vyhýbali nadbytečnému opakování již dříve formulovaných výstupů.

Toto národní hodnocení ML/FT rizik se zabývá celým systémem předcházení a boje proti praní peněz a financování terorismu. Rozsah témat zahrnuje jak posouzení prvků systému prevence, tak posouzení efektivity stíhání trestné činnosti, a sahá takřkajíc od identifikace klienta až po odsouzení pachatelů trestné činnosti.

Z diskusí zainteresovaných orgánů nad systémem stíhání vzešla potřeba zevrubné analýzy vyšetřování a stíhání trestných činů, které v daném pojetí zakládají ML/FT hrozby. Přílohami této zprávy jsou tedy velmi důkladně zpracované analýzy, které provedly Nejvyšší státní zastupitelství a Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality SKPV PČR.

V červnu 2016 vydalo FATF nové revidované doporučení R.8 k riziku zneužití neziskových organizací k financování terorismu. Navzdory tomu, že všechny věcné subprocessy byly tou dobou již uzavřeny nebo dokončovány, rozhodl se koordinátor národního hodnocení rizik problematiku zranitelností neziskového sektoru znovu otevřít a iniciovat proces implementace opatření dle nového FATF R.8.

Jak již bylo řečeno, jedním z hlavních cílů každého národního hodnocení rizik je přispět k přiměřené alokaci zdrojů, a podpořit tak uplatňování rizikově orientovaného přístupu. Z tohoto důvodu jsme se v našem úsilí zaměřovali na znaky podezřelosti, na znaky rizikovosti, na typy vystavených povinných osob. Ve stejném světle jsme také prověřovali již platné výjimky dané národní nebo evropskou AML/CFT legislativou. Velmi uvážlivě jsme zkoumali, zda tyto výjimky nemohou být jakkoli zneužity analyzovanými hrozbami. Je nábíledni, že monitoring případných zneužití výjimek zůstane i nadále předmětem našeho zájmu. Při našem postupu jsme ctili zásadu *comply or explain*. Využití každé výjimky musí být zdůvodnitelné, musí být doprovázeno přiměřenými doplňkovými opatřeními, které podstatnou měrou sníží míru residuální rizikovosti tak, aby byla přijatelná. Na stranu druhou to znamená, že prvotním cílem tohoto procesu nebylo hledání dalších výjimek, prvotním cílem bylo zachování a zdokonalení efektivity AML/CFT systému.

Otázky finanční inkluze nepředstavují v ČR v současnosti závažný problém. Stejně tak de-risking podle informací zainteresovaných orgánů nezakládá nyní problém, kterým by bylo třeba se zabývat. Pravidla přijatelnosti klienta jsou jednoznačně dána platnou právní

úpravou. Z informací kompetentních orgánů, ani z jejich činnosti nevyplývají poznatky o tom, že by taková praxe byla zneužívána (nebo nadužívána) nebo že by přispívala k zatlačování transakcí nebo skupin klientů do podzemí. Zejména s ohledem na uprchlickou krizi bude však tato otázka předmětem bedlivého monitorování ze strany kompetentních orgánů, protože zatlačení segmentu služeb nebo klientů do podzemí by mohlo vážně ohrozit komplexní efektivitu celého systému AML/CFT prevence.

Do procesu národního hodnocení rizik se v různé míře zapojily všechny zainteresované orgány státní správy. Jsou jimi Finanční analytický útvar MF a dále ministerstva financí, spravedlnosti, vnitra, kultury a zahraničních věcí, příslušné útvary Policie ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, ČNB, dozorčí orgány pro sektor hazardních her, Generální finanční ředitelství a Generální ředitelství cel, Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí. V průběhu některých subprocesů byli také konzultováni experti z Ministerstva pro místní rozvoj ad. Informace ze své dozorčí činnosti poskytla také Česká obchodní inspekce. Rozsah angažovaných orgánů pokrývá následující role v AML/CFT systému: finanční zpravodajská jednotka, orgány činné v trestním řízení, hlavní regulátor AML/CFT prevence, sektoroví regulátoři, orgány státního dozoru, ústřední orgány státní správy pro záležitosti, které nějakým způsobem zasahují do systému AML/CFT prevence nebo stíhání, dále daňová a celní správa a vybrané věcně specializované poradní orgány vlády.

FAÚ koordinoval celý proces. Jednotlivé subprocesy byly realizovány vždy v menších specializovaných týmech sestávajících se z expertů vybraných z orgánů na základě jejich věcné působnosti a pod vedením hlavních garantů z řad věcných gestorů. Následně měly i všechny ostatní orgány vždy možnost vznášet k výsledné části zprávy připomínky, takže všechny části této zprávy byly již neformálně odsouhlaseny věcnými experty ze všech zainteresovaných orgánů. Konkrétní modality zapojení každého jednoho orgánu do jednotlivých subprocesů závisí na jeho roli v rámci systému prevence a stíhání praní a FT. U každého subprocesu, resp. u výsledné kapitoly, která jej popisuje, uvádíme nejdůležitější zainteresované orgány, které jsou zároveň jeho hlavními věcnými realizátory i gestory věcné problematiky. Navíc, jak již bylo řečeno, usilovali jsme o zapojení zástupců soukromého sektoru, a to zejména v případě dílčích analýz zranitelností.

V průběhu realizace jednotlivých subprocesů jsme pečlivě posuzovali váhu jednotlivých informací. Zdroje informací pro národní hodnocení rizik ML/FT se sestávají ze všech informací dostupných zainteresovaným orgánům a konzultovanému soukromému sektoru a také z některých otevřených zahraničních zdrojů. Krom toho jsme pečlivě zvažovali, zda informace, které máme k dispozici, resp. které se nám podařilo shromáždit, mají relevantní vypovídací hodnotu, anebo zda aktuálně nastavená metadata umožňují jen částečné použití údajů pro účely národního hodnocení rizik. Velmi často jsme s ohledem na citlivé poznatky, které vzešly z diskusí nad realizací jednotlivých subprocesů, museli s obezřetností zvažovat, zda takové poznatky dále sdílet. Ve výjimečných případech se ukázalo, že samotná diskuse (a tedy i sdílení informací) ve specializovaném teamu je pro tyto účely zcela dostačující. V průběhu procesu se také uskutečnila četná meziresortní jednání, která jsou součástí procesu, a tato zpráva je jejich odrazem. Tato zpráva však nepředstavuje zápis z takových jednání.

Některé části zprávy jsou s ohledem na citlivost konkrétních návodných informací neveřejné, v takovém případě je text označen žlutě (neveřejné). Specifický rozsah sdílení je stanoven na míru každému tématu, resp. každé kapitole a příp. každému okruhu povinných osob zvlášť. Sdílení je uvedeno v tabulce sdílení na začátku této zprávy.

Také na tomto místě bychom chtěli znovu zdůraznit, že národní hodnocení rizik je především proces. Zpráva je pouhým shrnutím nejdůležitějších výstupů a představuje tak mj. prostředek k cílenému sdílení informací např. se spolupracujícím soukromým sektorem nebo s decizní sférou.

Vzhledem k tomu, že je Vám předkládána zpráva o prvním kole procesu národního hodnocení rizik ML/FT, je třeba nastavit periodicitu procesu, proto se v souladu s § 30a novely AML zákona navrhuje provést druhé kolo procesu národního hodnocení rizik a předložit o tom zprávu k projednání vládě nejpozději do 31. 12. 2020 a s ohledem na vývoj rizik ML/FT aktualizovat příslušné části národního hodnocení i dříve.

2.1 POSOUZENÍ HROZEB A DŮSLEDKŮ A OPATŘENÍ K JEJICH ZMÍRNĚNÍ

Proces národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu předpokládá identifikaci a posouzení hrozeb, zranitelných míst, dopadů hrozeb do zranitelných míst, posouzení stávajících a zároveň navržení dalších doplňkových opatření ke zmírnění rizik. Tato kapitola pojednává primárně o hrozbách jako takových, nicméně u témat, u nichž je to zvláště vhodné a kde to vyplývá přímo z hrozeb jako takových, se pokusíme nastínit i případná zranitelná místa a opatření ke zmírnění takto identifikovaných rizik (tj. dopadů hrozeb do zranitelných míst²). Takto formulovanými nezbytnými opatřeními ke zmírnění rizik (tj. těmi, které vzešly primárně z hodnocení hrozeb) se zabýváme již v závěru této kapitoly.

Prvořadým cílem, který si i tato kapitola klade, je zejména osvěta a návodnost pro povinné osoby podle AML zákona. Nejedná se tedy o pouhý obraz beztak již detekovaných hrozeb ML/FT v ČR, který by snad vznikl jen na základě kvantitativních dat³, nýbrž spíše o cíleně kvalitativně posouzené hrozby. Hodnotitelé hrozeb při jejich výběru, popisu a posouzení volili následující postup: na základě řízených rozhovorů s experty z FAÚ a z PČR byl identifikován prvotní širší seznam hrozeb (a to jak predikativní trestné činnosti, tak technik ML/FT). Daný seznam byl následně na základě posouzení expertů FAÚ a PČR upraven tak, aby odrážel jednak pravděpodobnost jednotlivých hrozeb (ta je např. vyšší u podvodů), jednak závažnost (jako je tomu např. u velmi závažné hrozby FT). Část podkladů včetně části příkladů dodala PČR. FAÚ následně doplňoval text dalšími příklady a dále zejména s ohledem na výše uvedené osvětové cíle dodával demonstrativní výčty typů povinných osob nebo i jiných subjektů, které mohou být vystaveny popisovaným nebo obdobným rizikům, dále možných rizikových faktorů a znaků podezřelosti, s nimiž se lze u dané typologie setkat. Na tomto místě se patří zdůraznit, že prezentované případy, popř. zobecněné typologie, jsou výsledkem práce všech zainteresovaných subjektů, tj. FAÚ, PČR, ale i povinných osob, bez nichž by systém AML/CFT prevence nemohl efektivně fungovat.

U témat (jako je mj. FT), u nichž je to právě s ohledem na osvětové cíle dokumentu nezbytné, jsou doplněny i příklady z otevřených zahraničních zdrojů. V souladu s metodologií FATF jsme nastínili i kvalifikovaný odhad budoucích trendů v hrozbách ML/FT⁴. Tato kapitola byla také poskytnuta k uplatnění věcných připomínek všem zainteresovaným orgánům: NSZ, GŘŘ, GŘC, MF, MSp, MV, ČNB, ČOI a dále některým expertům ze soukromého sektoru. Tak jako u jiných kapitol neoznačený text je veřejný, zažlucené pasáže jsou neveřejné a jejich sdílení je dále upřesněno.

² Viz metodika FATF (riziko: hrozba, zranitelnost, důsledky)

<http://www.fatf-gafi.org/topics/methodsandtrends/documents/nationalmoneylaunderingandterroristfinancingriskassessment.html>

³ Kvantitativní data se nacházejí v příloze této zprávy o národním hodnocení rizik.

⁴ Takový expertní odhad se zakládá i na otevřených informacích, i ze zahraničních zdrojů.

Jak již bylo řečeno, hrozby ML/FT lze chápat jako zdrojovou trestnou činnost a jako techniky ML/FT. Tímto způsobem je lze také dělit. Zároveň však platí, že typologie zdrojové trestné činnosti do značné míry přirozeně ovlivňuje volbu techniky praní peněz, proto tam, kde je to vhodné, popisujeme i tuto provázanost obou typologií. Tzn., u některých predikativních trestných činů identifikujeme i typickou následnou techniku praní a naopak identifikaci některých technik ML/FT předchází alespoň stručný nástin zdrojů. U typologií jsou uváděny také následující údaje: typy povinných osob, jež jsou dané technice nebo trestné činnosti obvykle vystaveny, mohou ji detekovat (tak aby k ní nebyly zneužity), nebo se na ni mohou v některých případech i podílet (nedbalostně nebo vědomě), dále rizikové faktory (související s klientem, službou nebo obchodem) jako např. předměty podnikání, rizikové komodity, zranitelné právní formy a nakonec typické znaky podezřelosti, které slouží k detekci podezřelých obchodů povinnými osobami. Tyto rizikové faktory jsou zčásti uvedeny přímo v textu a navíc jsou přehledně doplněny na závěr každé typologie nebo i přímo u každého specifického příkladu. Na stranu jednu bylo naším cílem uvést co nejširší výčet příkladů rizikových indikátorů (takže některé nemusí být obsaženy přímo v citovaném příkladu, ale mohou se vyskytovat v obdobných příkladech). Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že jejich výčet není a nemůže být úplný. Naším cílem je spíše poskytnout určitý první návod pro individuální řízení rizik ML/FT u jednotlivých povinných osob. V tomto kontextu je třeba mít na paměti mj. skutečnost, že např. rizikové komodity relevantní pro určitou typologii se mohou v čase proměňovat, a to i přesto, že základní *modus operandi* zůstane stejný.

Prognóza vývoje

Prognóza vývoje páchaní trestné činnosti je proces, při kterém je nutné si uvědomit řadu faktorů majících vliv na páchaní trestné činnosti. Je potřeba si v první řadě uvědomit motivy pachatelů, tj. důvod, proč daný trestný čin páchají. Dále je třeba analyzovat konkrétní slabá místa jejich předmětu zájmu - společenských hodnot chráněných trestním právem (objektu trestného činu) a současně existující prostředky, kterými lze slabá místa „prolomit“ a které mají či mohou mít pachatelé k dispozici ke spáchání daného trestného činu (tedy jakými zbraněmi, informacemi, penězi - v případě uplácení či financování a výpočetní technikou disponují). S tím pak může souviset vytvoření takových preventivních opatření, aby bylo páchaní zabráněno, nebo došlo alespoň k minimalizaci možných ztrát.

Pozorujeme-li současný celosvětový trend ve vyspělých státech, kam lze nepochybně řadit i Českou republiku, vidíme velký vývoj v oblasti přesouvání produktů (tedy hodnot) z reálného světa do světa virtuálního. Do virtuálního světa začaly pronikat obchodní korporace a jiné organizace, včetně státních, které své obchodování, evidence atd. ukládají do elektronických dat. Ať již jde o samotnou komunikaci mezi jednotlivými subjekty (státními i soukromými), vyřizování různých agend, ukládání evidencí, účetnictví, nebo též využívání bankovních a pojišťovacích služeb tzv. on-line a on-line nákupů zboží všeho druhu. Tím, jak jsou stále častěji ukládána citlivá data a informace v elektronické podobě a uchovávány ve výpočetní technice, na serverech apod., stoupá potřeba tato data co nejlépe zabezpečit nejen před jejich ztrátou, ale též před jejich zneužitím. Rovněž s rostoucí oblibou různých sociálních sítí a dostupným připojením k internetu širokou veřejností a šířením tzv. chytrých mobilních telefonů, stoupá hrozba napadání těchto zařízení pachateli (počítačovými viry, sledováním apod.) a dále zneužívání sociálních sítí k vylákání osobních údajů či údajů k internetovému bankovníctví přímo od uživatelů takovýchto sítí, kteří si mnohdy, ať již pro svou nezralost či neznalost, neuvědomují, že například osoba, se kterou komunikují prostřednictvím sociálních sítí, nemusí být tou, za kterou se vydává, ať co se týká věku a pohlaví, o jménu ani nemluvě. Novodobým trendem je rovněž vytváření zcela nové identity osob v internetovém prostředí, ať již od založení emailové schránky, bankovního účtu a profilů na sociálních sítích, po uzavírání smluv a provádění dalších činností apod. Pod takto vytvořenou zcela novou (a fiktivní) identitou pak mohou pachatelé páchat další trestnou činnost (zejména podvody). Problémem je již v současné době využívání tzv. TOR sítí, díky nimž bývá z větší části zaručena anonymita uživatelů internetu, kdy je velmi obtížné dohledat, odkud se pachatel k síti přihlašuje (mj. z jaké IP adresy) a tím se minimalizuje možnost ho vypátrat.

U jednotlivých skupin trestných činů lze proto prognózovat, že bude přibývat útoků páchaných za užití internetu a výpočetních technologií. Jak již bylo uvedeno, předmět zájmů pachatelů – tedy hodnoty, se přesouvají z reálného světa do virtuálního, lidé se často seznamují prostřednictvím sociálních sítí, kde tráví většinu svého volného času. Lákavá je pak možnost vytvoření zčásti, nebo úplně smyšlené identity pachatelů. Je proto zřejmé, že pachatelé, ať páchají obecnou trestnou činnost (podvody), hospodářskou trestnou činnost (včetně fiskální kriminality), ale též pachatelé násilné a mravnostní kriminality, se budou více orientovat na on-line prostředí, ve kterém jsou uloženy data uživatelů, přístupy k bankovním účtům, osobní (a mnohdy intimní) fotografie (tedy hodnoty, nebo přístupy k hodnotám), jsou zde možnosti navázání kontaktů

s potencionálními oběťmi apod. Virtuální svět, svět budoucnosti, bude tak pro pachatele prostředím, kde bude moci tipovat své oběti (podle fotografií a informací na sociálních sítích – například o plánované dovolené osoby, která podle fotografií žije v luxusně vybaveném domě) nebo vylákat fotografie intimních partií od dětí apod. Půjde ale o prostředí, v němž bude možné páchat samotnou trestnou činnost - útočit na zájmy chráněné trestním zákonem (phishing, vydírání, podvodné e-shopy, uveřejňování podvodné inzerce, přijímání úplatků atd.). Z principu na hranice států nezávislé fungování internetu je dále zřejmé, že v budoucnosti bude nadále přibývat přeshraničního páchání trestné činnosti, a tím potřeba velmi úzké spolupráce příslušných státních orgánů jednotlivých států při sdílení informací a při následné mezinárodní spolupráci.

Hotovost: klíčové rizikové vehikulum a soustavná priorita v řízení rizik

Navzdory tomuto nepopiratelnému trendu je zřejmé, že v řádu nejbližších několika let budou hotovostní transakce hrát i nadále významnou roli, a to jak ve vybraných typech zdrojové trestné činnosti, tak v technikách praní a FT. U zdrojové trestné činnosti se lze s tímto jevem setkat hlavně tam, kde je hotovost přímým výnosem trestné činnosti, jako je tomu typicky např. u drogové kriminality. Hotovostní transakce se ale uplatňují i u praní výnosů z takové trestné činnosti, která sama o sobě negeneruje hotovostní příjmy jako např. u praní výnosů z podvodů. Konkrétně při praní výnosů z phishingů typický *modus operandi* zahrnuje i fyzický výběr a zaslání hotovosti nebo převoz hotovosti. V technikách ML/FT mají hotovostní transakce důležitou úlohu v situacích, kdy slouží k přerušení jinak dohledatelného řetězce (typicky převozy peněz), anebo prostě na vstupu do systému regulovaných povinných osob (typicky hotovostní vklady na účty, včetně ATM vkladů, a to nejen ve fázi umístění výnosů). Znamená to tedy, že téměř všichni pachatelé hospodářské trestné činnosti v nějaké fázi hotovost využívají. Hlavní potenciálně zranitelná místa, která vykazují vysokou inherentní rizikovost a kde je třeba tato rizika i nadále snižovat, jsou zejména hotovostní vklady na účet (včetně jejich strukturování a včetně případně ATM vkladů) a dále převozy peněz (včetně těch intrakomunitárních, ohledně kterých ČR připravuje právní úpravu, jež by dávala státním kompetentním orgánům pravomoc je monitorovat a kontrolovat (viz kapitola této zprávy o převozech hotovosti).

Opatření ke zmírnění identifikovaných rizik

Každé posouzení rizik musí zahrnovat hodnocení hrozeb, zranitelných míst, možných dopadů a také formulaci případných opatření ke zmírnění identifikovaných rizik. V rámci výše popsaného procesu hodnocení hrozeb (tj. jak těch detekovaných, tak těch doplněných ze zahraničních zdrojů, ale i těch nastíněných v rámci odhadu budoucího vývoje) byla identifikována dodatečná, popř. již stávající, ale obzvláště významná opatření ke zmírnění rizik, z nichž část spadá do systému AML/CFT prevence a část jde nad rámec stávajícího systému AML/CFT prevence. Tato dodatečná, popř. vybraná zásadní opatření mají význam v kontextu celého systému již uplatňovaných opatření tak, aby mohla být residuální míra rizikovosti jednotlivých hrozeb ještě dále snížena.

Doplňková opatření nad rámec systému AML/CFT prevence

Seznam opatření:

- 1/ Zavedení centrální evidence účtů
- 2/ Povinnost právnických osob znát svého skutečného vlastníka
- 3/ Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů
- 4/ Evidence svěřenských fondů
- 5/ Sledování intrakomunitárních převozů hotovosti
- 6/ Zařazení svěřenských fondů mezi povinné osoby
- 7/ Zařazení některých dalších provozovatelů hazardních her mezi povinné osoby
- 8/ Zařazení obchodníků s virtuální měnou mezi povinné osoby
- 9/ Případné zapojení insiderů ze soukromé sféry
- 10/ Případné zapojení insiderů z veřejné sféry
- 11/ Efektivní možnost stíhání FT

K jednotlivým opatřením nyní podrobněji:

1/ Zavedení centrální evidence účtů

Zřízení centrální databáze základních informací o účtech, vedených úvěrovými institucemi pro jejich klienty, tedy pro fyzické nebo právnické osoby či jiné subjekty je předmětem usnesení vlády č. 168/2014 ze dne 12. března 2014. Smyslem centrální evidence účtů je umožnit oprávněným orgánům veřejné moci na jednom místě ve velmi krátkém čase zjistit, u které úvěrové instituce má či měla konkrétní osoba účet, jehož je či byla vlastníkem nebo disponentem, a na základě této informace k podrobnostem dotazovat již jen příslušnou úvěrovou instituci. Odpadne plošné dotazování desítek institucí, tímto ubude ruční vyhledávání a zpracování záporných informací, minimalizuje se riziko úniku informací v citlivých kauzách a výrazně se zvýší rychlost přístupu oprávněných orgánů k informacím. Zákon č. 300/2016 Sb. nabude plné účinnosti zákona 1. 1. 2018.

2/ Povinnost znát svého skutečného majitele

V souladu s požadavky čtvrté AML směrnice se v novele AML zákona navrhuje uložit všem právnickým osobám (a též svěřenským správcům svěřenských fondů) povinnost mít k dispozici aktuální a přesné údaje o svém skutečném majiteli a též povinnost oznámit tyto informace do příslušné evidence. Skutečným majitelem se pak rozumí skutečný majitel podle AML zákona (§ 4 odst. 4). Úprava má za cíl skrze povinně zapisované údaje jednak zajistit možnost identifikovat konkrétní osobu či osoby, které jsou skutečnými majiteli dané právnické osoby (a obdobně svěřenského fondu) a jednak identifikovat povahu vzájemného vztahu a rozsah a způsob držené účasti. Z evidence by tak mělo být patrné, jakým způsobem je pozice skutečného majitele materiálně založena. Za správnost údajů v evidenci odpovídají samy právnické osoby (respektive svěřenští správci fondů). Ty musí mít primárně informace o svém skutečném majiteli.

3/ Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů

Požadavky na posílení transparentnosti právnických osob a na zřízení centrálního registru skutečných majitelů právnických osob vyplývají navíc i ze čtvrté AML směrnice (čl. 30).

Směrnice též požaduje obdobné opatření, tj. registr skutečných majitelů v případě trustů – dle českého práva svěřenských fondů (čl. 31). V návaznosti na zmíněné požadavky směrnice bude zřízena evidence údajů o skutečných majitelích, a to jako opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. V evidenci by měly být shromažďovány a uchovávány údaje, které jednak umožní identifikovat osobu skutečného vlastníka a jednak poskytnou informaci o povaze a rozsahu jeho držené účasti nebo jeho kontrolního vlivu v dané právnické osobě (respektive svěřenském fondu). Z důvodů identifikace bude vyžadováno, aby se o skutečném majiteli evidovaly ty údaje, které dostatečně specifikují konkrétní fyzickou osobu a potenciálně zajišťují její lokalizaci. V souladu s požadavky směrnice jsou vyžadovány údaje o jménu, datu narození, místě pobytu, případně o bydlišti a státní příslušnosti. Rozsah evidovaných údajů o skutečném majiteli svěřenského fondu je stejný, jak tomu je u skutečného majitele právnické osoby. Kdo se považuje za skutečného majitele svěřenského fondu, pak bude vyplývat z novelizovaného ustanovení § 4 odst. 4 písm. d) AML zákona.

Krom identifikačních údajů je též třeba, aby byly evidovány údaje specifikující vztah skutečného vlastníka k dané právnické osobě (svěřenskému fondu). Směrnice vyžaduje nejen informaci o tom, kdo je skutečným vlastníkem, ale proč jím v konkrétním případě je. Proto bude třeba v registru shromažďovat informace specifikující, na základě čeho má skutečný majitel v právnické osobě založeno své postavení. Tento údaj v podstatě nejsilněji rozkrývá vlastnickou strukturu právnické osoby. Případná struktura vztahu (i zprostředkovaného) mezi skutečným majitelem a zapisovanou právnickou osobou (svěřenskému fondu), včetně specifikace spojujících článků, by měly být z evidence patrné.

Údaje o skutečném majiteli budou k dispozici pouze vymezenému okruhu subjektů (veřejné orgány, povinné osoby dle AML zákona). Těmto subjektům bude zřízen včasný a neomezený přístup, pravděpodobně prostřednictvím internetové aplikace.

Požadavky na transparentnost právnických osob vyplývají z doporučení FATF R.24.

4/ Evidence svěřenských fondů

Zřízení evidence svěřenských fondů je předmětem návrhu novely občanského zákoníku a dalších souvisejících zákonů, předkládané MSp (aktuálně v poslanecké sněmovně). Specificky pak bude evidence svěřenských fondů upravena v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Dosud se svěřenské fondy evidují pouze u jednotlivých notářů. Jedinou centrální evidenci, a to výlučně pro daňové účely, představuje evidence v Automatizovaném daňovém informačním systému.

Svěřenské fondy (resp. svěřenský správce, který je osobou, jež plní povinnosti daňového subjektu) mají povinnost registrovat se podle daňového řádu a podle příslušných ustanovení jednotlivých daňových zákonů. Registrační řízení probíhá stejným způsobem jako u jiných daňových subjektů – tedy svěřenský správce je povinen v zákonem stanovených případech podat přihlášku k registraci, jejíž nedílnou součástí jsou kopie statutu svěřenského fondu a dokladu o datu vzniku svěřenského fondu a další doklady prokazující údaje uvedené v přihlášce. Tato databáze je však určena pro účely daňové správy a není veřejná.

Návrh předpokládá svěřeni evidence rejstříkovým soudům. Do evidence svěřenských fondů se má zapisovat mj. nejen označení a účel fondu, den vzniku a zániku, identifikační číslo, ale i údaje o svěřenském správci, o zakladateli, o případném obmyšleném, o osobě oprávněné k výkonu dohledu nad správou nebo o osobě vykonávající rozhodující vliv, údaje o převedení závodu, včetně dne zápisu zapisovaných skutečností. Předpokládá se rovněž evidence obdobných právních uspořádání podle zahraničního práva působících za území ČR. Cílem navrhované právní úpravy je umožnit přístup k informacím zainteresovaným orgánům veřejné moci a povinným osobám podle AML zákona, zvýšit tak transparentnost svěřenských fondů a snížit míru zranitelnosti tohoto právního uspořádání. Základní údaje o fondu a o svěřenském správci mají být přístupné veřejnosti, ostatní nikoli. Zainteresovaným státním orgánům a povinným osobám podle AML zákona budou přístupné všechny evidované údaje.

Požadavky na transparentnost jiných právních uspořádání (včetně svěřenských fondů) vyplývají z doporučení FATF R.25.

5/ Sledování intrakomunitárních převozů peněz

Kompetentní orgány jsou si vědomy identifikovaných hrozeb. Předběžné práce na přípravě legislativního návrhu na zavedení kontroly a monitoringu převozu finanční hotovosti uvnitř ČR a případně přes hranice ČR s jinými členskými státy byly již zahájeny z iniciativy GŘC. Cílem zamýšleného systému je získat legitimní nástroj pro kompetentní orgány, které tento dohled a kontrolu budou provádět. Zejména se jedná o možnost požadovat vysvětlení a doložení původu převážené finanční hotovosti a případné zadržení a odnětí finanční hotovosti při podezření na nelegální činnost. Téma převozů hotovosti bude podrobněji pojednáno v příslušné kapitole.

6/ Zařazení správců svěřenských fondů a jiných poskytovatelů služeb pro svěřenské fondy mezi povinné osoby

Pokrytí správců, resp. osob, které poskytují v rámci svěřenského vztahu jiné osobě některé služby, je předmětem novely AML zákona. Dosud byly pokryty pouze osoby poskytující služby v rámci svěřenských fondů a obdobných právních uspořádání podle zahraničního práva.

Zařazení svěřenských fondů mezi povinné osoby při provádění vymezených činností vyplývá mj. z doporučení FATF R.22 a R.23.

7/ Zařazení některých dalších provozovatelů hazardních her mezi povinné osoby

Pokrytí vybraných provozovatelů hazardních her, tj. těch, kteří s ohledem na charakteristiky hry, popř. s ohledem na charakteristiky souvisejících poskytovaných služeb mohou být vystaveni hrozbám ML/FT, je taktéž předmětem novely AML zákona. Zařazení provozovatelů hazardních her vyplývá mj. ze čtvrté AML směrnice a z doporučení FATF.

Konkrétním posouzením zranitelnosti hazardních her v závislosti na charakteristice hry a souvisejících službách se tato zpráva bude podrobněji zabývat v části identifikace a hodnocení zranitelných míst.

8/ Zařazení obchodníků s virtuální měnou mezi povinné osoby

Virtuální peníze nejsou uznávány jako oficiální měna. Nicméně služby související s virtuálními penězi již v současnosti v ČR vykonávají různé podnikatelské subjekty, a to zejména prostřednictvím internetu a příp. i v kamenných provozovnách. Mezi takové služby patří např. zajištění převodů částek virtuální měny (za jiné zboží nebo služby a nejen) nebo vedení virtuální peněženky nebo směna virtuálních peněz za fiat měnu. Základní principy AML/CFT prevence spočívají v dohledatelnosti obchodů/transakcí a v zásadách KYC, resp. CDD. Tyto základní principy je třeba uplatňovat v celém zainteresovaném sektoru, tj. jak ve finančních, tak ve všech nefinančních subjektech, které mohou být ML/FT rizikům vystaveny (tak, aby se zamezilo vzniku potenciálně zranitelných míst z hlediska ML/FT rizika). Pro doplnění uvádíme, že mezi ML/FT rizika nesporně patří i zastření původu majetku, které by právě při nedostatečné CDD hrozilo.

AML/CFT požadavky na poskytovatele služeb souvisejících s virtuálními měnami (jakožto povinné osoby) vyplývají mj. z nedávno vydaného dokumentu FATF.⁵

Konkrétní posouzení zranitelnosti tohoto sektoru bude tato zpráva traktovat v příslušné kapitole.

9/ Opatření ke zmírnění rizika případného zapojení insiderů v soukromé sféře

Taková opatření jdou sice nad rámec AML/CFT prevence, nicméně je třeba zdůraznit, že trestní zákon myslí i na tyto situace: Zaprvé § 367 trestního zákoníku nepřekážení trestného činu se vztahuje i na trestné činy podílnictví, legalizace výnosů z trestné činnosti i teroristického útoku (zahrnujícího i financování terorismu). Zadruhé trestní zákoník pokrývá v § 217 i nedbalostní formu trestného činu legalizace.

V neposlední řadě je třeba dodat, že podle dostupných informací mají povinné osoby zavedeny systémy řízení rizik souvisejících s interními fraudy, zejména s ohledem na jejich prevenci a vyšetřování. Součástí školení na AML/CFT opatření musí být právě i efektivní zajištění detekce potenciálně podezřelých obchodů a proškolení zaměstnanců tak, aby např. pracovník front office neupozorňoval klienta na nevhodnost některých označení (např. peníze na pomoc Sýrii) s cílem vyhnout se detekci.

10/ Opatření ke zmírnění rizika případného zapojení insiderů z veřejné sféry

Otázka zapojení insiderů z veřejné sféry při páchání zdrojové trestné činnosti úzce souvisí s transparentním nakládáním s veřejnými prostředky a omezováním korupčních rizik při výkonu veřejné správy. V rámci plnění protikorupční politiky státu byla v nedávné době přijata mnohá opatření, jejichž společným jmenovatelem byl právě zájem na otevřeném a přehledném nakládání s prostředky z veřejných rozpočtů a nestranném výkonu státní služby.

⁵ <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/guidance-rba-virtual-currencies.html>

Mezi tato opatření lze zařadit zavedení povinnosti veřejného zadavatele uveřejnit na svém profilu uzavřenou smlouvu na veřejnou zakázku (jejíž cena přesáhla 500 000 CZK) včetně všech jejích změn a dodatků, výši skutečně uhrazené ceny za plnění veřejné zakázky. Od 1. července 2016 by měla být výše uvedená opatření doplněna o zavedení registru smluv – informačního systému, jehož správcem bude Ministerstvo vnitra. Řada smluv, na jejímž základě dochází k plnění z veřejných rozpočtů, tak bude evidována na jednom centrálním místě.

Vedle toho nabyt účinnosti zákon o státní službě, jehož hlavním cílem je odpolitizování státní správy a profesionalizace státních úředníků. Se zákonem o státní službě je dále spojen nový etický kodex státního zaměstnance, podle kterého je jakékoliv korupční jednání a nestranné rozhodování státního zaměstnance nepřipustné.

11/ Efektivní možnost stíhání FT

Financování terorismu je podle platné a účinné právní úpravy postihováno jako trestný čin teroristického útoku podle § 311 odst. 2 alinea 3 trestního zákoníku. Toto ustanovení stanoví, že „stejně [tedy 5 - 15 let] bude potrestán, kdo takové jednání [tedy teroristický útok], teroristu, teroristickou skupinu nebo jejího člena finančně, materiálně nebo jinak podporuje“. Finanční podporou se přitom rozumí nejen přímé poskytování finančních prostředků, ale v souladu s ustanovením čl. 2 mezinárodní úmluvy o potlačení financování terorismu i protiprávní a úmyslné shromažďování finančních prostředků se záměrem, aby byly použity, nebo s vědomím, že mají být použity, ať už plně nebo zčásti ke spáchání teroristického útoku. Toto nepřímé shromažďování prostředků se podle zahraničních zkušeností děje například maskováním za různé církevní či humanitární sbírky, nadace apod., ale může spočívat i v jiné spolupráci při získávání prostředků pro daný účel, případně může jít o samotné přispívání při vědomí, k jakému účelu mají být prostředky užity. Není rozhodující, jakého původu jsou prostředky určené k financování terorismu; může jít o zcela legálně, ale i nezákonně získané prostředky. Jak rovněž vyplývá z výše uvedeného, o financování terorismu půjde i v případě, že k teroristické činnosti či s ní související podpoře má být využita jen část shromážděných prostředků. V neposlední řadě se v současném světě stává obvyklým také slib a případné poskytnutí odměny pozůstalým po pachatelích sebevražedných teroristických útoků. Takové jednání je třeba rovněž podřadit pod financování terorismu. Materiální nebo jiná podpora teroristy, teroristické skupiny nebo jejího člena spočívá například v poskytování prostor, stravy, školení, výcviku, dopravních prostředků či jiného vybavení. Tzv. jiné prostředky podpory nelze jednoznačně definovat, nejdůležitějším kritériem při posuzování, zda jde o podporu terorismu je především smysl poskytované podpory a její zamýšlené užití. Příprava tohoto trestného činu je trestná, stejně tak jako jeho pokus, rovněž tak i všechny formy účastenství v užším smyslu (organizátorství, návod, pomoc).

Je pravdou, že současná dikce zákona se tedy vyznačuje vysokou mírou obecnosti, pod kterou je možné podřadit celou škálu nejrůznějších jednání naplňujících znak finanční i jiné podpory terorismu. Obecnou právní úpravou obvykle nechává zákonodárce soudům prostor pro tvorbu judikatury a zároveň minimalizuje nutnost reagovat novelizací na nové druhy pro společnost škodlivých jednání, která se objevují v návaznosti na vývoj kriminality.

Jelikož je boj proti terorismu aktuálním tématem a je potřeba účinně uplatňovat postih s terorismem spojených jednání, navrhuje se přistoupit ke změně právní úpravy, která bude více kazuistická (což obecně přispívá k větší míře právní jistoty). Touto změnou je návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který bude předložený do mezirezortního připomínkového řízení v únoru 2016 (předpokládané datum nabytí účinnosti je k 1. 2. 2017). Tento zákon přinese zásadní změny v právní úpravě kriminalizace financování terorismu, zejména bude zaveden samostatný paragraf financování terorismu (§ 312b trestního zákoníku), který bude rovněž výslovně pokrývat shromažďování prostředků (výslovně i prostřednictvím jiné osoby). Dále bude zavedena zákonná definice teroristické skupiny, která odráží požadavky plynoucí z čl. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/475/SVV, o boji proti terorismu. V návaznosti na definici terorismu by měl být rovněž zaveden nový paragraf účasti na teroristické skupině (§ 312a trestního zákoníku), což povede k větší harmonizaci různých ustanovení trestního zákoníku. Skutková podstata trestného činu teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku) bude doplněna tak, aby bylo plně vyhověno požadavkům čl. 7 Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (27/2007 Sb. m. s.).

2.2 DAŇOVÁ TRESTNÁ ČINNOST JAKO ZDROJOVÁ TRESTNÁ ČINNOST PRO PRANÍ PENĚZ

Daňové trestné činy lze brát jako podmnožinu daňových úniků (definujeme-li daňový únik jako daň nepřiznanou nebo přiznanou, ale neodvedenou z jakéhokoli důvodu), u které je splněna skutková podstata ve smyslu trestního zákoníku. Jedná se však o podmnožinu ze společenského hlediska významně nebezpečnou a škodlivou. Důvodem páčání této trestné činnosti je majetkový prospěch na úkor příjmů státu a samosprávních celků. Tento majetkový prospěch je třeba následně legalizovat. Samotná legalizace může proběhnout dvěma způsoby: Prvním je zneužití systému správy daní, kdy předstíráním nižší daňové povinnosti, například krácením tržeb dojde ke zvýšení disponibilního příjmu daňového subjektu, nebo získání komparativní výhody na trhu dosažením nižších cen než konkurence. Druhým je legalizace výnosu z trestné činnosti v klasickém slova smyslu, jako je například vyvedením prostředků určených k úhradě daňové povinnosti z účtů společnosti za použití klasických technik, případně navrácení prostředků vynaložených na úhradu fiktivních služeb či zboží cestou mimo povinné evidence v hotovosti nebo na skryté účty.

Za jednoznačně nejrizikovější z obou hledisek je opět třeba označit daň z přidané hodnoty, což je způsobeno charakterem této daně, kde se vlastní daňová povinnost tvoří rozdílem daně, kterou jsou zatížena uskutečněná zdanitelná plnění plátců a nárokem na odpočet daně z přijatých plnění. Nedoplatky na dani z přidané hodnoty činí 60,9 % všech evidovaných daňových nedoplatků.

Daňové trestné činy není možné brát jako izolovanou trestnou činnost. Jednoznačně lze konstatovat, že ve velkém množství odhalených případů korupce byl přítomen i prvek zkrácení daně. Neodvedení daně z fiktivních faktur sloužících k získání prostředků ke korupci při přidělování veřejných zakázek je příjemným "bonusem" pro pachatele. Společnost, která získala veřejnou zakázku pomocí účelově založeného řetězce subdodavatelských firem, sníží svůj zisk a povinnost odvést DPH, které by jí jinak díky značně nadhodnocené ceně zakázky vznikla. Tyto subdodavatelské firmy vedené nastrčenými statutárními orgány samozřejmě své závazky nesplní a prostředky získané za fiktivní subdodávky předají zastřenou cestou mimo povinné evidence v hotovosti či na skryté účty organizátorům, kteří je použijí ke korupci zadavatelů veřejných zakázek a k vlastnímu prospěchu. Obvykle se k tomuto účelu používají fiktivní reklamní služby, různé formy poradenství a zprostředkování anebo opětovně vyfakturování již dodaných služeb, materiálů nebo zboží.

Páčání takovéto trestné činnosti předpokládá vysokou míru organizovanosti a znalostí jak daňového, tak finančního systému. Kromě těchto znalostí je potřeba najít a zainteresovat osoby, které budou dosazeny do řídicích orgánů společností, které budou figurovat na pozici Missing Trader (tj. kde nebude odvedena daň v dodavatelském řetězci). Většinou se jedná o osoby ve složité životní situaci, a tudíž jednoduše ovladatelné. Vlastní společnosti není nijak složité získat, neboť v ČR existuje rozvinutý trh s ready-made společnostmi na klíč.

Dále je třeba vypracovat takový systém komunikace mezi jednotlivými články podvodného řetězce, který bude obtížně sledovatelný a bude chránit organizátory před nevyhnutelným vyšetřováním FS a orgánů činných v trestním řízení u Missing Traderů. Komunikace musí

být obousměrná a musí umožňovat i skryté přesouvání peněžních prostředků k výplatě odměn jednotlivým osobám v řetězci. Komunikaci obvykle zajišťují osoby mající zkušenosti s OČTŘ a schopné dodržovat pravidla konspirace.

Je jasné, že skupiny již etablovaných zločineckých organizací jsou schopny takovéto služby organizátorům podvodů poskytovat, případně řídit podvody samy. Nelze vyloučit ani zapojení teroristických organizací, pro něž může být příjem z daňových podvodů na DPH vítaným zdrojem financování.

Hlavní rizika z pohledu Finanční správy

- Samotný systém daně z přidané hodnoty, kde je vlastní daňová povinnost tvořena rozdílem daně, kterou jsou zatížena uskutečněná zdanitelná plnění plátců a nárokem na odpočet daně z přijatých plnění.
- Zneužití jednoduchého založení právnických osob v ČR a následně rozvinutý trh s ready made společnostmi a doprovodnými službami jako je poskytování sídel, vedení účetnictví apod.
- Využívání alternativních platebních metod, zejména nebankovních poskytovatelů platebních služeb, které stěžují případnou exekuci prostředků z bankovních účtů v případě neodvedení daně.
- Deformace tržního prostředí, kdy společnosti účastníci se podvodných řetězců, ve kterých je jejich dodavatelí krácena DPH, jsou schopny svým odběratelům nižší ceny nebo lepší obchodní podmínky, a tím nutí i jinak poctivou konkurenci se těchto podvodů také účastnit.

Hlavní opatření přijatá Finanční správou ke zmírnění rizik

- Zavádění systému přenesené daňové povinnosti na další skupiny zboží a služeb za účelem minimalizace neoprávněných nároků na odpočet daně.
- Zavedení kontrolních hlášení, která spočívají v povinnosti plátců daně z přidané hodnoty každý měsíc elektronickou formou hlásit finanční správě přijatá a uskutečněná zdanitelná plnění, což umožní rychlou a účinnou kontrolu a odhalení neoprávněných nároků na odpočet u plnění, která dodavatel plátce buď nepřiznal, nebo neuskutečnil.
- Důkladné prověřování nových firem žádajících o registraci DPH, tzv. předregistrační kontroly. Toto opatření míří proti prodeji ready made společností s již proběhlou registrací k DPH. Záměrem FS je, aby o registraci žádal až skutečný vlastník, který bude prostřednictvím společnosti vykonávat reálnou ekonomickou činnost.
- Rozšíření analytické činnosti, zejména využitím údajů z kontrolních hlášení tak, aby bylo možné zefektivnit kontrolní činnost zacílením právě na ty subjekty, které páchají daňovou trestnou činností.

3.1 IDENTIFIKACE A HODNOCENÍ ZRANITELNOSTÍ V SOUKROMÉM SEKTORU

3.1.1 ÚVĚROVÉ INSTITUTE: BANKY, SPOŘITELNÍ A ÚVĚRNÍ DRUŽSTVA A ČNB JAKO POVINNÉ OSOBY

Spolupráce s finančními institucemi a zejména s bankami a družstevními záložnami je z hlediska AML/CFT prevence klíčová. Tyto instituce jsou s ohledem na počty klientů, množství a objem zpracovávaných transakcí vystaveny⁶ zvýšeným rizikům ML/TF a jsou obvykle také nejaktivnější v přijímání vlastních opatření ke zmírnění rizik a v podávání oznámení o podezřelém obchodu. v rámci přípravy národního hodnocení rizik a novely AML zákona rozeslal FAÚ v prosinci 2014 společný dotazník všem bankám, pobočkám zahraničních bank (45) a družstevním záložnám (11), jež byly k danému datu uvedeny v seznamu regulovaných a registrovaných subjektů ČNB (JERRS⁷). ČNB měla možnost se k návrhu dotazníku vyjádřit ještě před jeho rozesláním. Dotazník vyplnilo 37 bank a poboček zahraničních bank, 10 družstevních záložen a ČNB. Dotazník měl dvě části: první část souvisí s národním hodnocením rizik a část druhá je podkladem pro přípravu novely AML zákona a procesu RIA (dopadové studie). Někteří respondenti označili vyplněné dotazníky jako „restricted“, popř. „confidential“. Také z tohoto důvodu je část tohoto hodnocení rizik s konkrétními návodnými informacemi neveřejná.⁸ FAÚ následně poskytl možnost se k této části zprávy vyjádřit jak ČNB jakožto orgánu dohledu, tak i jednotlivým respondentům, dále České bankovní asociaci a Asociaci družstevních záložen a všem orgánům státní správy zainteresovaným na procesu národního hodnocení rizik ML/FT.

Dotazníkový průzkum⁹ se zaměřil zejména na zjištění následujících skutečností:

- jak instituce kategorizují své klienty z hlediska rizik praní peněz a financování terorismu
- zda a jak instituce kategorizují své produkty a služby
- jak zjišťují podezřelé obchody
- v jaké míře uplatňují výjimky stanovené AML zákonem
- kdy uplatňují zesílená opatření proti ML/FT rizikům.

⁶ Tzn. inherentní riziko je zde vysoké (za předpokladu, že by zde rizika zmírňována nebyla, sektor by vykazoval vysokou míru zranitelnosti vůči ML/FT).

⁷ https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

⁸ Rovněž s ohledem na citlivost informací neuvádíme konkrétní zdroj, a to přesto, že předkládané hodnocení má v zásadě charakter kompilace a až na výjimky se zakládá na zjištěních z dotazníkového průzkumu a na zdrojích FAÚ.

⁹ v souladu se standardy FATF předpokládáme, že celý proces národního hodnocení rizik budeme periodicky/popř. dle potřeby opakovat.

Tato část hodnocení rizik se zakládá z velké části na odpovědích na otázky první části dotazníku a většinu odpovědí z druhé části ponechává stranou, neboť ty jsou součástí projektu RIA.

Celkově lze shrnout následující¹⁰:

- úvěrové instituce působící v ČR vykazují velmi dobré povědomí o AML/CFT prevenci
- v této souvislosti mají obvykle dobře zvládnuté řízení rizik: ML/FT rizika identifikují, hodnotí a přijímají opatření k jejich zmírnění, a to vše právě v rámci rizikově orientovaného přístupu
- vyšší rizikovost produktů nebo klientů je vyrovnávána přísnější kontrolou (frekvence, hloubka)
- v době přípravy tohoto textu některé instituce již zpracovávaly analýzu rizik, některé byly ve fázi její přípravy
- v této skupině respondentů existují rozdíly v úrovni odpovědí nebo v managementu rizik, avšak nelze říci, že by se tyto rozdíly projevovaly v závislosti na druhu instituce (banky vs. pobočky zahraničních bank, banky vs. záložny, subjekty s velkým počtem klientů vs. ty s malým počtem apod.)
- v některých případech se zdá, že se mísí rizika ML/FT s jinými riziky
- přestože se přístupy různí, z odpovědí lze usuzovat, že velká část institucí naplňuje pravidlo *comply or explain*
- u menší části institucí, u nichž takto z odpovědí jednoznačně usuzovat nelze, proto – a v této fázi příprav zatím pouze touto cestou – FAÚ doporučuje revidovat systém řízení rizik zejména ve světle pravidla *comply or explain* (mj. s ohledem na použití výjimek, na opatření ke zmírnění rizik a na zdůvodnění v případech, kdy instituce považuje některé situace za méně rizikové).

Individuální hodnocení rizik každé instituce musí obsahovat jasnou kategorizaci rizik, neboť jedině ta instituci pomůže alokovat nezbytnou přiměřenou míru zdrojů na zmírnění konkrétních kategorií rizik. Taková analýza (celý její proces) musí být řádně dokumentována, aktualizována a její příslušné součásti by měly být patřičně komunikovány zejména dovnitř instituce, tj. až na nejnižší stupně pracovních pozic. Stanovení konkrétní míry CDD (identifikace, kontrola klienta a průběžný monitoring transakcí – frekvence a hloubka) musí vycházet z individuálního hodnocení rizika instituce a rizikových profilů klientů. v tomto kontextu doporučujeme pozornosti institucí dokument FATF „Guidance for a Risk-Based Approach The Banking sector“.¹¹

Dále je třeba předeslat, že žádné níže uvedené konkrétní hodnocení rizika nelze jednoduše zobecnit, neboť konkrétní řešení a přístupy se zakládají na individuální analýze rizik (*risk based approach*). Některé přístupy k hodnocení rizik se tak musí nutně lišit v závislosti na skladbě a velikosti klientského portfolia, na poskytovaných produktech a službách apod.

¹⁰ Upozorňujeme, že cílem dotazníkového průzkumu nebylo hodnotit jednotlivé odpovědi a přístupy z hlediska jejich správnosti.

¹¹ <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/risk-based-approach-banking-sector.html>

Z toho vyplývá, že konkrétní označení míry rizikovosti musí vycházet ze zdůvodnění, které lze založit na znalostech rizik konkrétní instituce. Zde předkládaná zobecnění nelze bezvýhradně aplikovat na každou instituci, proces, produkt atd. Nicméně v této fázi je jedním z našich cílů poskytnout první souhrn postupů a zkušeností jako výchozí návod pro instituce, které zpracovávají vlastní hodnocení rizik. V rámci aplikace principu *comply or explain* je třeba zdůraznit, že ty situace, které instituce hodnotí jako nerizikové, musí ve své analýze rizik dostatečně zdůvodnit a toto zdůvodnění doložit.

V následujícím členění rozlišujeme, kdo je nositel rizika, tj. zda je nositelem rizika klient, produkt nebo distribuční kanál atd. Současně platí, že výsledné riziko musí zohledňovat především toho nositele, který je rizikovější. V případě, že AML nerizikový klient využívá AML rizikový produkt/službu (příp. rizikový distribuční kanál nebo má rizikovou právní formu apod.), musí instituce toto riziko zohlednit ve svých postupech. Přenesení rizikovosti (např. rizikového produktu) na klienta je jednou z možností, kterou instituce mohou zajistit zohlednění zvýšeného rizika (spojeného s rizikovým produktem).

3.1.5.1 POSKYTOVATELÉ MOBILNÍCH PLATEBNÍCH SLUŽEB

Tato kapitola čerpá z následujících zdrojů:

- zpráva Asociace provozovatelů mobilních služeb „Hodnocení rizikovosti mobilních platebních služeb v ČR z pohledu legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu dle aktuálních doporučení FATF“, kterou zpracovala SVS consult s.r.o.¹², dále jen „Zpráva APMS“
- doplňková konzultace s APMS
- konzultace s dalšími vybranými mobilními operátory
- doplňková konzultace s Fórem dárců
- příslušné dokumenty FATF
- informace FAÚ.

FAÚ také umožnil dalším zainteresovaným orgánům a respondentům z řad povinných osob se k této části vyjádřit.

Mobilní operátoři mohou poskytovat mobilní platební služby, v takovém případě a za předpokladu naplnění podmínek ZOPs jsou poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a tedy i povinnými osobami podle § 2 odst. 1 písm. b) bodu 5. AML zákona. Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu jsou definováni v zákoně o platebním styku. Na poskytování těchto služeb (na jejich zpracování a zúčtování) se podílí i tzv. agregátoři (zprostředkovatelé mobilních plateb), kteří jsou rovněž poskytovateli platebních služeb a tedy i povinnými osobami podle AML zákona.

Mobilní operátoři, kteří poskytují mobilní platební služby, mají povolenou činnost provádění platební transakce poskytovatelem služeb elektronických komunikací, jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení (podle § 3 g) zákona o platebním styku), což je také uvedeno v seznamu regulovaných a registrovaných subjektů ČNB (JERRS¹³). Mobilními platebními službami poskytovanými mobilními operátory jsou:

- Premium SMS: platby za zboží a služby prostřednictvím speciálně zpoplatněných SMS (např. platby za jízdné, za parkování, za vyzváněcí melodie, za mobilní aplikace, hlasování v médiích apod.)
- DMS: zasílání darů na účty vybraných NNO prostřednictvím speciálně zpoplatněných SMS (vždy 30 CZK); Realizátorem projektu DMS, tedy dárcovských SMS, je Fórum dárců. DMS jsou určeny všem neziskovým organizacím v ČR, které splní stanovené parametry. Do projektu Dárcovská SMS se může zapojit jakákoliv nezisková organizace, která splní dané podmínky, tedy zejména transparentně hospodaří (má veřejné výroční a

¹² APMS: Hodnocení rizikovosti mobilních platebních služeb v ČR z pohledu legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu dle aktuálních doporučení FATF, zpracovatel SVS consult s.r.o., Praha 2014.

¹³ Jednotná evidence regulovaných a registrovaných subjektů):
https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

finanční zprávy za poslední dva roky), předem zveřejní, na jaký účel lidé prostřednictvím DMS budou přispívat apod. Dále musí mít v souladu se zákonem o veřejných sbírkách aktivní sbírku (povolují krajské úřady nebo Magistrát hl. m. Prahy). Podrobně zde: <http://www.darcovskasms.cz/pro-neziskove-organizace/registrace-organizace-a-dms-projektu.html> . O každém projektu navíc jedná Rada DMS, což je nezávislý orgán, ve kterém jsou zastoupeni jednotliví mobilní operátoři, Fórum dárců a neziskové organizace. Fórum dárců sdružuje přední české nadace a fondy (zhruba sedmdesát členů), z nichž někteří mají DMSku, jiní ne. Záběr projektu je tedy širší a neslouží pouze našim členům. Kompletní seznam všech zapojených subjektů do DMS je veřejný: <http://www.darcovskasms.cz/seznam-projektu/prehled-projektu.html>. Také na webu lze najít seznam ukončených projektů, které byly ukončeny v posledních šesti měsících: <http://www.darcovskasms.cz/seznam-projektu/uzavrene-projekty.html> Službu DMS poskytuje Fórum dárců ve spolupráci s APMS a mobilními operátory, kteří jsou sdruženi v Asociaci provozovatelů mobilních sítí (APMS). Členem Fóra dárců se mohou stát pouze ty nadace nebo nadační fondy, které se připojí k Etickým principům Fóra dárců a splňují podmínky členství v jednotlivých asociacích při Fóru dárců (je to zejména transparentnost, splnění požadavků dobrovolných standardů Znamky kvality FD pro nadace a fondy, pravidelné zveřejňování auditovaných výročních a finančních zpráv, rozdělování prostředků prostřednictvím otevřených grantových výzev ročně alespoň pěti subjektům, anebo v minimální výši 250 000 CZK apod.). Užívání služby dárcovských SMS však není podmíněno členstvím ve FD – zapojit se mohou i jiné právní formy neziskovek než pouze nadace nebo fondy a klíčové je, aby splňovaly požadavky na kvalitu (<http://www.darcovskasms.cz/pro-neziskove-organizace/registrace-organizace-a-dms-projektu.html>). Kromě neziskových organizací mají možnost získávat peníze prostřednictvím dárcovských SMS některé příspěvkové organizace – jsou to zejména zoologické zahrady. I ty však musejí splňovat nastavené parametry. Prověření organizace a projektu provádí FD při vstupu organizace do systému i průběžně. Každá nezisková organizace, která získává finance z DMS, podléhá rovněž kontrole z krajského úřadu, nebo Magistrátu hl. m. Prahy (protože jsou to realizátoři veřejných sbírek, které povoluje a kontroluje příslušný krajský úřad nebo magistrát).

- M-platby: platba v e-shopu prostřednictvím internetové platební brány, kdy navázání na SIM-kartu probíhá buďto mobilním datovým připojením, anebo v případě jiného datového připojení formou hesla ze zprávy SMS
- Audiotex: služba volání na speciálně zpoplatněná telefonní čísla začínající číslicemi 90 s různým zvukovým obsahem (poradenství, seznamky, věštby, erotické služby, zpoplatnění přístupu na webové stránky apod.).¹⁴

Tyto služby jsou vyúčtovány formou odečtení z kreditu u předplacené SIM-karty nebo započtením k fakturované částce u postplacené karty.

¹⁴ APMS, 2014, str. 15 - 24

Mimoto existují možnosti pro platby z bankovního účtu nebo z platební karty prostřednictvím připojení mobilního telefonu. Jedná se o odchozí platby za zboží nebo služby u obchodníka, kdy mobilní spojení funguje pouze jako komunikační řešení platby. Navzdory zaužívanému názvu se však nejedná o mobilní platby a daná platební metoda stojí tedy mimo téma této naší kapitoly.

Smlouva o platebních službách mezi klientem a mobilním operátorem má buďto písemnou formu, anebo je tato smlouva uzavřena aktivací SIM-karty popř. prostřednictvím aktivací SMS. Klient je seznámen se skutečností, že za zpřístupnění SIM-karty, PINu či hesla třetí osobě klient nese odpovědnost tak, jakoby dané transakce uskutečnil sám (a to až do okamžiku, dokud neoznámí ztrátu, odcizení, zneužití).

Operátor odpovídá za platbu od klienta až k agregátorovi plateb, vůči obchodníkům se zbožím nebo poskytovatelům prémiových služeb odpovídá za platbu agregátor. Zprostředkovatel mobilních plateb je rovněž povinnou osobou podle AML zákona.¹⁵ Takže mobilní operátor nemusí zavazovat agregátora smluvně k plnění povinností vyplývajících z AML zákona, neboť požadavky na zajištění sdílení a uchovávání informací, včetně povinnosti informativní a oznamovací se vztahují na oba typy poskytovatelů.

¹⁵ Seznam zprostředkovatelů mobilních plateb je uveden na webových stránkách provozovaných APMS <http://www.platmobilem.cz/pro-verejnost/seznam-zprostredkovatelu-mobilnich-plateb> ; na těchto webových stránkách lze nalézt rovněž ceny za uvedené služby.

3.1.6 SEKTOR POJIŠŤOVNICTVÍ

Pojišťovny, zajišťovny, pojišťovací zprostředkovatelé a samostatní likvidátoři pojistných událostí, s výjimkou pojišťovacího zprostředkovatele, u něhož pojišťovna nese odpovědnost za škodu způsobenou jeho činností, jsou při výkonu činností souvisejících s provozováním životního pojištění povinnými osobami podle AML zákona.

V únoru 2015 v rámci přípravy národního hodnocení rizik a novely AML zákona rozeslal FAÚ společný dotazník vybraným subjektům poskytujícím činnosti související s provozováním životního pojištění, jež byly k danému datu uvedeny v seznamu regulovaných a registrovaných subjektů ČNB (JERRS¹⁶). Dotazníkový průzkum¹⁷ se zaměřil zejména na zjištění následujících skutečností:

- jak subjekty kategorizují své klienty z hlediska rizik praní peněz a financování terorismu
- zda a jak subjekty kategorizují poskytované produkty a služby
- jak zjišťují podezřelé obchody
- v jaké míře využívají variantní způsoby identifikace
- v jakých případech uplatňují zesílená opatření proti ML/FT rizikům.

Dotazníky vyplnily následující subjekty: 15 pojišťoven, 2 sdružení zprostředkovatelů, 2 samostatní likvidátoři.¹⁸ Tato kapitola čerpá tedy zejména z informací FAÚ, z informací od povinných osob poskytnutých v rámci uvedené konzultace a z příslušných dokumentů FATF¹⁹. Návrh tohoto textu byl také poskytnut k připomínkám a doplněním MF, ČNB, MV a MSP, OČTŘ, České asociaci pojišťoven, Unii společností finančního zprostředkování a poradenství a Asociaci finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR a všem jednotlivým respondentům.

Na základě uvedené konzultace lze konstatovat následující dílčí nebo obecné poznatky²⁰:

- sektor vykazuje dobré povědomí o AML/CFT prevenci
- instituce mají také obvykle dobře zvládnuté řízení rizik: ML/FT rizika identifikují, hodnotí a přijímají opatření k jejich zmírnění, a to vše právě v rámci rizikově orientovaného přístupu

¹⁶ https://apl.cnb.cz/aplierrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

¹⁷ Tato část hodnocení rizik se zakládá z velké části na odpovědích na otázky první části dotazníku a většinu odpovědí z druhé části ponechává stranou, neboť ty jsou součástí projektu RIA.

¹⁸ Na dotazníkový průzkum neodpovědělo jedno oslovené sdružení zprostředkovatelů, dva zprostředkovatelé, jeden samostatný likvidátor, tři pojišťovny a jedna zajišťovna. z toho dva subjekty uvedly, že se životním pojištěním nezabývají.

¹⁹ Např. <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/fatfguidanceontherisk-basedapproachforthelifeinsurancesector.html>

²⁰ Upozorňujeme, že cílem dotazníkového průzkumu nebylo hodnotit jednotlivé odpovědi a přístupy z hlediska jejich správnosti.

- vyšší rizikovost produktů nebo klientů je vyrovnávána přísnější kontrolou klienta
- i v této skupině respondentů existují rozdíly v úrovni odpovědí nebo v managementu rizik
- v některých případech se zdá, že rizika ML/FT se mísí s jinými riziky, jako např. riziko pojištění podvodu.

Rizikově orientovaný přístup umožňuje subjektům efektivně uplatňovat AML/CFT preventivní opatření a přitom přiměřeně alokovat zdroje. (Vedle toho však existují i minimální zákonem stanovené požadavky, které je třeba dodržovat bez ohledu na RBA.) Výstupy z individuálního hodnocení rizik, včetně stanovení a posouzení rizikových faktorů, jsou pro RBA klíčové. Nadhodnocení některých rizik by mohlo vést k nadbytečné alokaci zdrojů, naopak podcenění rizik by zakládalo zranitelná místa. Každé individuální hodnocení rizik musí na základě všech konkrétních dostupných informací zohlednit jak pravděpodobnost rizika, tak i jeho závažnost. (Tak např. riziko financování terorismu je málo pravděpodobné, ale velmi závažné.) Přiměřeně uplatňovaná opatření ke zmírnění rizik pak snižují riziko na přijatelnou míru. Individuální hodnocení rizik každé instituce musí obsahovat jasnou kategorizaci rizikových typů klientů, produktů a obchodů, neboť ta instituci pomůže aplikovat přiměřené sestavy opatření ke zmírnění konkrétních kategorií rizik. Taková analýza (a celý její proces) musí být řádně dokumentována, aktualizována a její příslušné součásti by měly být patřičně komunikovány zejména dovnitř instituce, tj. až na nejnižší stupně pracovních pozic, a stejně v přiměřené a proveditelné míře i mezi pojišťovnou, jejími zprostředkovateli a příp. likvidátory. Stanovení konkrétní míry CDD (identifikace, kontrola klienta a průběžný monitoring transakcí – frekvence a hloubka) musí vycházet z individuálního hodnocení rizika instituce a rizikových profilů klientů.

Každý z uvedených typů povinných osob se účastní obchodu v jiné fázi. Z toho mj. vyplývá následující:

- Pojišťovací zprostředkovatelé hrají klíčovou roli při sestavení rizikového profilu klienta, resp. při zjištění informací v rámci identifikace a kontroly klienta, které jsou předpokladem pro prvotní stanovení rizikového profilu klienta (navíc v tomto ohledu nelze opomíjet případy, kdy zprostředkovatel zná svého klienta v souvislosti s více sjednanými produkty, příp. nejen z oblasti pojištnictví). Z tohoto důvodu má velký význam cílené proškolení zprostředkovatelů zejména s ohledem na rizikové faktory související s klientem a na detekci potenciálně podezřelého chování klienta už při sjednávání pojištění (včetně navazujících opatření vedoucích až k případnému podání OPO), stejně tak jako nastavení efektivních mechanismů komunikace mezi zprostředkovatelem a pojišťovnou.
- Pojišťovací zprostředkovatelé, u nichž pojišťovna nese odpovědnost za škodu způsobenou jejich činností, nejsou povinnou osobou podle AML zákona, nicméně jednají jménem pojišťovny a na její účet a musí být vázáni jejími vnitřními předpisy. Není třeba dodávat, že i tady hraje velkou roli komunikace mezi zprostředkovateli a pojišťovnou.
- Naproti tomu pojišťovny jsou těmi subjekty, které na základě všech jim dostupných informací (tj. nejen ze správy smluv) určují faktory nezbytné ke kategorizaci klientů a produktů a dále znaky k detekci potenciálně podezřelých obchodů; určují také přiměřenou míru opatření ke zmírnění identifikovaných rizik (hloubka a frekvence kontroly klienta, včetně přezkumu obchodů a navazujících opatření počítaje v to podání OPO). Zde je třeba dodat, že konečná odpovědnost za identifikaci provedenou dle § 11 odst. 5 AML zákona nese právě pojišťovna.

- Samostatní likvidátoři obvykle vyřizují případy škod z pojištění majetku a odpovědnosti, nicméně v případě, že by poskytovali služby související s životním pojištěním, vztahují se AML/CFT povinnosti i na ně.

V neposlední řadě je třeba předeslat, že žádné níže uvedené jednotlivé hodnocení rizika nelze jednoduše zobecnit, neboť konkrétní řešení a přístupy se zakládají na individuální analýze rizik. Některé přístupy k hodnocení rizik se tak musí nutně lišit v závislosti na skladbě a velikosti klientského portfolia, na poskytovaných produktech a službách apod. z toho vyplývá, že konkrétní označení míry rizikovosti musí vycházet ze zdůvodnění, které lze založit na znalostech rizik konkrétní instituce. Nicméně v této fázi je jedním z našich cílů poskytnout první souhrn postupů a zkušeností jako výchozí návod pro instituce, které zpracovávají vlastní hodnocení rizik. v rámci aplikace principu *comply or explain* je třeba zdůraznit, že u těch situací, které instituce posuzují jako nízkorizikové, musí takové posouzení ve své analýze rizik dostatečně zdůvodnit a toto zdůvodnění doložit.

V následujícím členění rozlišujeme, kdo je nositel rizika, tj. zda je nositelem rizika klient, produkt nebo distribuční kanál nebo znaky podezřelosti obchodu atd. Současně platí, že výsledné posouzení rizikovosti musí zohledňovat především toho nositele, který je rizikovější. V případě, že AML nerizikový klient využívá AML rizikový produkt/službu (příp. rizikový distribuční kanál nebo má rizikovou právní formu apod.), musí instituce toto riziko zohlednit ve svých postupech. Přenesení rizikovosti (např. rizikového produktu) na klienta je jednou z možností, díky níž instituce mohou zajistit zohlednění zvýšeného rizika (spojeného s rizikovým produktem).

3.1.8 PROVOZOVATELÉ HAZARDNÍCH HER

Termínem hazardní hra se míní hra, do níž sázející vloží sázku a jejíž výsledek záleží na náhodě nebo předem neznámé události.²¹ Pojmem provozovatelé hazardních her se rozumí souhrnný název pro osoby oprávněné k provozování hazardních her podle příslušné právní úpravy.²² Jiné, nelegálně provozované hazardní hry nebo dokonce nepoctivé hry nejsou předmětem procesu národního hodnocení rizik ML/FT. Provozovatelé hazardních her jsou povinnými osobami podle čtvrté AML směrnice s tím, že provozovatelé sázkových her v kasinu jsou povinnými osobami již podle stávajícího AML zákona (podrobněji viz dále).²³ Jedná se o tzv. vybrané nefinanční profese a podniky (DNFBPs). Tato kapitola se zabývá souhrnně všemi hazardními hrami, u nichž byla zvažována jakákoli míra rizika praní peněz a financování terorismu. Kapitola čerpá z informací FAÚ a Státního dozoru nad sázkovými hrami a loteriemi MF a dalších zainteresovaných orgánů, z příslušných zpráv FATF²⁴, z konzultace MF se zástupci povinných osob, resp. jejich sdruženími formou dotazníkového šetření, popř. z veřejně dostupných zdrojů. V rámci uvedeného dotazníkového šetření, které proběhlo v měsících únoru a březnu 2016, obdrželo Ministerstvo financí odpovědi na dotazníky od dvaceti subjektů: devatenácti provozovatelů a jednoho sdružení provozovatelů. Návrh této části zprávy obdrželi k připomínkám a k doplněním také zástupci všech zainteresovaných orgánů v rámci národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. FAÚ také následně umožnil všem respondentům se k návrhu této kapitoly vyjádřit.

²¹ Jiné, nelegálně provozované hazardní hry nebo dokonce nepoctivé hry nejsou předmětem procesu národního hodnocení rizik ML/FT. Takové počínání je kriminalizováno jako neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry podle ustanovení § 252 trestního zákoníku, resp. § 213 (provozování nepoctivých her a sázek). Tato trestná činnost nebyla zahrnuta mezi ML/FT hrozby.

²² v současné době je v účinnosti zákon č. 202/1990 Sb. Zároveň však v rámci zevrubné rekodifikace oblasti hazardních her připravilo Ministerstvo financí nový zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách. Nový zákon o hazardních hrách bude účinný od 1. ledna 2017. Od tohoto data má také Celní správa ČR novou působnost při kontrole plnění povinností stanovených AML zákonem. Primárním úkolem Celní správy ČR v roce 2016 je také mimo uvedené zajistit plynulý přechod nové kompetence státního dozoru v oblasti hazardních her od Finanční správy ČR tak, aby od 1. 1. 2017 byla zajištěna efektivní kontrolní činnost v oblasti legálního či nelegálního provozování hazardních her.

²³ <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

²⁴ Zejména: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/vulnerabilitiesofcasinosandgamingsector.html>

3.1.10 PRÁVNICKÉ A PORADENSKÉ PROFESE

Termín právnické a poradenské profese je souhrnné označení části povinných osob podle doporučení FATF. Jedná se o tzv. vybrané nefinanční profese a podniky (DNFBPs), jejichž součástí jsou „advokáti, notáři, jiné nezávislé právní profese a účetní“²⁵. v souladu s AML zákonem se jedná o auditory, daňové poradce, účetní, soudní exekutory při provádění zákonem popsaných činností a notáře a advokáty při provádění zákonem popsaných činností. Tato kapitola se zabývá souhrnně všemi činnostmi všech daných profesí.²⁶ Pro tyto povinné osoby platí zvláštní režim ve smyslu především § 26, § 27, § 37 a § 40 AML zákona. Z těchto ustanovení rovněž vyplývá zvláštní postavení vybraných profesních komor, na tomto místě se výkladem zákona dále nezabýváme. Činnost poskytovatelů služeb pro jiné osoby dle § 2 odst. 1 písm. h) AML zákona bude pojednána v jiné kapitole. Tato kapitola čerpá z informací FAÚ, z příslušné zprávy FATF²⁷, z konzultace FAÚ se zástupci povinných osob, resp. s profesními komorami formou dotazníkového šetření, popř. z veřejně dostupných zdrojů jako např. z Mezinárodního auditorského standardu ISA 240²⁸ nebo z Metodické pomůcky "Postup auditorů při zamezování legalizace z výnosů trestné činnosti a financování terorismu".²⁹ V rámci uvedeného dotazníkového šetření, které proběhlo v únoru 2015, obdržel FAÚ odpovědi na dotazníky od následujících subjektů: Česká advokátní komora, Exekutorská komora, Komora auditorů ČR, Komora certifikovaných účetních ČR, Komora daňových poradců ČR, Svaz účetních/Komora certifikovaných účetních, Notářská komora ČR, a jedna účetní firma. Dvě oslovené účetní firmy se do dotazníkového průzkumu nezapojily. Návrh této části zprávy měli také k připomínkám zástupci orgánů činných v trestním řízení, ministerstev financí, vnitra a spravedlnosti. FAÚ také následně umožnil všem respondentům se k návrhu vyjádřit.

²⁵ <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

²⁶ Bylo by redundantní opakovat, např. že činnosti související se zpracováním mezd notáři nevykonávají. Na druhou stranu, pokud však např. daňový poradce poskytuje jiným právníkům osobám sídlo, popř. i další související služby, je povinnou osobou i při provádění této činnosti, NB. značně rizikové.

²⁷ <http://www.fatf-gafi.org/topics/methodsandtrends/documents/mltf-vulnerabilities-legal-professionals.html>

²⁸ Mezinárodní auditorský standard, ISA 240, Postupy auditoru související s podvodem při auditu účetní závěrky, <http://www.kacr.cz/auditorske-standardy-2014>

²⁹ Metodická pomůcka "Postup auditorů při zamezování legalizace z výnosů trestné činnosti a financování terorismu", <http://www.kacr.cz/metodicka-podpora>

3.1.11 POSKYTOVATELÉ SLUŽEB PRO SPOLEČNOSTI A PRO SVĚŘENSKÉ FONDY

Právnícké osoby a jiná právní uspořádání mohou být zneužity v některých schématech praní peněz nebo financování terorismu (popř. v jiné závažné zdrojové trestné činnosti). Z tohoto důvodu jsou poskytovatelé vyjmenovaných služeb pro společnosti zařazeni mezi povinné osoby podle AML zákona. Jelikož svěřenské fondy jsou v českém právním řádu novým institutem, AML zákon pokrýval až dosud pouze poskytovatele služeb pro svěřenské fondy a obdobná uspořádání podle cizího právního řádu. Novelou AML zákona v souladu s doporučeními FATF³⁰ jsou mezi povinné osoby zahrnuti také poskytovatelé služeb pro svěřenské fondy a obdobná uspořádání podle českého právního řádu.

S ohledem na skutečnost, že se množina situací, resp. druhů služeb, které mohou být zneužity k páčání trestné činnosti, u obou typů povinných osob v zásadě shoduje, rozhodli jsme se nastínit možná rizika v jedné shrnující kapitole.

Níže uvedený výčet služeb zahrnuje situace, kdy jsou dané povinné osoby vystaveny rizikům praní peněz a FT, a mohou tedy daná rizika řídit (identifikovat je, posuzovat je a zmírňovat je). K danému účelu mohou vedle uplatňování základních opatření v rámci AML/CFT prevence (viz dále) posloužit také následně uváděné seznamy rizikových faktorů a znaků podezřelosti.

Vedle toho je třeba zvážit rovněž ta rizika, která souvisí přímo s právní formou svěřenských fondů. Z tohoto důvodu na tomto místě zařazujeme podrobnější popis dané právní formy.

Charakteristika svěřenského fondu a jeho právní úprava

V souvislosti s účinností nového občanského zákoníku byl zaveden nový institut, kterým je svěřenský fond. Tento institut byl inspirován institutem tzv. trustu, který je velmi rozšířený především v zemích common law. Jde o oblíbenou právní formu hospodaření s majetkem, která může mít velmi rozmanité podoby. v základu je však trust právní vztah mezi osobami, z nichž jedna majetek spravuje tak, aby z něho druhá osoba měla užitek.

U svěřenského fondu rozlišuje občanský zákoník tři základní subjekty – zakladatele, obmyšleného a správce svěřenského fondu. Svěřenský fond se vytváří vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele tak, že ten svěří správci majetek k určitému účelu a svěřenský správce se zaváže tento majetek držet a spravovat. Vznikem svěřenského fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku a svěřenský správce je povinen ujmout se tohoto majetku a jeho správy (§ 1448 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – dále jen „občanský zákoník“ nebo „OZ“).

Svěřenský fond není právníckou osobou. Smyslem svěřenského fondu je vyčlenit majetek,

³⁰ FATF Recommendations, konkrétně R.22 a R.23, www.fatf-gafi.org

který se stane tzv. ležícím majetkem bez vlastníka spravovaným ve prospěch obmyšleného nebo stanoveného účelu. Vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu vykonává vlastním jménem na účet fondu svěřenský správce. Majetek ve svěřenském fondu však není vlastnictvím správce, zakladatele ani obmyšleného (§ 1448 odst. 3 OZ). Účel svěřenského fondu může být buď veřejně prospěšný, nebo soukromý (§ 1449 odst. 1 OZ).

Svěřenský fond tedy můžeme definovat jako entitu bez právní osobnosti, která umožňuje vznik odděleného a nezávislého vlastnictví majetku svěřeného k naplňování určitého účelu, ať již veřejného, nebo soukromého, přičemž majetek vložený do svěřenského fondu přestává být momentem jeho vzniku ve vlastnictví zakladatele fondu, aniž by se stal vlastnictvím kohokoliv jiného. Zároveň podle současné právní úpravy v zásadě nepodléhá veřejnoprávnímu dohledu.

Svěřenský fond se zřizuje buď smlouvou, nebo pořízením pro případ smrti (§ 1448 odst. 1 OZ). v případě zřízení svěřenského fondu pořízením pro případ smrti vzniká již smrtí zůstavitele, jinak vzniká až okamžikem přijetí pověření ke správě svěřenského fondu svěřenským správcem. Každý svěřenský fond musí mít statut, který vydává zakladatel a jenž vyžaduje formu veřejné listiny. Statut dle současné právní úpravy obsahuje alespoň označení svěřenského fondu, označení majetku, který tvoří svěřenský fond při jeho vzniku, vymezení účelu svěřenského fondu, podmínky pro plnění ze svěřenského fondu, údaj o době trvání svěřenského fondu a pokud doba není uvedena, platí, že fond byl zřízen na dobu neurčitou, a má-li být ze svěřenského fondu plněno určité osobě jako obmyšlenému, určení této osoby, nebo způsobu, jak bude obmyšlený určen (§ 1452 OZ).

Pokud statut svěřenského fondu neurčuje něco jiného, jmenuje a odvolává svěřenského správce zakladatel (§ 1455 odst. 1 OZ). Svěřenským správcem může být každý svéprávný člověk. Právnícká osoba může být svěřenským správcem, pokud tak stanoví zákon (§ 1453 OZ). v současné době je to pouze zákon č. 240/2013 Sb.. Tento zákon v ustanovení § 11 umožňuje, aby se svěřenským správcem stala za určitých okolností investiční společnost. Svěřenským správcem může být také zakladatel svěřenského fondu nebo osoba, které má být ze svěřenského fondu plněno. v takovém případě však musí mít svěřenský fond dalšího svěřenského správce, kterým je osoba třetí (§ 1454 OZ). Svěřenskému správci náleží plná správa majetku ve svěřenském fondu. Z tohoto důvodu se do veřejného seznamu nebo do jiné evidence svěřenský správce zapisuje jako vlastník majetku ve svěřenském fondu s poznámkou „svěřenský správce“ (§ 1456 OZ). Činnost svěřenského správce podléhá požadavkům kladeným na správu cizího majetku (§ 1400 a násl. OZ) a nad výkonem jeho oprávnění vykonávají dohled zakladatel a obmyšlený, popřípadě i jiná osoba určená statutem či zákonem (§ 1463 OZ).

Zakladatel má právo jmenovat obmyšleného a určit mu plnění ze svěřenského fondu, ledaže statut svěřenského fondu určí něco jiného. Pokud zakladatel tohoto práva nevyužije, jmenuje obmyšleného a určí mu plnění ze svěřenského fondu svěřenský správce. Jde-li o svěřenský fond zřízený k soukromému účelu, může svěřenský správce vykonat toto právo, jestliže statut určí okruh osob, ze kterého lze obmyšleného jmenovat (§ 1457 odst. 1 a 2 OZ). Právo obmyšleného na plnění ze svěřenského fondu vzniká za podmínek určených statutem (§ 1459 OZ).

Institut svěrenského fondu může být v praxi využit například pro řešení problémů souvisejících se správou rozsáhlého rodinného majetku a jeho mezigeneračním přechodem, jelikož svěrenský fond umožňuje širší následnou kontrolu a intervenci zakladatele, než jakou by nabízelo darování nebo standardní dědictví. Dále může být svěrenský fond založen například za účelem dosažení specifického podnikatelského záměru více subjektů, a to namísto sdružení podnikatelů v obchodním konsorciu, nebo za účelem podpory sportovního klubu apod.

Rizika svěrenských fondů

Vzhledem k tomu, že svěrenský fond není právnickou osobou, a nemá proto ani právní osobnost, není dosud předmětem evidence veřejných rejstříků. Podle současné právní úpravy jsou statuty svěrenských fondů evidovány pouze u jednotlivých notářů.³¹ To znemožňuje orgánům veřejné moci vykonávat dohled nad svěrenskými fondy a zároveň nemají ani představu o počtu existujících a nově vznikajících svěrenských fondů. Zřízení svěrenského fondu v současné podobě umožňuje zakladateli a obmyšleným svěrenského fondu zůstat v anonymitě. Osoba zakladatele je sice zjištělná z listiny statutu svěrenského fondu, ovšem předpokladem dohledání listiny je identifikace notáře, který ji sepsal a u něhož je uložena. To bude zpravidla úkol nadmíru obtížný a kvůli faktické nedostupnosti listiny zůstává veřejnosti i orgánům veřejné moci osoba zakladatele i obmyšleného skryta. Nežádoucím důsledkem této skutečnosti je zranitelnost institutu svěrenského fondu jako nástroje pro legalizaci výnosů z trestné činnosti a případně pro financování terorismu.

Pachatelé tak mohou svěrenský fond využít jako nástroj k nakládání s majetkem, aniž je jednoduše seznatelná jejich vazba na toto právní uspořádání, což podstatně omezuje klíčový nástroj AML/CFT prevence, jakým je dohledatelnost původu majetku. v této souvislosti však lze upozornit na novelu trestních předpisů provedenou zákonem č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tato novela postavila najisto, že předmětem zabránění může být i věc, která je součástí svěrenského fondu, přičemž byla-li zabráněna nebo má-li podle návrhu být zabráněna věc, která je součástí majetku svěrenského fondu, má v trestním řízení postavení zúčastněné osoby svěrenský správce.

Neexistence dostatečně transparentní centrální evidence svěrenských fondů, a tudíž i údajů o době jejich vzniku a základních údajů o osobě svěrenského správce a zakladatele představuje problém i z hlediska ochrany oprávněných zájmů třetích osob, a to zejména věřitelů. Dochází totiž k limitaci užitečnosti institutů, které mají sloužit k ochraně třetích osob (např. relativní neúčinnost). v tomto kontextu je třeba dodat, že na riziko netransparentnosti svěrenských fondů se již legislativně reaguje. v současné době je

³¹ Nicméně Finanční úřad pro hl. m. Prahu, který vede evidenci svěrenských fondů pro daňové účely, eviduje v současnosti (v květnu 2016) již 162 svěrenských fondů.

mimo jiné předmětem návrhu novely občanského zákoníku a dalších souvisejících zákonů (aktuálně v poslanecké sněmovně) též zřízení evidence svěřenských fondů, do níž se budou komplexní údaje o svěřenských fondech zapisovat.

V souladu s požadavkem čl. 31 IV. AML směrnice EU byl Ministerstvem spravedlnosti připraven návrh na zřízení evidence svěřenských fondů a jejich skutečných majitelů jako novela zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Návrh je součástí vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony, a aktuálně je jako tisk č. 642 projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu (1. čtení proběhlo 4. května 2016). Evidence by měla zahrnovat jak svěřenské fondy založené podle českého práva, tak i cizí svěřenské fondy (trusty) podle práva jiného státu, působící na území České republiky.

Svěřenské fondy představují velmi zranitelné místo, neboť mohou být použity pro téměř kterýkoliv účel, nepodléhají žádné kontrole ze strany veřejných orgánů a možnost informovanosti k ochraně zájmů třetích osob je komplikována inherentními charakteristikami tohoto právního uspořádání.

3.2 ROLE STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ČNB VE ZMÍRŇOVÁNÍ RIZIK ML/FT

3.2.1 FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR

Finanční analytický útvar je koordinátorem procesu národního hodnocení rizik a je také hlavním státním orgánem, který zastřešuje systém AML/CFT prevence v ČR.

V této souvislosti zajišťuje více významných úkolů. Prvořadým úkolem je plnění funkce finanční zpravodajské jednotky. To znamená, že jakožto národní jednotka shromažďuje, analyzuje a předává informace o podezřelých obchodech. Za účelem analýzy podezření z praní peněz, financování terorismu a související zdrojové trestné činnosti disponuje také významnými pravomocemi k dožádání relevantních informací ze soukromého i ze státního sektoru. Výsledkem práce kvalifikovaného personálu je vysoká kvalita produkováných trestních oznámení podávaných orgánům činným v trestním řízení, tj. zejména Policii ČR, popř. i jiných výstupů podávaných Finanční správě a Celní správě. Vysoký standard informací (včetně detailních finančních dat a informací získaných z kontroly klienta) poskytuje rovněž zahraničním partnerským finančním zpravodajským jednotkám v rámci mezinárodní spolupráce. Finanční zpravodajské jednotky mohou být různého typu: mohou být administrativní, policejní nebo i jiné. To, že je FAÚ jednotkou administrativního typu, s sebou nese klíčové klady pro jeho činnost. Z těch nejdůležitějších je třeba zmínit skutečnost, že může rychle a efektivně vyžadovat důležité informace od povinných osob, které jsou nezbytné pro analýzu podezřelých obchodů.

Naopak povinným osobám útvar poskytuje specifickou zpětnou vazbu na jednotlivá oznámení, ale i strategickou zpětnou vazbu ve formě modelových případů, typologií a dalších souvisejících informací, jako jsou rizikové faktory a znaky podezřelosti. Tato osvětová činnost a informace z ní vyplývající jsou klíčové pro individuální hodnocení rizik, které musí provádět také jednotlivé povinné osoby. Soustavný kontakt se soukromým sektorem představuje vysokou přidanou hodnotou, kterou FAÚ přináší do systému AML/CFT prevence v ČR.

Další významnou oblastí, kterou FAÚ zajišťuje, je legislativa AML/CFT oblasti. Tyto úkoly v jiných státech často zajišťují ministerstva financí nebo dohledové orgány apod. Skutečnost, že úlohu hlavního regulátora v oblasti AML/CFT prevence plní právě finanční zpravodajská jednotka, přináší velký pracovní závazek, ale i nesporné synergie při uplatňování rizikově orientovaného přístupu, jehož základem jsou expertní poznatky z naší analytické činnosti. Navíc i v oblasti legislativy poskytujeme výkladová stanoviska povinným osobám i jiným státním orgánům. Často kladené otázky jsou publikovány na webových stránkách a naši zaměstnanci poskytují četná školení v oblasti AML/CFT prevence nebo uplatňování mezinárodních sankcí (viz dále).

Útvar je dále dozorčím orgánem v oblasti AML/CFT prevence. Při výkonu dohledu nad některými typy povinných osob pak spolupracujeme s jinými dohledovými orgány, jako jsou ČNB, ČOI a orgány pro dohled nad sázkovými hrami. Toto nápadité řešení, kdy je v ČR kontrolní činnost součástí finanční zpravodajské jednotky, přináší značné výhody v uplatňování rizikově orientovaného přístupu při výkonu dohledu. Není třeba zdůrazňovat, jak významnou roli má efektivní spolupráce mezi analytickým a kontrolním oddělením.

Další důležitou oblastí, kterou náš útvar zajišťuje, je vnitrostátní koordinace provádění mezinárodních sankcí. Rovněž na tomto poli plníme četné úkoly odpovědného státního orgánu, které vyplývají z příslušných právních předpisů o cílených omezujících opatřeních. Také k tomuto tématu poskytujeme četná výkladová stanoviska a školení.

Množství a rozsah úkolů FAÚ je zavazující a klade velké nároky na naši vnitřní komunikaci, avšak poskytuje také dostatek prostoru pro synergie, které jsou právě pro rizikově orientovaný přístup klíčové.

Novelou AML zákona se od 1. ledna 2017 zřizuje Finanční analytický úřad jako samostatný správní úřad, který plní funkci finanční zpravodajské jednotky. Úřad bude mít formální samostatnost pro výkon svých pravomocí jménem státu. Nebude mít sice samostatnou právní subjektivitu, nicméně jeho materiálně technické a personální zabezpečení bude oddělené od ministerstva.

3.2.1.1 DOZOROVÁ ČINNOST FAÚ

Kontrolní oddělení FAÚ v rámci své působnosti plní úkoly při výkonu správního dozoru a správního trestání nad plněním povinností vyplývajících ze zvláštních právních předpisů pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a ze zvláštních právních předpisů upravujících uplatňování mezinárodních sankcí.

Při provádění dozorové činnosti kontrolní oddělení vychází ze svého základního dokumentu, kterým je plán kontrol, vypracovaný v souladu s příslušným ustanovením kontrolního řádu. Jeho tvorba se řídí předem stanovenými postupy a zásadami uplatňovanými v podmínkách FAÚ. Je vypracováván jako seznam povinných osob, u kterých má být ve stanoveném roce proveden správní dozor ze strany kontrolního oddělení. Jeho podkladem jsou zejména poznatky zjištěné z vlastní kontrolní činnosti, z analýzy vývoje na finančním trhu, z činnosti ostatních oddělení FAÚ a v neposlední řadě z analýzy trendů v ML/FT rizicích, což je nezbytným předpokladem k efektivnímu uplatňování rizikově orientovaného přístupu. Se zřetelem na odstranění možných duplicít a nadměrného zatěžování povinných osob je současně modifikován ve vztahu k plánům kontrol ostatních orgánů dozorujících tuto oblast. Svým charakterem se kontrolní plán vyznačuje i určitou mírou pružnosti s ohledem na přijímané externí podněty nebo bezprostřední negativní zjištění související s činností povinných osob.

Značná typová rozmanitost povinných osob a zejména jejich velký počet, ve vztahu k počtu pracovníků provádějících správní dozor, si vyžaduje hledání nových cest a postupů pro zkvalitnění kontroly plnění právních předpisů upravujících boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a uplatňování mezinárodních sankcí. Uplatňování účinného nástroje kontroly formou kontrolního nákupu, provádění společných kontrol s ostatními dozorovými orgány, optimalizace doby prováděných kontrol a úzká spolupráce zejména s analytickým oddělením FAÚ, přinesla velmi pozitivní výsledky a zlepšila dozorovou činnost kontrolního oddělení. Zvýšil se (a meziročně se pravidelně zvyšuje) počet provedených kontrol povinných osob, rozšířila se typová skladba kontrolovaných povinných osob (zasahující prakticky celé jejich spektrum) a zvýšil se s tím úzce související počet zjištěných pochybení (porušení zákonných povinností) ze strany povinných osob. K zefektivnění a zrychlení činnosti kontrolních pracovníků při provádění správního dohledu bezpochyby napomáhá i přijetí Metodického pokynu pro výkon kontroly. Jeho důsledná aplikace má dopad i na povinné osoby, které jsou méně zatěžovány dohledovým procesem. Ze strany kontrolního oddělení není opomíjena ani preventivní činnost. Pro povinné osoby je na internetových stránkách prezentován vzor systému vnitřních zásad a vzor určení kontaktní osoby. Tyto vzory slouží povinným osobám jako pomůcka při plnění některých jejich administrativních povinností vyplývajících z AML zákona.

Správnost a zejména účinnost zavedených postupů při výkonu správního dozoru správního trestání ze strany FAÚ potvrzují také údaje vyplývající z pravidelně vedených statistik.

Činnost	2011	2012	2013	2014	2015
Počet kontrol	8	7	14	27	51
Počet správních řízení	3	13	19	18	35
Výše uložených pokut (CZK)	1.150.000	630.000	3.011.000	1.815.000	2.470.000

3.2.1.2 POVOLOVÁNÍ VÝJIMEK DLE § 34 AML ZÁKONA

FAÚ rozhoduje o výjimkách podle § 34 AML zákona. Tyto výjimky se týkají v převážné většině směnárén, provozovaných jako „vedlejší činnost“ zejména při hotelovém a lázeňském provozu; omezeně také například vydavatelů elektronických peněz nebo u dopravců k provozování elektronických jízdenek. Udělení výjimky je možné pouze za předpokladu, že je prakticky vyloučeno její zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Znamená to, že příslušný podnikatelský subjekt od nabytí právní moci rozhodnutí o výjimce přestává být povinnou osobou.

Konkrétní podmínky, za nichž je možno výjimku povolit, jsou do tohoto ustanovení transponovány ze směrnice Komise 2006/70/ES ze dne 1. srpna 2006 (dále jen „prováděcí směrnice“). Podmínky jsou stanoveny kumulativně, což jednoznačně zmírňuje zneužití k ML/FT:

a) Vykonávaná činnost je pouze doplňkovou činností, která s hlavní činností žadatele souvisí, přičemž výjimka nemůže být povolena podnikateli, který by zůstal nadále povinnou osobou podle jiného ustanovení AML zákona.

b) Limitem pro roční obrát této činnosti je maximálně 5% z celkového ročního obrátu povinné osoby. Podle požadavků prováděcí směrnice má být tento limit přiměřeně nízký a má být stanoven na vnitrostátní úrovni. FAÚ jej může stanovit ad hoc a ohledem na možnou strukturu žadatelů. Pokud by v době trvání výjimky byl takto stanovený limit překročen, byl by to důvod pro odejmutí výjimky.

c) Prováděcí směrnice stanoví také limit pro jednotlivou transakci tak, aby s jednotlivým klientem nepřekročila částku 1 000 EUR. AML zákon také stanovuje přiměřenou periodu třiceti po sobě jdoucích dnů, ve které ani v součtu více nižších obchodů s tímž klientem nesmí být uvedená částka překročena. Ten, jemuž je výjimka povolena, musí být proto schopen zajistit kontrolu sčítání nižších částek a musí ve své žádosti příslušná opatření ke splnění této povinnosti doložit.

FAÚ může na základě správního uvážení udělit tuto výjimku pouze na dobu určitou a může stanovit také další povinnosti v rozsahu povinností povinných osob podle AML zákona, jež by považoval za potřebné k zabránění zneužití výjimky k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

Podle § 34 odst. 6 AML zákona je po udělení této výjimky možná kontrola příslušným dozorčím úřadem, tedy např. Českou národní bankou nebo samotným FAÚ. v takovém případě se uplatní následující možnosti:

1. Příslušný dozorčí úřad se před zahájením kontroly může v případech, kde výjimky přichází v úvahu, dotázat, zda subjektu byla výjimka udělena. Evidenci vede FAÚ. FAÚ zašle elektronicky žádajícímu dozorčímu úřadu na vědomí text platného rozhodnutí. Při kontrole je také možné kontrolovat plnění všech povinností podle AML zákona od jeho účinnosti (1. září 2008) do účinnosti rozhodnutí o udělení výjimky.

2. Po udělení výjimky subjekt není povinnou osobou podle AML zákona, nemá tedy povinnost mít systém vnitřních zásad, provádět školení atd., pokud v rozhodnutí o udělení výjimky není některá taková povinnost zachována (viz výše). Přesto subjektu zůstává povinnost v případě, že se setká se zjevným podezřelým obchodem, tuto skutečnost nahlásit; jde vlastně o rozšíření oznamovací povinnosti, která jinak vyplývá z trestních norem. Nelze z toho však dovozovat, že by zaměstnanci měli aktivně podezřelé obchody dále vyhledávat a případně se v tomto oboru vzdělávat, stejně jako takové povinnosti nelze vynucovat na základě trestního práva. Ze zákona (a mj. i z odůvodnění rozhodnutí) však přímo vyplývá, že takovým rozhodnutím o povolení výjimky nejsou dotčena ustanovení § 18 a § 24 AML zákona.
3. Kontrola se po udělení výjimky zaměří na dodržování podmínek udělené výjimky a případně může vést až k jejímu zrušení, o kterém by na základě podnětu dozorčího úřadu rozhodoval opět FAÚ. Taková kontrola se tedy zaměří zejména na následující skutečnosti:
 - a. Na to, zda je zachován smysl příslušné výjimkou dotčené činnosti jako „doplňkové“ a zda povinná osoba nevykonává jinou činnost, která by ji řadila mezi povinné osoby podle § 2 AML zákona.
 - b. Na to, zda jsou i nadále plněny poměry obratu doplňkové a hlavní činnosti podle § 34 odst. 2 písm. b) AML zákona; tuto skutečnost není třeba kontrolovat za období, které bylo bráno jako rozhodné pro rozhodnutí o výjimce, ale uplatní se pro každé následující uzavřené účetní období. Krom toho povinná osoba sama má v rozhodnutí vždy uloženou povinnost hlásit změnu rozhodné skutečnosti.

Jak je zajištěno a jak je ve skutečnosti plněno omezení výše obchodu s jedním klientem podle § 34 odst. 2 písm. c) AML zákona, tedy max. 1 000 EUR/30 dní.

3.2.2 VÝKON DOHLEDU ČNB

Uplatňování rizikově orientovaného přístupu při výkonu dohledu ČNB v oblasti AML/CFT

Zdůraznění požadavku na uplatnění rizikově orientovaného přístupu ve všech oblastech AML/CFT, a to na úrovni jednotlivých zemí, dohledů i finančních institucí přinesla revize FATF doporučení v roce 2012. Prostřednictvím Směrnice EP a Rady (EU) 2015/849 se tento princip stal součástí evropského práva. Požadavek aplikace rizikově orientovaného přístupu je promítnut v novele zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Princip rizikově orientovaného přístupu uplatňuje ČNB v souladu s Dlouhodobou koncepcí dohledu ČNB i při plánování a provádění dohledu v oblasti AML/CFT, přičemž ČNB vykonává dohled v oblasti AML/CFT nejen prostřednictvím kontrol na místě, nýbrž také formou dohledu na dálku spočívajícího zejména v kontrole plnění nápravných opatření k odstranění zjištěných nedostatků z kontrol na místě a posuzování systému vnitřních zásad dohlížených subjektů.

1. Uplatňování rizikově orientovaného přístupu při sestavování plánu kontrolní činnosti ČNB v oblasti AML/CFT

Za účelem efektivního výkonu dohledové činnosti ČNB dlouhodobě využívá systém pro komplexní hodnocení rizik finančních institucí. Na základě rizikového hodnocení dohlížených subjektů pak dohled zaměřuje pozornost při výkonu svých činností, alokuje příslušné zdroje, volí dohledové nástroje a komunikuje své požadavky vůči dohlíženým institucím i jiným orgánům dohledu. Toto komplexní hodnocení zohledňuje mj. i vyhodnocení úrovně uplatňování vybraných AML/CFT opatření v dané finanční instituci.

Rizikově - orientovaný přístup se tak promítá i do sestavování plánu AML/CFT kontrolní činnosti ČNB. Dalšími faktory pro sestavování plánu kontrol jsou pak zejména informace získané v rámci spolupráce s FAÚ MF ČR a se zahraničními orgány dohledu a poznatky z podnětů veřejnosti.

2. Uplatňování rizikově orientovaného přístupu při výkonu kontrolní činnosti ČNB v oblasti AML/CFT

ČNB uplatňuje rizikově orientovaný přístup nejen při sestavování plánu kontrolní činnosti, ale také v rámci výkonu kontrol na místě, přičemž předmětem kontrol na místě v oblasti AML/CFT jsou všechny klíčové oblasti systému přijatých a realizovaných AML/CFT opatření dohlížených finančních institucí. Jsou zejména analyzovány nastavené procesy v oblasti AML/CFT a následně je posuzována rovněž jejich kvalita a dostatečnost, soulad s legislativními normami a účinnost vnitřních kontrolních mechanismů. Spektrum zjištění z provedených AML/CFT kontrol je relativně široké. ČNB proto při hodnocení jednotlivých kontrolních zjištění rozlišuje, zda se jedná o porušení systémová nebo individuální a z tohoto pohledu hodnotí jejich dopad do oblasti kvality řízení rizik kontrolované osoby. O výše uvedeném hodnocení je informována rovněž kontrolovaná osoba.

Provádění kontrol na místě se v rámci jednotlivých sektorů řídí principem proporcionality při zachování jednotného dohledového přístupu ke všem institucím s obdobným rozsahem a složitostí činnosti.

3.2.3 VÝKON DOZORU ČOI

Česká obchodní inspekce (dále jen ČOI) je orgánem státní správy podřízeným Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. ČOI byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. ČOI kontroluje a dozoruje právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, provozující tržišť (tržnice), pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává tento dozor jiný správní úřad.

Mimo jiné, ve vymezeném rozsahu, vykonává dozor i nad dodržováním povinností dle AML zákona, konkrétně nad povinnými osobami uvedenými v § 2 odst. 1 písm. j) (*osoby oprávněné k obchodování s kulturními památkami nebo s předměty kulturní hodnoty nebo ke zprostředkování takových obchodů*) a dále nad osobami uvedenými pod písm. k) (*osoby oprávněné k obchodování s použitým zbožím nebo ke zprostředkování takových obchodů nebo přijímání věcí do zástavy*). Ačkoli se ČOI kontrolou AML zákona zabývá celoročně, byly v letošním i loňském roce zařazeny do plánu kontrolní činnosti i dvě kontrolní akce zaměřené konkrétně na bazary, zastavárny a autobazary, v jejichž průběhu bylo kontrolováno dodržování povinností vyplývajících prodávajícím z obecně závazných právních předpisů právě při nabídce a prodeji použitého zboží, kontrolní akce „Autobazary“ se vztahuje na nabídku a prodej použitých osobních motorových vozidel. Při těchto specifických kontrolních akcích se inspektoři ČOI zaměřují i na kontrolu dodržování § 7 odst. 2 písm. f) AML zákona, tj. na povinnost prodávajícího identifikovat klienta. Toto porušení zákona AML zjistí inspektoři ČOI zejména kontrolou dokumentace. Z výstupů, které získáváme z provedených kontrol lze usuzovat, že daný sektor – bazary a zastavárny, patří mezi problémovější. Rizika, která lze identifikovat a na základě našich poznatků z provedených kontrol z hlediska praní špinavých peněz, spatřujeme zejména ve velkém počtu subjektů působících v daných sektorech.

Jelikož v rámci těchto kontrol je zjišťováno i vyšší procento porušení obecně závazných právních předpisů v rámci dozorové působnosti ČOI, především zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, budou tyto specifické kontrolní akce zařazeny do kontrolní činnosti ČOI i v roce 2017 a tím se bude ČOI snažit přispět ke zmírnění rizik z hlediska praní špinavých peněz v daných sektorech. A nadále bude ČOI pokračovat v důsledném dohledu nad dodržováním zákona AML ze strany povinných osob.

3.2.4 NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SKPV

Podklady pro Národní hodnocení rizik byly zpracovávány za Policii České republiky jako celek a dle působnosti jednotlivých organizačních článků. Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOKFK SKPV) se pro účely národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu zabýval analýzou závažných hospodářských trestných činů spadajících do jeho působnosti dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 103/2013 Sb., tedy na celorepublikové úrovni. Útvar odhalování organizovaného zločinu, služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ SKPV) se pro NRA zabýval otázkou financování terorismu.

Od 1. 8. 2016 došlo k reorganizaci útvarů s celorepublikovou působností, kdy byly spojeny ÚOKFK SKPV s ÚOOZ SKPV a byl vytvořen útvar pod názvem Národní centrála proti organizovanému zločinu (zkratka NCOZ SKPV). Od výše uvedeného data se změnil i závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 Sb., o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení. Jde o spojení dvou útvarů, které odhalují, prověřují a vyšetřují trestné činy na národní a mezinárodní úrovni, kdy jeden z útvarů byl orientován na hospodářskou trestnou činnost a druhý na organizovaný zločin. Spojením těchto útvarů sleduje Policejní presidium zefektivnění trestního řízení a reflektuje dlouhodobý trend prorůstání organizovaného zločinu i do oblastí hospodářské kriminality, ale i skutečnost, že organizovaný zločin (zločinecké skupiny) se již nezaměřuje pouze na určitou oblast trestné činnosti (např. daně), ale své nezákonné aktivity realizuje v různých oblastech obecné, majetkové a hospodářské kriminality.

3.2.5 ROLE CELNÍ SPRÁVY ČR V BOJI PROTI RIZIKŮM ML/FT

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem zajišťujícím výkon kompetencí v oblasti správy cel a některých daní, jakož i dalších svěřených nefiskálních činností ve prospěch státu i jeho občanů. Je podřízena Ministerstvu financí.

Celní správa je komplexním správcem spotřebních daní (daně z lihu, daně z piva, vína a meziproductů; daně z minerálních olejů, uhlovodíkových paliv a maziv; daně z tabáku a z tabákových výrobků; ekologických daní), a

současně je celní správa orgánem činným v trestním řízení, s věcnou působností v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů, a dále porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropských společenství, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky, a v případech porušení předpisů daňových, jsou-li celní orgány správcem daně podle zvláštních právních předpisů.

Souhrnně lze tedy konstatovat, že celní správa vykonává činnosti v oblastech

- a) správních činností
- b) celnictví
- c) správy daní (správa spotřebních daní v plném rozsahu; správa daně z přidané hodnoty v případě nezákonného dovozu zboží a v případě dovozu zboží neplátcí daně).
- d) kontrolně dohledových činností
- e) činnosti policejního orgánu

Za silnou stránku lze považovat status tzv. dvojediného postavení celní správy, a to jak v roli správce daně, tak rovněž v roli orgánu činného v trestním řízení. Souběh trestního a daňového řízení je v tomto případě možno realizovat výlučně za zákonem stanovených podmínek, tzn. jak z pohledu zákonného oprávnění správce daně poskytování informací z daňového řízení ve prospěch policejního orgánu, tak rovněž z pohledu oprávnění správce daně k nahlížení do spisu v souladu s trestně právními předpisy.

Za nejfrekventovanější případy z pohledu porušování celních a daňových případů, které se podařilo celním orgánům identifikovat, jsou

1. Případy nelegálního nakládání s neznačeným lihem jsou nejčastějším způsobem porušování předpisů v oblasti správy daně z lihu, které řešily pověřené celní orgány. Zaznamenána byla také nezákonná výroba a distribuce lihu a lihovin mimo evidenci daňového skladu. Porušení právních předpisů bylo zjištěno i u tichého vína. Jednalo se o případy spojené s dovozem této komodity z jiné členské země Společenství do ČR a jejím následným uváděním do oběhu označené neoprávněně jinou ochrannou známkou.

2. Pro celní správu je jedním z primárních cílů boj proti ilegálním výrobnám cigaret a současně i ilegálním zpracovatelům tabákových listů na tabák určený ke kouření a k zásobování ilegálních tabákových továren na území České republiky a dalších zemí EU. v boji proti ilegálnímu obchodu je nezbytná těsná mezinárodní spolupráce, operativní výměna informací, vytváření nadnárodních vyšetřovacích týmů a spolupráce s legálními výrobci tabákových výrobků. Při odhalování výše uvedeného ilegálního obchodu jsou dlouhodobě sledovány tři směry. Ve způsobu přeprav došlo k malým změnám, je zachován status quo v trasách přeprav. Stále platí, že neoriginální i originální tabákové výrobky, které využívají rozdílů v prodejní ceně na východním a západním trhu jsou přepravovány po východoevropské trase.

Východoevropská trasa je tvořena bývalými zeměmi Sovětského svazu, Polskem a Slovenskem. Do České republiky proudí po této trase originální cigarety renomovaných výrobců, ale i originální cigarety lokálních výrobců v Bělorusku, na Ukrajině a v Ruské federaci. v rámci těchto ilegálních přeprav je využíváno, jak již bylo výše uvedeno, rozdílnosti v cenách v zemi produkce a v zemi prodeje (produkčními zeměmi jsou, jak již bylo výše uvedeno Ukrajina, Rusko a Bělorusko). Do ČR proudí ilegální produkce cigaret i přes Pobaltí, dováženy jsou padělané cigarety, jejichž původ je v asijských zemích (Čína, Vietnam). Do pobaltských zemí se toto zboží dostává prostřednictvím lodí, které směřují z Asie do námořních přístavů v Pobaltí a prostřednictvím severní větve Transsibiřské magistrály. Cigarety jsou nákladních soupravách dopravovány do Polska, zde jsou děleny do dodávek, které dále pokračují do zemí EU. k odhalování ilegálních přeprav tabáku a tabákových výrobků na této trase dochází ve vnitrozemí České republiky. Celní správa má v tomto směru dostatečná oprávnění ke kontrole vybraných výrobků, které jsou zatíženy spotřební daní.

Dalším způsobem odhalování ilegálních obchodů s tabákem a tabákovými výrobky je sledování Asijské trasy, která je tvořena asijskými zeměmi (Čína, Vietnam) západoevropskými a jihoevropskými přístavy. Z Asie jsou pašovány zejména padělky cigaret renomovaných značek a tabák na ilegální výrobu cigaret. Přeprava probíhá v námořních kontejnerech, které jsou dále přepravovány v silniční a železniční dopravě. Dochází k poklesu odhalených případů na této trase. Pravděpodobnou příčinou je odklon trasy od námořních přístavů v Německu a Nizozemsku k jihoevropským přístavům. Zejména k přístavům v Řecku a Bulharsku. Tyto státy nedisponují odpovídající RTG technikou jako přístavy západoevropské. Spolupráce s těmito státy je na výrazně nižší úrovni než spolupráce s celními orgány západoevropských států.

3. V oblasti třetizemního obchodu se oproti předchozímu období způsob páchaní trestné činnosti za poslední rok zásadně nezměnil. Hlavní příčiny nelegální činnosti v oblasti celnictví a zneužívání režimu 4000 a 4200 na dovoz zboží v ČR spočívají zejména v právním systému ČR, který umožňuje rychlé zakládání právnických osob a jejich registraci na základě plných mocí. Negativním aspektem je i fakt, že společnosti po spáchání daňového podvodu nejsou deregistrovány a mohou být opakovaně využívány k páchaní podvodné činnosti. Dalším negativním faktorem je, že společnosti v ČR nemusí vlastnit žádný kapitál.

Dle dostupných informací v ČR existuje 27 skupin, které se zabývají zprostředkováním nebo zajištěním dovozu zboží z Asie na území Evropy. Dle zjištěných skutečností je ČR pouze překladištěm dováženého zboží, které je následně vyváženo do zbytku Evropy a na území ČR zůstává pouze zlomek dovezeného zboží. Nelegální činnost v oblasti celnictví je

především na nejvyšších článcích zločineckého řetězce řízena asijskou komunitou, která si je vědoma vysoké latence své nezákonné činnosti a využívá i absenci teritoriality. Zločinecké skupiny spoléhají na „dobré vztahy a proklientský přístup“ v dotčených celních úřadech při projednávání dováženého zboží a zároveň využívají slabých míst v systému – například stěhování společností proclívajících dovážené zboží na celní úřady s velkým zatížením za účelem snadnějšího proclívání zboží, kde je menší riziko odhalení. Zločinecké skupiny lze také charakterizovat jako flexibilní a vysoce organizované s přesně určenými oblastmi své činnosti, jako jsou logistika, výroba dokladů, zabezpečení finančních transakcí, zabezpečování celního projednání.

Celní a daňové podvody při dovozu zboží ze třetích zemí cestou zneužívají celní režim 4000 například k podhodnocení dováženého zboží na základě předložených falešných faktur. Jedná se o záměrně vytvořené nové doklady o ceně zboží. Na dokladu je uvedena nižší hodnota dováženého zboží, než je ve skutečnosti zaplacená. Hodnota je upravena tak, aby byla mírně nad hranicí nastavenou kontrolními systémy. Dalším typickým rysem výše uvedených podvodů je obcházení kontrolních systémů zneužíváním používáním společností s povolením zjednodušeného systému a možnosti proclívání dováženého zboží mimo pracovní dobu celního úřadu a tím minimalizování rizika nařízení kontroly celními orgány. Dalším příkladem celního podvodu je krácení smluvních a antidumpingových cel v souvislosti s deklarováním nesprávného původu zboží při dovozu spojovacího materiálu do České republiky a tím využívání výhod plynoucích z uzavření jednostranných a bilaterálních dohod.

V souvislosti se společnými opatřeními Celní správy ČR a Finanční správy ČR, jako jsou zpochybňování celní hodnoty zboží, úkony v oblasti trestního prověřování, vydávání zajišťovacích příkazů a provádění mobiliárních exekucí bezprostředně po propuštění zboží, vedoucích ke splnění daňové povinnosti, došlo k poklesu podílu dovozů zboží v režimu 4000, které jsou nahrazovány dovozy v režimu 4200 a to zejména ze Slovenska. v současnosti přijíždí do České republiky deset až patnáct kamionů denně v tomto režimu. Dle informací Finanční správy SR je na Slovensku evidováno 43 subjektů, pro které byl aplikován režim 4200 (v období od ledna do srpna roku 2015 v objemu 623 mil. CZK), z toho 9 subjektů vykazuje riziko nezaplacení daně.

Handicapem režimu 4200 je vzájemná nepropojenost celních databází napříč jednotlivými členskými státy (na rozdíl od VIES), což ztěžuje koordinaci výměny informací a vytváří možné riziko ve směru k páčání daňových podvodů na DPH nejen při dovozu, resp. vývozu zboží, nýbrž i v rámci intrakomunitárního obchodu. K odhalení daňových úniků je třeba větší spolupráce celních a finančních orgánů na mezinárodní úrovni a řešením by jistě bylo i sjednocení výběru cla a daní při celním řízení.

Primárním úkolem Celní správy ČR pro rok 2016 je v oblasti posílení vnitřní bezpečnosti příprava Generálního ředitelství cel na rozšíření kompetencí v trestním řízení v dalších letech (předpoklad 2016 – 2019) a za tím účelem posílení a organizační přeměna celorepublikového útvaru GŘC k 1. 7. 2016. Cílem je vytvoření jediného pověřeného celního orgánu, který se bude zaměřovat na odhalování závažné trestné činnosti napříč celou věcnou působností k prověřování trestné činnosti při efektivnějším způsobu řízení činnosti policejního orgánu. Příslušná legislativní změna bude v nejbližší době předložena Vládou ČR do poslanecké sněmovny (leden 2016).

3.2.5.1 OBLAST PŘEVOZU FINANČNÍ HOTOVOSTI

Obecně

Česká republika dlouhodobě věnuje značnou pozornost problematice převozu finančních prostředků přes hranice EU. Předmětná problematika je ze strany státních orgánů pravidelně monitorována a v souvislosti s aktuálním vývojem a novými trendy. V této oblasti jsou následně přijímána legislativní, bezpečnostní a technická opatření. Cílem těchto opatření, která rovněž reflektují doporučení FATF č. 32, je zejména zabránění praní špinavých peněz a financování terorismu. V této souvislosti je zejména nezbytná pravidelná komunikace a spolupráce mezi Celní správou České republiky a Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí.

Při implementaci nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 26. října 2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící, Česká republika identifikovala dvě rizika, která nejsou nařízením upravena a samostatně zavedla legislativní opatření, které efektivně identifikovaná rizika eliminovala. Konkrétně se jedná o tato dvě rizika:

Povinnost splnění ohlašovací povinnosti při převozu poštovních a jiných zásilek

Obecně v České republice existuje zákonná povinnost pro fyzické a právnické osoby při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropských společenství a při výstupu z České republiky do takové oblasti písemně oznámit celním orgánům dovoz a vývoz platných platidel v české nebo cizí měně, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze, cenných papírů na doručitele nebo na řad, jakož i dalších investičních nástrojů, které jsou podepsané, ale neobsahují jméno příjemce, v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.

Nicméně existují i další způsoby přepravy finančních prostředků, které mohou uniknout pozornosti státních orgánů. Česká republika identifikovala jako rizikové oblasti poštovní přepravu a nákladní přepravu. Po vyhodnocení daného rizika bylo rozhodnuto rozšířit zákonné ustanovení a implementovat ohlašovací povinnost pro poštovní a jiné zásilky. V současné době je stanovena zákonná povinnost pro osoby odesílající z České republiky mimo území Evropských společenství nebo přijímající odtud poštovní nebo jinou zásilku, v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší, povinnost oznámit celnímu orgánu tuto zásilku a zajistit, aby mu byla zásilka předložena ke kontrole.

Na podporu včasné identifikovaného rizika svědčí i fakt, že v současné době EU připravuje změnu výše uvedeného nařízení č. 1889/2005. Jednou z navržených změn je právě rozšíření uvedeného nařízení o povinnost splnění ohlašovací povinnosti u poštovních zásilek a nákladní přepravy.

Povinnost ohlašovat podlimitní finanční hotovost

Další riziková oblast, která byla identifikována a která není přímo řešena uvedeným nařízením je tzv. smurfing. Jedná se o činnost, kdy jsou finanční transakce rozděleny na menší transakce s cílem vyhnout se požadavkům na oznamování převozu nadlimitních finančních prostředků přes hranice EU. Smurfing je často spojen s praním peněz, financováním terorismu, podvody či jinými finančními trestnými činy a příslušné orgány by jej měly sledovat.

Aby Česká republika mohla převoz těchto částek sledovat, bylo nezbytné stanovit zákonnou povinnost pro tuto oblast. Z tohoto důvodu byla stanovena oznamovací povinnost pro osoby i tehdy, pokud na území Evropských společenství dováží nebo z něj vyváží anebo v zásilce přijímá nebo odesílá v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců uvedené věci v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.

V praxi je zavedena elektronická on-line databáze všech případů, kdy celní orgán při své kontrole identifikoval cestujícího převážejícího finanční prostředky v rozmezí 5 000 EUR až 9 999 EUR. V případě, že tento cestující je v následujících 12 měsících opět podroben kontrole a jeho finanční hotovost v součtu přesáhne v přepočtu částku 10 000 EUR, dochází k nesplnění oznamovací povinnosti a je s cestujícím vedeno řádné správní řízení.

Tímto systémem došlo v České republice k poklesu těch převozů, jejichž hlavním cílem bylo vyhnout se splnění oznamovací povinnosti.

Nicméně v této souvislosti je nezbytné zmínit i další identifikované riziko, které doposud nebylo řešeno a jeho komplexní řešení je velice složité. Obecně, oznamovací povinnost je stanovena pro fyzickou osobu bez přesnější specifikace. Tento fakt je velice často zneužíván a finanční hotovost je dělena mezi rodinné příslušníky (často i velice malé děti) a spolucestující ve skupině. Cílem dělení těchto částek je opět vyhnout se splnění oznamovací povinnosti. Jedno z možných řešení je stanovení věkové způsobilosti pro splnění oznamovací povinnosti. Toto konkrétní riziko bude předmětem zájmu s cílem jej eliminovat.

Intrakomunitární kontroly

Výše uvedená rizika byla identifikována a z větší části eliminována. Nicméně oznamovací povinnost se vztahuje na převoz finančních prostředků přes hranice EU. Z geografické polohy České republiky je zřejmé, že kontroly dodržování splnění oznamovací povinnosti jsou prováděny pouze na mezinárodních letištích, neboť Česká republika nemá externí hranice se třetími zeměmi. Kontrola a monitoring převozu finanční hotovosti přes hranice České republiky v současné době nejsou legislativně upraveny a v této oblasti může existovat určité riziko zneužití nastaveného systému, kdy mohou být finanční prostředky převáženy přes území České republiky za účelem praní špinavých peněz nebo financování terorismu.

Česká republika si je vědoma tohoto rizika. Z toho důvodu v roce 2015 byla zahájena jednání mezi dotčenými odpovědnými útvary s cílem připravit legislativní návrh pro zavedení kontroly

a monitoringu převozu finanční hotovosti přes hranice České republiky. Cílem zamýšleného systému je získat legitimní nástroj pro kompetentní orgány, které tento dohled a kontrolu budou provádět. Zejména se jedná o možnost požadovat vysvětlení a doložení původu převozu finanční hotovosti a případné zadržení a odnětí finanční hotovosti.

Smyslem implementace uvedeného systému je posílení kompetencí v dané oblasti a eliminace rizik v souvislosti s dnešními hrozbami, které jsou velice často financovány peněžními prostředky pocházející z nelegální činnosti.

Situace na straně FAÚ

Oznámení o převozu finančních prostředků předává Celní správa elektronicky v denních aktualizacích skrze dedikovaný zabezpečený kanál FAÚ. FAÚ tyto dávky zpracovává a ukládá do databáze. Informace o převozu finančních prostředků se zobrazují ve vnitřním informačním systému útvaru u jednotlivých nahlášených subjektů. Při příjmu hlášení o podezřelém obchodu podle AML zákona se všechny nahlášené i jednající osoby zkontrolují na přítomnost v databázi převozu finančních prostředků a o výsledku je informován zpracovávající analytik. Analytik FAÚ má také možnost ad hoc prohledat databázi převozu finančních prostředků na přítomnost určitého subjektu.

3.2.6 ÚLOHA A VÝZNAM GFŘ v ÚSILÍ KE ZMÍRŇOVÁNÍ RIZIK

Generální finanční ředitelství je zřízeno zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky a je nadřízeným orgánem finančních úřadů, které vykonávají správu daní. Daně jsou nejdůležitějším příjmem státního rozpočtu České republiky.³² V roce 2015 Finanční správa vybrala 670 mld. CZK, z toho více jak polovinu činí daň z přidané hodnoty, jejíž inkaso v roce 2015 dosáhlo výše 322 mld. CZK. Daň z přidané hodnoty je také nejvíce zatížena podvody a představuje největší riziko. Páchání trestné činnosti usnadňuje charakter této daně, kdy vlastní daňovou povinnost plátce tvoří rozdíl daně, jež zatěžuje uskutečněná zdanitelná plnění a nárok na odpočet daně z přijatých plnění. Nedoplatky na dani z přidané hodnoty činí 70 % všech evidovaných daňových nedoplatků. Jedná se o neuhrazenou vyměřenou daň, údaj je k 31.12. 2015. Pro aproximaci výše daňových úniků na DPH se nejčastěji používá tzv. VAT gap, který představuje rozdíl mezi teoretickým, dle makroekonomických dat v dané zemi dosažitelným, a skutečným výnosem daně. Pro lepší srovnatelnost mezi jednotlivými státy se také výše VAT gapu vyjadřuje v procentech, a to jako podíl VAT gapu na teoretické daňové povinnosti z ekonomiky vyplývající. Nejnovější odhady VAT gapu, které byly publikovány Evropskou komisí v září 2016, uvádí VAT gap pro ČR za rok 2014 ve výši 61,5 mld. CZK, což je 16 % teoretické daňové povinnosti. V roce 2013 byl tento údaj odhadován na 19%, tj. 72 mld. CZK.³³ Dle zprávy Nejvyššího kontrolního úřadu dosahoval tento údaj v roce 2013 26% tj. 105 mld. CZK.³⁴

Úloha GFŘ v úsilí ke zmírňování rizik je dvojitá. Jednou z klíčových kompetencí GFŘ je podílení se na přípravě právních předpisů v oblasti daní, kde se úsilí v této oblasti soustřeďuje především na tvorbě preventivních opatření jako je zavádění systému přenesené daňové povinnosti na další skupiny zboží a služeb za účelem minimalizace neoprávněných nároků na odpočet daně. Dalším opatřením s preventivním účinkem je zavedení kontrolních hlášení, která spočívají v povinnosti plátců daně z přidané hodnoty každý měsíc elektronickou formou hlásit finanční správě přijatá a uskutečněná zdanitelná plnění, což umožní rychlou a účinnou kontrolu a odhalení neoprávněných nároků na odpočet, která dodavatel plátce buď nepřiznal, nebo neuskutečnil. Tato povinnost pro plátce daně z přidané hodnoty je zavedena od 1. 1. 2016. Proti krácení daně na výstupu z uskutečněných zdanitelných plnění neplátcům (spotřebitelům) je zaměřena další legislativní novinka, elektronická evidence tržeb, která po zavedení značně sníží rizika krácení tržeb, a tím úniky nejenom na dani z přidané hodnoty, ale zejména na dani z příjmů.

Proti zneužívání systému správy daní jsou zaměřeny organizačně metodické postupy k delegaci správy daňových subjektů místně příslušných Finančnímu úřadu pro hlavní město

³² Pro úplnost je třeba uvést, že Finanční správa nevybírá všechny daně české daňové soustavy a ne všechno daňové inkaso je příjmem státního rozpočtu České republiky. Finanční správa vybrala do státního rozpočtu v roce 2014 38 % jeho příjmů. Dále výnos daní je podstatnou součástí příjmů krajů a municipalit, které dostávají 33 % daní vybraných Finanční správou.

³³ Zdroj: Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2016 Final Report TAXUD/2015/CC/131, CASE – Center for Social and Economic Research (Project leader).

³⁴ Zdroj NKÚ (kontrolní akce 14/17).

Prahu na ostatní finanční úřady, které nejsou v takové míře zatíženy správou velkého množství právnických osob. Dále byla zavedena novelou zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR, vybraná působnost finančních úřadů na celé území České republiky pro účely vyhledávací činnosti při správě daní, postupu k odstranění pochybností, daňové kontroly nebo jiných kontrolních postupů při správě daní. Pro výkon vybrané působnosti tak budou v konkrétním případě příslušné všechny finanční úřady. Tato legislativní úprava značně zjednoduší kontrolní činnost u podvodů spočívajících v rozsáhlém dodavatelsko-odběratelském řetězci firem rozprostřených po celém území ČR. Je třeba také zmínit snahu o zavedení předregistračních kontrol, tj. prověřování nových plátců DPH ještě předtím, než jsou do systému DPH vpuštěni přidělením platné registrace.

Dalším důležitým úkolem GFŘ je činnost analytická a koordinační. v této oblasti působí především Sekce řízení rizik při správě daní, která zodpovídá za využití všech dostupných veřejných i neveřejných informačních zdrojů k včasnému odhalování daňových podvodů. v této oblasti GFŘ prochází intenzivním rozvojem, který kromě jiného umožňuje efektivní propojení údajů získaných z kontrolních hlášení za účelem detekce řetězových podvodů na dani z přidané hodnoty. Pro ilustraci jak je důležitá efektivní analytická činnost, uvádíme, že v ČR evidujeme přes 500 tisíc aktivních plátců daně z přidané hodnoty a Finanční správa disponuje více než 3 tisíci kontrolními pracovníky.

Koordinační činnost je neméně významná, neboť velké řetězcové podvody vždy překračují hranice kraje, pachatelé své aktivity snadno přesouvají z jedné části ČR do druhé, což jim umožňuje snadno dostupné služby tzv. officehousů, které poskytují fiktivní sídla právnickým společnostem. Kromě toho Sekce řízení rizik při správě daní zodpovídá za koordinaci v oblasti boje s daňovými úniky mezi Finanční správou ČR, Celní správou ČR a orgány činnými v trestním řízení, kde se podařilo v roce 2014 zahájit úspěšný projekt Daňové kobry. Projekt Daňové kobry byl v roce 2015 z centrální úrovně rozšířen na úroveň krajů. Úspěšná je také spolupráce s Finančním analytickým útvarům Ministerstva financí, která potvrzuje důležitost včasných informací o podezřelých bankovních transakcích při boji řetězovými podvody, zejména při zajišťování úhrady na nezaplacenou daň u společností na pozici tzv. zmizelého obchodníka. v roce 2015 se podařilo díky této spolupráci odčerpat z výnosů pachatelů daňových úniků 1 411 miliónů CZK (ve smyslu neodvedení daně, kterou se na základě podnětů od FAÚ podařilo vyčíslit na 3 613 miliónů CZK).

3.3 IDENTIFIKACE A POSOUZENÍ ZRANITELNOSTÍ VZEŠLÝCH Z ANALÝZY PESTEL DLE METODIKY FATF

3.3.1 KORUPCE JAKOŽTO ZRANITELNOST s VÝZNAMEM PRO ML/FT RIZIKA

Ze studie Národní ekonomické rady vlády vyplývá, že jen ve vztahu ke státnímu rozpočtu produkuje korupce škodu v řádech desítek miliard korun (odhad pro rok 2010 - 39 mld. CZK)³⁵. Výnosy z tohoto druhu trestné činnosti dosahují značných hodnot. Pachatelé korupčních trestných činností tedy přirozeně řeší otázku - jakým vhodným způsobem výnosy z trestné činnosti legalizovat. Vysoká míra korupce pro oblast ML/FT představuje významnou zranitelnost v rámci ML/FT rizik. Důvody lze spatřovat zejména v následujících skutečnostech:

- korupce je nejen zdrojovým trestným činem pro praní peněz, a to bez ohledu na to, zda jsou takové výnosy generovány v ČR a legalizovány v ČR, anebo zda byly generovány v jiných zemích a v ČR jsou následně umisťovány, investovány s cílem je legalizovat³⁶
- nýbrž korupce je také významným nástrojem k páchání jiné trestné činnosti a k legalizaci jako takové³⁷
- a v neposlední řadě nelze opomíjet, že finanční systém, popř. některé nefinanční povinné osoby podle AML zákona mohou být zneužívány k poskytování prostředků určených k následné korupci anebo přímo k vyplacení úplatku³⁸.

Korupce představuje závažnou trestnou činnost mj. z těchto důvodů:

- je často součástí organizované trestné činnosti
- generuje významné výnosy
- způsobuje značné nepřímé škody, jako je mj. navyšování veřejných rozpočtů, poškozování důvěry ve fungování právního státu, brzdění rozvoje infrastruktury, navyšování cen poskytovaných služeb (s tím, že všechny tyto aspekty se mohou vzájemně podmiňovat).

³⁵ Zdroj: Studie NERV 58 Kohout, P. (ed.gr): Boj proti korupci. Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci Národní ekonomické rady vlády (NERV). Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011.

³⁶ viz příklady uváděné v kapitole o identifikovaných hrozbách.

³⁷ viz ty příklady uváděné v kapitole o identifikovaných hrozbách, u nichž nelze vyloučit zapojení insiderů z veřejné nebo soukromé sféry (možní gatekeepři, interní fraudy)

³⁸ viz příklady uváděné ve hrozbách nebo znaky podezřelosti a rizikové faktory v návodných pasážích v kapitolách o zranitelnostech v soukromém sektoru, na tento aspekt FAÚ také upozorňuje v rámci své osvětové činnosti.

Česká republika si je tohoto rizika vědoma a v rámci svých strategických dokumentů³⁹ věnuje problematice korupce značnou pozornost. Mezi aktuálně projednávaná a přijatá opatření, jež by měla zásadně omezit korupční prostředí v České republice, patří zejména níže uvedená opatření:

- **Financování politických stran a volebních kampaní** (návrh novely zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, a novely volebních zákonů)

Cílem tohoto zákona, který byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 302/2016 Sb., je posílení transparentního fungování politických stran a politických hnutí. Návrh zákona počítá mimo jiné se zřízením Úřadu pro dohled nad financováním politických stran, jehož primární úlohou bude kontrola dodržování stanovených povinností politickými stranami a politickými hnutími.

- **Návrh zákona o prokazování původu majetku**

Záměrem zákona č. 321/2016 Sb. je upravit stávající mechanismy daňového práva tak, aby bylo možné odhalit nepřiznané nebo zatajené příjmy poplatníků daní z příjmů a následně je zdanit.

- **Novela trestního zákoníku implementující tzv. konfiskační směrnici**

V návaznosti na směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014, o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii, konkrétně na její požadavek na zavedení tzv. rozšířených zabavovacích pravomocí, se navrhuje zavedení nového ochranného opatření zabránění části majetku, které by mělo umožnit úplné nebo částečné zabavení majetku náležejícího osobě odsouzené za úmyslný trestný čin, který může přímo či nepřímo vést k majetkovému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby, má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti. Ochranné opatření zabránění části majetku tak má za cíl postihnout majetek, u něhož jsou dány silné indicie svědčící o jeho „kriminálním“ původu, tak, aby bylo zabráněno dalšímu páchání trestné činnosti a aby byl odčerpán majetek pravděpodobně pocházející z nespecifikované trestné činnosti. Návrh zákona, kterým dochází k implementaci této směrnice, je v současné době projednáván Poslaneckou sněmovnou jako tisk 753.

- **Návrh zákona o státním zastupitelství**

Návrh zákona o státním zastupitelství (sněmovní tisk č. 789) reglementuje zásadní otázky činnosti a organizace státního zastupitelství, postavení, role a působnosti jednotlivých státních zástupců. Hlavními cíli nové právní úpravy je snaha o minimalizaci rizika nežádoucího ovlivňování jak státního zastupitelství, hlavně ze strany exekutivy, tak i státních zástupců, a dále snaha o zajištění specializace na nejzávažnější formy kriminality. Splnění

³⁹ v této souvislosti lze připomenout zejména Vládní koncepci boje s korupcí, Akční plán boje s korupcí, základní směry boje s korupcí <http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2015-2017/strategie-vlady-v-boji-s-korupci-na-obdobi-let-2015-a-2017-119894/>

druhého z uvedených cílů má být dosaženo formou zřízení zcela nového státního zastupitelství (Specializovaného státního zastupitelství) s celorepublikovou působností. Návrh zákona o státním zastupitelství reflektuje skutečnost, že průvodním jevem jiné majetkové a hospodářské trestné činnosti jsou často nejzávažnější formy úplatkářství a trestné činnosti spáchané v souvislosti se zadáváním veřejných zakázek nebo s insolvenčním řízením. Tuto skutečnost bylo proto potřeba promítnout jak do věcné příslušnosti Speciálního státního zastupitelství, tak do personální skladby tohoto specializovaného státního zastupitelství, kde se vyžaduje komplexnější specializace státních zástupců v oblasti ekonomické kriminality, jakož i hlubší pracovní zkušenosti jednotlivých státních zástupců a multidisciplinární (mezioborový) přístup. Toto státní zastupitelství tak bude primárně věcně příslušné k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení i k řízení před soudem prvního i druhého stupně ve věcech trestných činů proti majetku a ve věcech hospodářských se škodou nebo majetkovým prospěchem nejméně 250 mil. CZK nebo u těchto trestných činů spáchaných ve prospěch organizované zločinecké skupiny a dále u trestných činů souvisejících se slibem, nabídkou, poskytnutím, přijetím či žádáním úplatku a trestných činů spáchaných v souvislosti se zadáváním veřejných zakázek nebo s insolvenčním řízením. Příslušnost Speciálního státního zastupitelství bude dána rovněž u trestných činů podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti (spáchaných v úmyslné i nedbalostní formě), bude-li predikativním trestným činem některý z výše uvedených trestných činů. Vedle této obligatorní příslušnosti se navrhuje i úprava tzv. fakultativní působnosti Speciálního státního zastupitelství, které může rozhodnout o tom, že je příslušné k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení i k zastupování veřejné žaloby v řízení před soudem ve věcech trestných činů proti majetku a ve věcech hospodářských, i když škoda nebo majetkový prospěch nedosahuje limitu 250 mil. CZK nebo nejde o majetkové nebo hospodářské trestné činy spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, a dále ve věcech trestných činů podle hlavy deváté trestního zákoníku a souvisejících trestných činech podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti (spáchaných v úmyslné i nedbalostní formě).

- **Zákon o Registru smluv**

Dne 1. července 2016 nabyl účinnosti zákon o Registru smluv (340/2015 Sb.), jehož primárním účelem je obrana proti předraženým veřejným zakázkám, zbytečným nákupům nebo nevýhodným prodejům majetku. Vedle toho by měl zákon v dostatečné míře zajistit kontrolu hospodárného nakládání s majetkem státu nejen ze strany odpovědných správních úřadů, ale také široké veřejnosti.

- **Novela zákona o střetu zájmů**

Parlamentem ČR byl rovněž schválen vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 564). Tento návrh obsahuje zavedení povinnosti podávat oznámení o činnostech, o majetku a o příjmech a závazcích již ke dni předcházejícími dni zahájení výkonu funkce, zefektivnění kontrolního mechanismu, zpřísnění sankcí, elektronizace celé agendy a rozšíření okruhu bývalých veřejných funkcionářů omezených při přechodu z veřejné do soukromé sféry.

- **Zákon o zadávání veřejných zakázek**

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který nabyl účinnosti dne 1. 10. 2016, stanovuje zadavateli generální povinnost postupovat tak, aby nedocházelo ke střetu zájmů v celém průběhu zadávacího řízení, přičemž okruh osob, na které tato povinnost dopadá, je vymezen jejich možností podílet se na průběhu zadávacího řízení (na straně zadavatele) nebo jejich možností ovlivnit výsledek zadávacího řízení.

Zadavatel musí dbát na to, aby veškerá jeho rozhodnutí a další úkony, které mohou mít vliv na zadání zakázky nebo vyloučení účastníků zadávacího řízení, byly činěny pouze s ohledem na objektivní potřeby zadavatele a tyto úkony nebyly ovlivněny finančním či jiným osobním zájmem osob, které se podílejí na průběhu zadávacího řízení nebo mohou ovlivnit jeho výsledek.

Zákon dále upravuje majetkovou strukturu dodavatelů. U vybraného dodavatele (akciové společnosti) bude povinností zadavatele zkoumat, zda má jiné než zaknihované akcie. V případě anonymních vlastníků u českého dodavatele bude povinností zadavatele takového vítěze ze zadávacího řízení v souladu s § 48 odst. 7 a 9 návrhu zákona vyloučit, u zahraničních dodavatelů musí zadavatel vznést dotaz na vlastníky akcií nad 10%.

Zadavatel je povinen v souladu s § 104 odst. 2 zákona zároveň požadovat od vybraného dodavatele jako podmínku pro uzavření smlouvy předložení dokladů o jeho majetkové struktuře až po skutečné majitele podle AML zákona.

- **Novela AML zákona**, kterou se mj. transponuje čtvrtá AML směrnice

Novela AML zákona upravuje přesněji níže popisovaná opatření, která hrají významnou roli v boji proti korupci:

- rozšíření definice politicky exponovaných osob („PEP“) i na domácí PEP neboť dle stávajícího znění zákona byly dosud pokryty pouze zahraniční PEP. Povinné osoby mají mj. povinnost PEP identifikovat a uplatňovat na takové osoby zvýšenou obezřetnost v rámci kontroly klienta
- pokrytí poskytovatelů služeb s virtuální měnou, které je motivováno mj. možnou zranitelností (dosud nikoli detekovanou hrozbou) zneužití k poskytnutím prostředků k úplatku
- snížení částky hotovostní platby, při níž musí každý podnikatel identifikovat svého klienta (z 15.000 na 10.000 EUR)
- zpřesnění definice skutečného majitele a
- povinnost právnických osob znát svého skutečného majitele.

Novela AML zákona je účinná 1. 1. 2017.

- Dále **novela zákona o veřejných rejstřících**, která je legislativně spjata právě s výše uvedenou novelou AML zákona.

Cílem této novely je zřízení neveřejné evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů, přičemž tato evidence nebude veřejným rejstříkem. Evidence má sloužit především jako nástroj k možnému využití v rámci provádění kontroly klienta dle AML zákona. K informacím o skutečném majiteli bude umožněn dálkový přístup příslušným státním orgánům a povinným osobám dle AML zákona. Rozsah subjektů, jimž budou údaje o

skutečných majitelích přístupné, je tedy velmi široký. Navíc výpis z údajů této evidence může ve stanoveném rozsahu obdržet také subjekt, který prokáže zájem v souvislosti s předcházením vyjmenované trestné činnosti (včetně legalizace a FT, zdrojové trestné činnosti a dále podílnictví, včetně nedbalostní formy). Skrze evidenci skutečných majitelů bude do veřejných rejstříků zapisovaným právníckým osobám umožněno rozkrýt svou vlastnickou strukturu. Z evidence bude právníckým osobám umožněno získat pro další využití výpis.

Novela ZoVR bude účinná od 1. 1. 2018.

- A v neposlední řadě **Projekt CZ10: Projekt na posílení boje proti korupci a praní špinavých peněz v České republice (Norské fondy: 2009 – 2014)**

FAÚ je, mimo svých jiných aktivit, rovněž konečným příjemcem projektu CZ10 v rámci Norských fondů (www.cz10.cz). Projekt je tematicky rozdělen do 4 odvětví, v rámci kterých jsou naplňovány dílčí aktivity – workshopy, konference, zpracovány studie, analýzy a zorganizovány zahraniční studijní cesty. Realizace projektu započal v září 2014 a konec jeho realizace je plánován na červenec 2016. Do března 2016 se akcí v rámci projektu účastnilo 599 zástupců z řad MF, MSp, MV, Policie ČR, soudů, Státních zastupitelství, neziskových organizací a dalších zástupců zejména institucí státního sektoru. Prvním tematickým celkem je identifikace a komplexní pochopení rizik a hrozeb týkajících se korupce a s ní související trestné činnosti v ČR. v rámci tohoto tématu byly jako potenciálně nejrizikovější určeny konflikt zájmů a problematika skutečných vlastníků právníckých osob a trustů. Na obě témata byly zpracovány studie, které jsou veřejně přístupné na webových stránkách projektu. Doporučení a závěry byly prezentovány na samostatném workshopu. Druhým tematickým celkem je problematika návrhů na zlepšení trestněprávních předpisů v oblasti boje proti korupci a boje proti praní špinavých peněz. v rámci této problematiky mimo jiné vznikl školící manuál pojednávající o trestní odpovědnosti právníckých peněz, komparační studie porovnávající českou legislativu v oblasti odčerpávání majetku s úpravou Německa, Rakouska a Velké Británie. Třetím tematickým celkem je zajištění transparentnosti financování volebních kampaní a kandidatury nezávislých kandidátů. Tato problematika je obsažena i v novele zákona o financování politických stran a volebních kampaní a v rámci projektu pak byly využity jeho kapacity a navrhovaná česká legislativa zde byla v komparační studii porovnána s legislativou Estonska, Polska, Velké Británie, Francie a Irska. Posledním tematickým celkem je ochrana oznamovatele, v rámci kterého byla zpracována analýza zhodnocující potřebu vzniku centra pro whistle-blowery v České republice.

3.3.2 ZRANITELNOST NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ v OBLASTI ML/FT

Nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“) jsou právnickými osobami soukromého práva, a to jak korporátního, tak fundačního typu (srov. právnické osoby veřejného práva jako např. obec, kraj, stát, stavovské organizace). Jak vyplývá z označení samého, jedná se o právnické osoby, jež jsou nezávislé na státu či jiné veřejnoprávní korporaci a jejich primárním účelem není na rozdíl od obchodních korporací rozdělování zisku mezi své členy, nýbrž obecná (veřejná) prospěšnost či rozvíjení a ochrana soukromých zájmů.

NNO není legálním pojmem, ale zastřešujícím pojmem pro právnické osoby různorodých právních forem. Obecně se mezi NNO řadí tyto právnické osoby těchto právních forem⁴⁰:

- Spolek (dříve občanské sdružení), resp. pobočný spolek
- Obecně prospěšná společnost
- Ústav
- Církevní právnické osoby⁴¹
- Nadace
- Nadační fond

Podobně jako jsou obchodní korporace (např. společnost s ručením omezeným) zneužívány k páčání zdrojové trestné činnosti a následnému zakrývání nelegálního původu výnosů z trestné činnosti, mohou být k těmto činnostem využívány a zneužívány i nestátní neziskové organizace.

Zranitelná místa

V oblasti páčání zdrojové trestné činnosti se často jedná o podvody s veřejnými či evropskými dotacemi. Při následné legalizaci výnosů z trestné činnosti, resp. při financování terorismu, je využívána skutečnost, že na nestátní neziskové organizace nejsou v obecném měřítku kladeny tak široké nároky na transparentnost jejich činnosti, jak je tomu v případech obchodních korporací. To ostatně dokládají i zahraniční zkušenosti se zneužíváním nestátních neziskových organizací pro účely podpory a financování terorismu.

⁴⁰ Státní politika vůči NNO na léta 2015-2020, schválena usnesením vlády ČR ze dne 29. července 2015 č. 608. <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/statni-politika-vuci-nno-na-leta-2015---2020-133505/>

⁴¹ Pro účely tohoto materiálu je tento pojem používán v širším rozsahu, jenž zahrnuje:

- 1.) církve a náboženské společnosti
- 2.) svazy církví a náboženských společností a
- 3.) evidované právnické osoby
 - a) orgány registrovaných církví a náboženských společností, řeholní a jiné církevní instituce osob hlásících se k církvi a náboženské společnosti, založené za účelem vyznávání náboženské víry,
 - b) účelová zařízení registrovaných církví a náboženských společností, založená pro poskytování služeb sociálních nebo zdravotnických nebo působící jako charita či diakonie.

Nedostatečná regulace neziskového sektoru z pohledu ML/FT rizik byla opakovaně kritizována Výborem expertů Moneyval, naposledy v rámci čtvrté hodnotitelské návštěvy v dubnu 2011. Výbor expertů Moneyval vyhodnotil oblast NNO pouze jako částečně souladnou s doporučeními FATF, kdy především kritizoval nedostatek komplexního přehledu domácích neziskových organizací, nedostatek dohledu nad nimi a nedostatečnou transparentnost jejich financování. Nejen ze strany evropských expertů byla dlouhodobě kritizována absence veřejně dostupného seznamu občanských sdružení.⁴²

Přijatá opatření

V rámci procesu rekodifikace soukromého práva nabyt ke dni 1. ledna 2014 účinnosti zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „zákon o veřejných rejstřících“ nebo „ZoVR“), který v **podstatné míře rozšířil množství veřejně dostupných informací** o nestátních neziskových organizacích. Tyto informace jsou dostupné na webových stránkách a nahlížení do nich není zpoplatněno. Zákon o veřejných rejstřících reguluje:

- **Spolkový rejstřík**
- **Nadační rejstřík (nadace a nadační fondy)**
- **Rejstřík ústavů**
- Rejstřík společenství vlastníků jednotek
- Obchodní rejstřík
- **Rejstřík obecně prospěšných společností**

Zároveň zákon nastavil v zásadě jednotný systém vedení veřejných rejstříků (s výjimkou např. rejstříků církevních právnických osob vedených Ministerstvem kultury – podrobněji viz dále). V tomto systému hrají stěžejní funkci rejstříkové soudy.

Podle § 25 ZoVR se do veřejného rejstříku mimo jiné zapisuje – jméno, sídlo nebo adresa zapsané osoby, předmět činnosti, právní forma právnické osoby, den vzniku a zániku právnické osoby, identifikační číslo osoby přidělené rejstříkovým soudem, název statutárního orgánu, další skutečnosti, o kterých to stanoví zákon, nebo jiné důležité skutečnosti, o jejichž zápise požádá zapsaná osoba, má-li na takovém zápisu právní zájem.

Podstatným ustanovením posilující transparentnost nestátních neziskových organizací je § 66 ZoVR upravující obsah sbírky listin. Podle příslušného ustanovení obsahuje sbírka listin např.:

- **zakladatelské právní jednání** právnické osoby, **statut** nadace, **statut** nadačního fondu nebo ústavu, **stanovy** spolku

⁴² Výzkumná závěrečná zpráva Zpřehledňování fungování neziskového sektoru v České republice se zvláštním

důrazem na prevenci jeho zneužívání pro účely financování terorismu výzkumný program „Bezpečnostní výzkum“ MVČR VD20062008B12.

- **rozhodnutí o volbě nebo jmenování**, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu
- **výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky**, nejsou-li součástí výroční zprávy, stanoví-li povinnost jejich uložení do sbírky listin zákon upravující účetnictví osob (**pozn.** § 21a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, dále také jen ZoÚ) a vyžaduje-li jejich vyhotovení jiný zákon (**pozn.** zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále také jen „OZ“)

Sankce za neplnění povinností vůči veřejnému rejstříku

Podle § 104 ZoVR je předseda senátu oprávněn v případě neuposlechnutí výzvy ke sdělení skutečnosti nebo předložení listiny potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu nebo výzvy, aby mu předložila listiny, které mají být založeny do sbírky listin uložit pořádkovou pokutu do výše 100 000 CZK. Při opakovaném neplnění této povinnosti, je-li na tom právní zájem a může-li to mít závažné důsledky pro třetí osoby, může rejstříkový soud podle § 105 ZoVR i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací.

Popisovanou právní úpravu lze ve vztahu k transparentnosti fungování NNO hodnotit velmi pozitivně. Na základě zkušeností s plněním povinností vůči obchodnímu rejstříku⁴³, lze však zdravě pochybovat o tom, že bude sbírka listin ze strany zapisovaných osob zcela bezproblémově řádně plněna. Zákon sice poskytuje soudům nemalé možnosti, jak si plnění těchto povinností řádně zjednat (viz výše). Při rozsáhlém počtu osob, jež jsou a budou v rejstřících nově zapisovány, však není principiálně možné předběžně kontrolovat, zda elektronicky zasílané listiny jsou skutečně těmi listinami, jež mají být do veřejného rejstříku uloženy. Zároveň není platná právní regulace a technické fungování veřejných rejstříků nastaveno tak, aby se rychle a včas odhalilo pouhé formální plnění povinností prostřednictvím zasílání prázdných elektronických dokumentů.

Implementace nově revidovaného doporučení FATF R.8

V červnu roku 2016 vydalo FATF nově revidované doporučení R.8 a s ním související Vysvětlivku. Vyzdvihuje v něm význam obecně prospěšné činnosti a množství služeb, které NNO v řadě zemí světa společně poskytují. Zároveň v něm však popisuje riziko zneužití zranitelného segmentu NNO k podpoře a financování terorismu a doporučuje státům zavést v rámci rizikově orientovaného přístupu řadu opatření ke zmírnění takového rizika.

Navzdory tomu, že riziko zneužití NNO k podpoře a financování terorismu je v ČR v současnosti spíše rizikem uvažovaným, a tedy nikoli detekovaným, je taková hrozba natolik závažná, že je třeba se zabývat zmírněním zranitelností, které by mohly být k hrozbě zneužity. S cílem najít přiměřenou rovnováhu mezi rozvojem neziskového sektoru a ochranou lidských práv na straně jedné a zmírněním rizik podpory a financování terorismu na straně druhé přistoupily zainteresované státní orgány k implementaci uvedeného

⁴³ Zpráva o šetření veřejného ochránce práv – výzkum naplnění sbírky listin

<http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/pripady-a-stanoviska-ochrance/stanoviska-statni-sprava-soudu/ostatni/>

Analýza Ministerstva spravedlnosti zpracována ve spolupráci s MV a Policií ČR „Možnosti poskytování informací o strukturách právnických osob a jiných entit orgánům činným v trestním řízení“ schválena usnesením vlády ČR ze dne 16. října 2013 č. 775.

doporučení. V rámci prvotních diskusí byla identifikována řada zmírňujících opatření, z nichž nemalá část je prováděna již nyní. Vedle toho je zde řada již plánovaných opatření a také některá opatření, jejichž konkrétní formulace musí vzejít ze zevrubnějších diskusí, které budou brát v potaz zejména proveditelnost a přiměřenost takových opatření vůči závažnosti rizika. v neposlední řadě bude třeba zohlednit skutečnost, že všechna rizika mají dynamický charakter a že rovněž riziko zneužití NNO k FT se může proměňovat.

Mezi již prováděná opatření náleží:

1/ Podpora transparentnosti a zmírňování rizik na vstupu do neziskového sektoru:

Všechny právnické osoby, které se zapisují do veřejného rejstříku (ve smyslu zákona o veřejných rejstřících), jsou povinny rejstříkovému soudu sdělit skutečnosti a předkládat listiny, které jsou potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu, a listiny, které mají být podle zákona založeny do sbírky listin. Určitá obecná infrastruktura pro zjišťování a požadování informací o NNO již existuje.

Rejstříkový soud může právnické osobě uložit pořádkovou pokutu až do výše 100 000 CZK v případě, že zmíněné povinnosti nesplnila ani poté, co ji k tomu rejstříkový soud vyzval (§ 104 ZoVR). Pokud právnická osoba nesplní tyto povinnosti opakovaně nebo v případě, že může takové neplnění povinnosti mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem, může rejstříkový soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací. Za neuposlechnutí výzvy se závažnými důsledky pro třetí osoby se považuje zejména nepředložení aktualizovaných listin podle § 66 písm. a) až c) a j) ZoVR. To je například zakladatelské právní jednání, rozhodnutí o volbě člena statutárního orgánu, účetní závěrka, výroční zpráva apod. (§ 106 odst. 1 ZoVR).

Rejstříkový soud může také zrušit právnickou osobu a nařídit její likvidaci, a to na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, ovšem za splnění určitých podmínek. Zrušení právnické osoby soudem je možné, pokud právnická osoba vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek (půjde zejména o nedovolenou činnost podle § 145 OZ). Dále může být právnická osoba zrušena, pokud již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem nebo nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se. Zrušit právnickou osobu je také možné v případě, že tak výslovně stanoví zákon. Pokud jde však o zrušení právnické osoby soudem z důvodu, který je možné odstranit, soud nejprve stanoví právnické osobě přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků (§ 172 OZ). V této souvislosti připomenout, že sdružovací právo je zajištěno Listinou základních práv a svobod. Z čl. 20 odst. 3 Listiny pak vyplývá, že výkon sdružovacího práva lze omezit, avšak jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých. Ve vztahu k zápisu (a vzniku vymezených právnických osob) tak nelze stanovovat další omezující kritéria.

V kontextu případné nezákonné činnosti právnické osoby z hlediska civilního práva lze předně odkázat na obecnou úpravu občanského zákoníku. Ten ve svém ustanovení § 145

odst. 1 předně stanoví, že se zakazuje založit „právní osobu, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem, zejména je-li jejím účelem

a) popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení,

b) rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti,

c) podpora násilí nebo

d) řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.“

V návaznosti na výše uvedené občanský zákoník ve svém ustanovení § 129 odst. 1 písm. c) normuje, že „soud prohlásí právní osobu po jejím vzniku za neplatnou i bez návrhu, pokud právní jednání zakladatelů odporuje § 145.“ Před takovým rozhodnutím však poskytne soud právní osobě přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy, jedná-li se o záadu, kterou lze odstranit (§ 130 OZ). Dále lze zmínit, že podle ustanovení § 172 odst. 1 písm. a) OZ „soud na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, zruší právní osobu a nařídí její likvidaci, jestliže vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek.“ Specificky ve vztahu ke spolkům pak OZ ve svém ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) stanoví, že „soud zruší spolek s likvidací na návrh osoby, která na tom má oprávněný zájem, nebo i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, vyvíjí činnost zakázanou v § 145 občanského zákoníku.“

Svůj odraz má obecná úprava občanského zákoníku také ve zmiňovaném procesním předpise upravujícím některé veřejné rejstříky (včetně toho spolkového); v zákoně o veřejných rejstřících lze odkázat zejména na jeho ustanovení § 86 písm. f), které stanoví, že „rejstříkový soud usnesením návrh na zápis odmítne, jestliže účel zakládané právní osoby je v rozporu s ustanovením § 145 občanského zákoníku.“

Také církevní právní osoby jsou evidovány ve veřejně dostupných rejstřících. Církev a náboženské společnosti, chtějí-li získat právní osobnost, musejí požádat o registraci. Registraci provádí Ministerstvo kultury na základě zákona o církvích a náboženských společnostech a správního řádu. V průběhu registračních řízení je zkoumáno splnění řady podmínek, které mají mj. vyloučit registraci skupin potenciálně nebezpečných či vyvíjejících nelegální činnost. Ministerstvo kultury spolupracuje v těchto řízeních s dalšími orgány (např. s Ministerstvem vnitra, Bezpečnostní informační službou) a se soudními znalci. Zaregistrované církve a náboženské společnosti a údaje o nich jsou zapisovány do Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností, který je veřejně přístupný.

Registraci podléhají rovněž svazy církví a náboženských společností; zapisují se do Rejstříku svazů církví a náboženských společností, který je také veřejně přístupný.

Evidované právní osoby, tj. orgány registrovaných církví a náboženských společností, řeholní a jiné církevní instituce a účelová zařízení registrovaných církví a náboženských společností, jsou zapisovány do Rejstříku evidovaných právnických osob, který je rovněž veden Ministerstvem kultury a je veřejně přístupný. Nahlížení do všech veřejně dostupných rejstříků na webových stránkách Ministerstva kultury není nikterak zpoplatněno.

Zjistí-li Ministerstvo kultury, že registrovaná církev a náboženská společnost nebo svaz církví a náboženských společností vyvíjí činnost v rozporu s některými ustanoveními zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, která upravují podmínky pro působení církví a náboženských společností v České republice [ustanovení § 3 písm. a), § 5 nebo § 27 odst. 5 zákona], zahájí (nebyla-li respektována přechodí výzva k upuštění od této činnosti) řízení o zrušení registrace, stejně tak v případech, kdy po dobu delší než dva roky není ustaven statutární orgán registrované církve a náboženské společnosti nebo statutární orgán svazu církví a náboženských společností.

U evidovaných právnických osob Ministerstvo kultury zruší jejich evidenci, pokud porušují příslušná ustanovení zákona o církvích a náboženských společnostech [ustanovení § 3 písm. a), § 5 nebo § 15a odst. 4] a k tomu příslušný orgán církve a náboženské společnosti ani po výzvě ministerstva nezjednal nápravu, případně není-li po dobu delší než jeden rok ustaven statutární orgán evidované právnické osoby.

2/ Podpora dostupnosti informací o existujících právnických osobách:

Vymezení účelu právnické osoby je jednou ze skutečností zapisovaných do veřejného rejstříku [§ 25 písm. odst. 1 b) ZoVR]. Do veřejného rejstříku se také zapisuje statutární a kontrolní orgán právnické osoby včetně jejich členů [§ 25 odst. 1 písm. e), g), a h) ZoVR]. Veřejný rejstřík je přístupný každému a každý do něho může nahlížet online na webových stránkách (<https://or.justice.cz/>).

V daném kontextu lze doplnit, že s ohledem na novelu AML zákona a další související zákony (tedy např. i zákon o veřejných rejstřících), bude do českého právního řádu zaveden institut evidence skutečných majitelů. Tento požadavek vyplývá ze čtvrté AML směrnice (konkrétně článků 30 a 31). Dle návrhu by měla evidence fungovat k 1. 1. 2018. Navrhuje se vytvořit neveřejnou evidenci údajů o skutečném majiteli (dle definice § 4 odst. 4 AML zákona), kterou povedou rejstříkové soudy. Přístup do evidence bude umožněn pouze zákonem vymezenému okruhu typů subjektů, a to s ohledem na důvod evidence, tj. předcházení praní špinavých peněz a financování terorismu.

Do evidence budou všechny zapsané právnické osoby (tj. např. i spolky) povinny uvádět informace o svých skutečných majitelích. O skutečném majiteli by se měly evidovat informace o jeho jméně a adrese místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, datu narození a rodném čísle, bylo-li mu přiděleno, státní příslušnost a údaj o podílu na hlasovacích právech, zakládá-li se postavení skutečného majitele na přímé účasti v právnické osobě, podílu na rozdělovaných prostředcích, zakládá-li se postavení skutečného majitele na tom, že je jejich příjemcem, anebo jiné skutečnosti, je-li postavení skutečného majitele založeno jinak.

Církvě a náboženské společnosti i jejich účelová zařízení se řídí obecnými právními předpisy upravujícími vedení účetnictví. Podle zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech registrované církve a náboženské společnosti dále zveřejňují výroční zprávu o výkonu tzv. zvláštních práv a mohou zveřejňovat i obecnou výroční zprávu o své činnosti. Účelová zařízení jsou povinna každoročně zveřejňovat výroční zprávu, jejíž obsahové

náležitosti určuje zákon o církvích a náboženských společnostech. Způsob jejího zveřejnění musí být uveden v zakládací listině účelového zařízení.

3/ Propagace transparentnosti:

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „RVNNO“) se vždy snaží propagovat maximální transparentnost a otevřenost NNO vůči veřejnosti. RVNNO vytváří a dle potřeby upravuje tzv. "Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR NNO ústředními orgány státní správy"⁴⁴. Podle tohoto dokumentu jsou NNO jako příjemci dotací povinny vést podvojný účetnictví (přesněji řečeno v plném, popř. zjednodušeném rozsahu). Tento dokument je průběžně aktualizován tak, aby odrážel aktuální stav rizik a potřebná opatření. RVNNO se věnuje také osvětové činnosti na podporu transparentnosti. v rámci AML/CFT prevence organizovala v minulosti ve spolupráci s FAÚ semináře a v této činnosti bude i nadále pokračovat. Obdobně Ministerstvo zahraničních věcí se soustavně věnuje osvětovým aktivitám a promítne do nich i toto specifické riziko, a to v rámci své komunikaci právě vůči síti těch NNO, které se věnují zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Do uvedené osvětové činnosti jsou připraveny zapojit také další zainteresované orgány včetně FAÚ.

4/ Průkazné výkaznictví:

Všechny shora uvedené typy NNO stejně jako všechny právnické osoby se sídlem v ČR bez ohledu na svůj účel a činnost jsou účetní jednotkou [§ 1 odst. 2 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví – dále také jen "ZoÚ"] a každá účetní jednotka je povinna vést účetnictví. Obecně prospěšné společnosti, ústavy, nadace a nadační fondy musí sestavovat a zveřejňovat účetní závěrku. Tato povinnost se týká také těch spolků (a pobočných spolků) a církevních právnických osob, jejichž příjmy nebo majetek přesáhnou zákonem stanovenou částku. Účetní závěrka se zveřejňuje uložení do sbírky listin, a to nejpozději do dvanácti měsíců od rozvahového dne zveřejňované účetní závěrky [§ 21a odst. 2 a 4 ZoÚ a § 66 písm. c) ZoVR]. Do sbírky listin je možné nahlížet online na webových stránkách (<https://or.justice.cz/>).

Registrované církve a náboženské společnosti i jejich účelová zařízení podle zákona o církvích a náboženských společnostech zveřejňují výroční zprávu o výkonu tzv. zvláštních práv a mohou zveřejňovat i obecnou výroční zprávu o své činnosti. Účelová zařízení jsou povinna každoročně zveřejňovat výroční zprávu, jejíž obsahové náležitosti určuje zákon o církvích a náboženských společnostech. Způsob jejího zveřejnění musí být uveden v zakládací listině účelového zařízení.

Požadavky na účetní vykazování jsou dány zákonem o účetnictví. Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka byla sestavena na jeho základě srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to

⁴⁴ schválené usnesením vlády ze dne 1. 2. 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. 6. 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. 8. 2014 č. 657

takovým způsobem, aby na jejím základě mohla osoba, která tyto informace využívá (uživatel), činit ekonomická rozhodnutí podle § 7 odst. 1 ZoÚ. Účetní jednotky sestavují účetní závěrku, která je nedílný celek a sestává se z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy podle § 18 odst. 1 ZoÚ. Pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, je prováděcím právním předpisem k zákonu o účetnictví vyhláška č. 504/2002 Sb., která mimo jiné vymezuje uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce.

Zákon o účetnictví dále stanoví pro účetní jednotky požadavky na průkaznost účetních záznamů v § 33a, včetně stanovení obsahových náležitostí průkazných účetních dokladů v § 11, a v neposlední řadě stanoví také požadavky na úschovu účetních záznamů v § 31 a 32 ZoÚ. Účetní doklady se uschovávají po dobu 5 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají. Důležité je, že použijí-li účetní jednotky účetní záznamy i pro jiný účel, a to zejména pro účely trestního řízení, opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (a FT) ad., postupují po uplynutí dob úschovy uvedených v § 31 odst. 2 zákona o účetnictví dále tak, aby byly zajištěny požadavky vyplývající z jejich použití pro uvedené účely.

Záznamy o transakcích jsou primárně zajištěny zákonem o účetnictví, který stanovuje archivační lhůty pro účetní doklady, které jsou pak zároveň dokladem daňovým. v rámci daňové kontroly pak správce daně tyto doklady požadovat může. Co se týče zpřístupnění záznamů o charitativních a finančních činnostech NNO, mají dnes již tyto subjekty povinnost zveřejňovat účetní závěrku, kde jsou informace obsaženy. v oblasti poskytování darů FO a PO z pohledu daňové legislativy, zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů stanoví podmínky, za jakých lze poskytovat dary, jak mají být prokazovány, resp. práva a povinnosti poskytovatele a příjemce daru nestanovuje. Stanovuje pouze podmínky, ze kterých si lze poskytnutý dar odečíst od základu daně (zejména na jaké účely a komu může být dar poskytnut). Generální finanční ředitelství pak k tomuto odpočtu od základu daně (§ 20 odst. 8 zákona o daních z příjmů) v právně nezávazném dokumentu "Pokyn GFŘ D-22", který slouží k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona o daních z příjmů, udává, že "poskytnutá bezúplatná plnění (např. dary) prokáže poskytovatel dokladem, ze kterého musí být patrné, kdo je příjemcem bezúplatného plnění, hodnota bezúplatného plnění, předmět bezúplatného plnění, účel, na který bylo bezúplatné plnění poskytnuto, a datum poskytnutí bezúplatného plnění."

Vedle toho má celá řada NNO, zejména velkých nadací, na dobrovolném principu, své interní předpisy, upravující oblast práce s donory a beneficiary. RVNNO je připravena pracovat s NNO na rozvoji a zdokonalování dobrých praxí k řízení rizik a podpoře accountability. Důvodem je mimo jiné to, že Státní politika vůči NNO na léta 2015 - 2020, schválená usnesením vlády ze dne 29. 7. 2015 č. 608, uznává v jednom ze svých principů dárcovství jako projev participace občanů na věcech veřejných a ukládá RVNNO řadu úkolů v této oblasti. RVNNO je připravena ve spolupráci se zainteresovanými NNO vytvořit vzorový kodex dárcovství, který by kromě jiného obsahoval i základní principy práce s donory a beneficiary.

5/ Kontrola průkazného výkaznictví

Podle § 10 odst. 2 písm. b) zákona č. 456/2011 Sb. o Finanční správě České republiky jsou správními orgány věcně příslušnými k provádění kontrol dodržování povinností stanovených právními předpisy upravujícími účetnictví finanční úřady. Finanční úřady také ukládají případné sankce účetním jednotkám za porušení těchto předpisů. Kontroly jsou prováděny jak namátkově, tak i na základě získaných informací o možném porušení povinností.

Vzhledem k množství účetních jednotek nelze provádět plošné kontroly. Finanční úřady se v rámci rizikově orientovaného přístupu zabývají relevantními podněty od ostatních zainteresovaných orgánů, které nasvědčují závažnému porušení povinností stanovených právními předpisy upravujícími účetnictví ze strany NNO.

Vedle toho v případě konání veřejné sbírky podle zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách správní orgány kontrolují při ukončení veřejné sbírky, zda prostředky byly využity v souladu s deklarovaným účelem. V případě konání veřejné sbírky déle než jeden rok se pak předkládá ke kontrole průběžné roční vyúčtování. Zákon o veřejných sbírkách umožňuje v případě porušení zákona sbírku ukončit a peníze převést do rozpočtu kraje (využijí se na obdobný účel).

6/ Sdílení informací jako předpoklad k efektivnímu stíhání

Veřejný rejstřík obsahuje veškeré zásadní informace o každé právnické osobě (srov. zejména § 25 ZoVR) a do sbírky listin jsou obligatorně zakládány listiny týkající se mimo jiné hospodaření právnické osoby (§ 66 a násl. ZoVR). Obdobně je tomu s rejstříky církevních právnických osob a Ministerstvo kultury plně spolupracuje s příslušnými orgány a poskytuje veškeré informace, o které je požádáno a které má k dispozici.

Vyšetřovací kapacity Policie ČR jsou soustřeďovány v rámci Národní centrály proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“). v NCOZ působí Sekce terorismu a extremismu, kde je specializované centrální komunikační, informační a analytický pracoviště policie. Toto pracoviště se zabývá sběrem, vyhodnocováním, analýzou a zpracováním informací zjištěných Policií ČR o teroristech a osobách důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace (takové informace mohou zahrnovat i informace o podezření ze zneužití NNO k podpoře nebo financování terorismu). Sekce je propojena se všemi útvary Policie ČR a spolupracuje s ostatními zainteresovanými orgány, včetně FAÚ a včetně zahraničních partnerských orgánů.

Plánovaná opatření a opatření, jejichž formulace bude předmětem následných prací:

Klíčovým předpokladem ke zmírňování uvedeného rizika, k uplatňování rizikově orientovaného přístupu a k promyšlenému rozhodnutí o uplatňování případných dodatečných opatření ke zmírnění je identifikace rizikových faktorů a toho segmentu neziskového sektoru, který je nejspíše zranitelný vůči FT. Za tímto účelem bude pod vedením Ministerstva vnitra

pracovat meziresortní expertní skupina. Do prací této meziresortní pracovní skupiny se dále zapojí experti z FAÚ, Generálního finančního ředitelství, ministerstev financí (gesční útvary ve věcech legislativy účetnictví a daní), kultury, spravedlnosti, zahraničních věcí, NCOZ a RVNNO. Na prvotní úkol identifikace zranitelných faktorů a zranitelného segmentu naváže diskuse k případným dodatečným opatřením podle bodu C.6 (b) FATF R.8. Budou přezkoumávány možné zranitelnosti např. při přijímání i při poskytování finanční podpory, nebo např. při některých konkrétních modalitách zakládání NNO. Dále budou zvažovány mj. i další otázky jako např. případná definice nestátních neziskových organizací, popř. pojmu obecné prospěšnosti, další posílení osvěty mezi pracovníky zainteresovaných orgánů. Přínosem takto ustavené pracovní skupiny bude také další možnost sdílení informací mezi zainteresovanými orgány. Formulace možných dodatečných opatření bude vždy podrobena kritériu přiměřenosti s ohledem na hrozbu zneužití NNO k podpoře a financování terorismu na straně jedné a na rozvoj neziskového sektoru a ústavou zaručené principy náboženské svobody na straně druhé. Riziko zneužití NNO k FT bude také konsistentně promítnuto do všech klíčových strategií, jako jsou např. Zásady vlády pro poskytování dotací a Strategie ZRS na období 2018 - 2030.

3.3.3 ZRANITELNÁ MÍSTA V SYSTÉMU STÍHÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI

Dosahování nízkého počtu odsuzujících rozsudků

1. Bylo zjištěno, že počet odsuzujících rozsudků pro trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti není vysoký, vzniká proto pochybnost o tom, zda dosahování nevysokého počtu odsuzujících rozsudků je důsledkem toho, že uvedené trestné činy nejsou páčány v takovém množství, zda je trestná činnost řešena jiným způsobem (odklony), nebo zda zde existuje jiný faktor, který brání odhalování a odsouzení pachatelů. Tímto jiným faktorem by mohla být i systémová neschopnost dosahování odsuzujících rozsudků, případně jiné nedostatky systémového charakteru nebo nedostatku zdrojů (personálních, finančních, apod.), která by mohla mít vliv na efektivitu odhalování trestné činnosti (blíže viz bod VII).

2. Relativně nízký počet odsuzujících rozsudků může mít celou řadu dílčích příčin. Pro rozbor otázky možného systémového nedostatku je nutné využít statistické údaje o počtech odsouzených osob, které má k dispozici Ministerstvo spravedlnosti. Jak je patrné z níže uvedených přehledů, od roku 2013 trvale narůstá počet osob odsouzených za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Tyto statistiky tedy spíše ukazují na opačný trend, tj. na to, že se naopak daří tuto trestnou činnost trestat. Přesto však ani za využití těchto statistik nelze posoudit, zda zvyšující se počty odsuzujících rozsudků jsou výsledkem lepší výslednosti při odhalování těchto trestných činů a jejich trestání, či zda jde zde důvodem zvyšující se celkový počet spáchaných trestných činů.

Tabulka 1: Počet odsouzených osob za § 216 a za § 217 v letech 2013, 2014 a 2015

rok 2013		§ 216	
odsouzeno celkem		30	
odstavec	1	1	
	2	19	
	3	9	
	4	1	

rok 2013		§ 217	
odsouzeno celkem		15	
odstavec	1	13	
	2	1	
	3	1	

rok 2014		§ 216	
odsouzeno celkem		47	
odstavec	1	9	
	2	25	
	3	12	
	4	1	

rok 2014		§ 217	
odsouzeno celkem		26	
odstavec	1	25	
	2	1	
	3	0	

rok 2015	§ 216	
odsouzeno celkem		57
odstavec	1	7
	2	37
	3	13
	4	0

rok 2015	§ 217	
odsouzeno celkem		52
odstavec	1	47
	2	5
	3	0

3. Za povšimnutí také stojí, že z výše uvedených statistických údajů také vyplývá, že největší počet odsuzujících rozsudků, pokud jde o trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, se váže ke kvalifikované skutkové podstatě podle § 216 odst. 2 trestního zákoníku (tj. trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti je spáchán ve vztahu k věci ve větší hodnotě nebo získá-li pachatel pro sebe nebo pro jiného větší prospěch).

Pro posouzení trendu odhalování předmětných trestných činů je nutné též využít statistická data týkající se počtu osob trestně stíhaných:

Tabulka 2: Počet stíhaných osob za § 216 a za § 217 v letech 2013, 2014 a 2015

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216)	stíháno	vedle toho zkrácené přípravné řízení
rok 2013	91 osob	5 osob
rok 2014	155 osob	9 osob
rok 2015	170 osob	2 osoby

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217)	stíháno	vedle toho zkrácené přípravné řízení
rok 2013	35 osob	5 osob
rok 2014	52 osob	11 osob
rok 2015	94 osob	7 osob

Jak je patrné, navyšuje se významným způsobem i počet osob trestně stíhaných. Při vyhodnocování rozdílu mezi počtem stíhaných osob a počtem odsuzujících rozsudků je nutné mít na paměti nejenom celkovou délku trestních řízení, ale též zásadu presumpce nevinny a související realizaci práva na obhajobu.

4. Jednou z možných příčin nízkého počtu samostatných odsuzujících rozsudků za legalizaci výnosů z trestné činnosti může být i skutečnost, že finanční šetření, tj. identifikace, vyhledávání a zajištění výnosů z trestné činnosti, včetně propraného majetku, je poměrně úzce spojeno s vyšetřovaným trestným činem, kdy se finanční šetření provádí zejména v rozsahu, který je potřebný z hlediska zjištění znaků skutkové podstaty predikativního trestného činu a samostatné finanční šetření zaměřené pouze na zjišťování, kam šly výnosy z predikativního trestného činu a kdo se podílel na jejich legalizaci, není vždy důkladně prováděno, což je dáno z menší části legislativními důvody a z větší části důvody

praktickými, tj. jednak nedostatečnými personálními kapacitami (potřeba zvýšit počet specialistů zaměřených

na finanční šetření), jednak tím, že finanční šetření prodlužuje trestní řízení a orgány činné v trestním řízení mají primární zájem na rychlém odsouzení pachatele a zaměřují se přednostně na prokázání viny.

Opatření:

I. Dne 1. ledna 2012 nabyl účinnosti nový zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tímto zákonem byly upraveny podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit, a postup v řízení proti právnickým osobám. Do nabytí účinnosti tohoto zákona nemohla být trestní odpovědnost právnických osob založena.

Právnickou osobu lze podle tohoto zákona trestně stíhat pro řadu trestných činů, mezi něž patří i např. trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti.

II. Zákonem č. 165/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zákon nabyt účinnosti 1. 9. 2015), se reagovalo mj. na požadavky vznesené v *hodnotící zprávě České republiky ohledně inkriminací*, kterou schválila Skupina států proti korupci (tzv. GRECO) v rámci třetího hodnotícího kola na jaře 2011, a požadavky Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (tzv. Moneyval). Na základě doporučení *1 Zprávy ze čtvrté hodnotitelské návštěvy* Moneyvalu tak byla do českého trestního práva zavedena trestnost přípravných jednání u některých trestných činů proti majetku, a to u trestného činu podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti. Tato změna vychází nejen z doporučení Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu, ale i z mezinárodních smluv, které Česká republika ratifikovala, a doporučení FATF.

III. v návaznosti na výsledky hodnotící zprávy Rady Evropské unie o 5. kole vzájemných hodnocení v oblasti finanční kriminality a finančního vyšetřování a pro zefektivnění činnosti v přípravném řízení trestním, byla posílena role vrchních státních zastupitelství. Pro zabezpečení specializace státního zastupitelství tak byla novelou vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, provedenou vyhláškou č. 4/2014 Sb., rozšířena působnost vrchních státních zastupitelství též o dozor nad zachováváním zákonitosti v přípravném řízení ve věcech trestných činů podílnictví podle § 214 trestního zákoníku, podílnictví z nedbalosti podle § 215 trestního zákoníku, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 trestního zákoníku, a to v případech, kdy predikativním trestným činem je některý z trestných činů, nad nimiž vykonává dozor státní zástupce vrchního státního zastupitelství.

IV. Novela trestních předpisů provedená zákonem č. 86/2015 Sb. účinná k 1. 6. 2015 zakotvila obligatorní propadnutí tzv. bezprostředních výnosů z trestné činnosti náležejících pachateli (tj. věcí, jež byly získány trestným činem nebo jako odměna za něj). Uvedená povinnost soudu obligatorně ukládat trest propadnutí věci podle § 70 trestního zákona ve vztahu k bezprostředním výnosům z trestné činnosti by měla přispět k tomu, že státní zástupci budou uložení takového trestu navrhopat a zároveň budou pro tyto účely výnosy více vyhledávány a zajišťovány. Tato novela také v návaznosti na vládou schválenou

Analýzu zefektivnění správy zajištěného majetku a prodeje zajištěného majetku provedla řadu úprav v oblasti správy zajištěného majetku s cílem ji zefektivnit a snížit její finanční náročnost, což by mělo přispět k efektivnímu zajišťování nástrojů a výnosů, od něhož nebudou orgány činné v trestním řízení odrazovány vidinou následných obtíží spojených se správou zajištěného majetku.

Provedeny byly zejména změny spočívající v rozšíření podmínek prodeje majetku zajištěného v trestním řízení, jednoznačném vymezení postavení správce majetku zajištěného v trestním řízení, umožnění správy podílu v obchodní korporaci zajištěného v trestním řízení, rozšíření podmínek pro zajištění majetkových nároků poškozeného v trestním řízení, umožnění zajištění pouze části majetku obviněného pro účely výkonu trestu propadnutí majetku, umožnění zajištění majetku obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu a obligatorním propadnutí výnosů z trestné činnosti pachateli.

V. Aktuálně je v legislativním procesu návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, u něhož se předpokládá datum nabytí účinnosti k 1. 10. 2016. Předmětný návrh zákona rozšiřuje důvody, pro které lze v trestním řízení získávat potřebné bankovní informace a informace z evidence zaknihovaných cenných papírů a investičních nástrojů nebo nařídít sledování účtů, kdy se výslovně uvádí, že je možné takové nástroje používat i ke zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění, pro účely zajištění výkonu trestní sankce nebo za účelem zjištění majetkových poměrů obviněného, což jasně umožňuje využívat tyto nástroje pouze pro účely vyhledání, zajištění a odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti.

Dále se upravuje oprávnění orgánů činných v trestním řízení využívat pro účely zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění, pro účely zajištění výkonu trestní sankce nebo za účelem zjištění majetkových poměrů obviněného institut prohlášení o majetku, k jehož podání mohou vyzvat osobu, jejíž majetek je zjišťován, nebo osobu jí blízkou. Osoba se vyzve, aby v prohlášení o majetku uvedla v rozsahu, v jakém jsou jí takové skutečnosti známy, údaje vztahující se k majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován, zejména:

- plátce odměny z pracovněprávního vztahu nebo vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu anebo jiného příjmu a výši takové odměny nebo jiného příjmu,
- u které banky, spořitelního a úvěrního družstva, instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu nebo obdobné zahraniční osoby má tato osoba účty, výši pohledávek a čísla účtů nebo jiné jedinečné identifikátory podle zákona o platebním styku,
- dlužníky, vůči nimž má tato osoba pohledávky, jejich důvod, výši a lhůtu splatnosti,
- přehled nemovitých věcí a movitých věcí, včetně peněžních prostředků v hotovosti, ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví této osoby, včetně uvedení výše spoluvlastnického podílu a umístění věcí,
- majetková práva a jiné nehmotné věci, jejichž majitelem je tato osoba,
- svěřenské fondy, které tato osoba založila, nebo u kterých je obmyšleným.

Prohlášení se činí písemně, v případě, že je osoba nepodá, je neúplné nebo má orgán činný v trestním řízení pochyby o jeho správnosti, předvolá osobu k ústnímu výslechu.

V návaznosti na článek 5 směrnice 42/2014/EU je do trestního zákoníku včleněno nové ochranné opatření zabrání části majetku (§ 102a trestního zákoníku.) umožňující odčerpat i pravděpodobné výnosy z neprokázané trestné činnosti. Předpoklady pro uložení tohoto ochranného opatření jsou:

- pachatel byl odsouzen za úmyslný trestný čin s horní sazbou trestu odnětí svobody nejméně 4 roky nebo za vyjmenovaný úmyslný trestný čin,
- pachatel takovým činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch,
- byly zjištěny další skutečnosti, na jejichž základě má soud za to, že určitý majetek pachatele má původ v trestné činnosti - zejména nepoměr mezi zákonnými příjmy a celkovým majetkem pachatele v rozhodném období (až 5 let před spácháním trestného činu), včetně majetku, který pachatel v rozhodném období převedl na jiné osoby, předchozí odsouzení pachatele za trestný čin generující zisky, styky s kriminálními osobami, účast v organizované skupině zaměřené na zisk, převody peněžních prostředků zásadně v hotovosti apod.

Zabrání části majetku může být uloženo i osobě odlišné od pachatele ve vztahu ke konkrétní věci, kterou na ni pachatel převedl nebo kterou nabyla, pokud tato osoba věděla o nezákonném původu takové věci či o nezákonném účelu jejího nabytí. Dále je umožněno postihnout majetek, který pachatel nabyl do společného jmění manželů a majetek, který pachatel převedl do majetku ve svěřenském fondu.

Pro účely zjištění podmínek pro uložení tohoto ochranného opatření nebo pro účely zajištění jeho výkonu novela umožňuje požadovat od orgánů Finanční správy České republiky informace o výši stanovené daně z příjmů dotčené osoby.

Předmětná novela rovněž zjednodušuje a sjednocuje zajišťovací instituty použitelné pro zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti.

VI. Jedním z možných opatření je zvyšování povědomí orgánů činných v trestním řízení o významu identifikace, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti. Šíření osvěty s cílem zvýšit počet odsouzených za předmětné trestné činy a u závažné zdrojové trestné činnosti zvýšit objemy propadnutého majetku může být vhodným opatřením směřujícím k minimalizaci dopadů detekovaného zranitelného místa. v rámci školení pro orgány činné v trestním řízení je kladen důraz na oblast vyhledávání, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti, kdy je tato problematika pravidelným tématem školení pro soudce, státní zástupce a policejní orgány. Např. koncem ledna tohoto roku proběhlo v Justiční akademii tří denní školení týkající se vyhledávání, zajištění a odčerpání nástrojů a výnosů v trestním řízení a správy majetku zajištěného v trestním řízení.

VII. Eventuální navýšení počtu trestně stíhaných osob je (s přihlédnutím k limitu představovanému objektivním počtem skutečně spáchaných trestných činů) spíše záležitostí odhalování těchto trestných činů.

Výše uvedená data o zvyšujícím se počtu osob trestně stíhaných za § 216 a § 217 trestního zákoníku jsou dokladem zvýšené aktivity Policie ČR v této oblasti, kdy byla pozornost policie mimo jiné věnována organizovaným skupinám pachatelů, jež se zaměřují na samotné „praní“ špinavých peněz, aniž by páchali predikativní trestnou činnost. Pozitivně lze hodnotit i

činnost policejních specialistů na finanční šetření, jež odhalují nejen majetkové hodnoty způsobilé k zajištění v rámci trestního řízení, ale i stopy vedoucí k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Popisovaná pozitiva však zároveň v rámci Policie ČR poodhalila nedostatečný početní stav policistů specializujících se na hospodářskou trestnou činnost. Strategický dokument rozvoje policie („*Koncepce rozvoje Policie ČR do roku 2020*“), jež bude v tomto roce předložen vládě ČR, tedy i z tohoto důvodu počítá s personálním posílením Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality a pracovišť služeb kriminální policie a vyšetřování na krajských ředitelstvích.

Nedostatky ve vykazování

1. Byly zjištěny nedostatky statistik Ministerstva spravedlnosti týkajících se odsouzení za trestné činy. Ne ve všech případech je v těchto statistikách zanesena informace o predikativních trestných činech ve vztahu k praní špinavých peněz. Statistika také přímo nezachycuje případy, kdy dochází ke konzumpci.

2. Ministerstvo spravedlnosti se bude v souladu se strategickým dokumentem „*Resortní strategie pro rozvoj eJustice*“, podle něhož má dojít v následujících letech k významným změnám elektronizace justice, zabývat úpravami v problematice výkaznictví a statistiky. Předpokládá se, že bude zaveden nový statistický informační systém, který bude poskytovat vrcholnému managementu ministerstva a soudů operativní údaje pro řízení resortu, sjednocovat a centralizovat statistická data v rámci celého resortu spravedlnosti a umožňovat snadný a bezpečný přístup k těmto informacím. Nasazení systému se předpokládá v časovém horizontu let 2017-2020.

3. v návaznosti na hodnocení Výboru expertů proti praní špinavých peněz a financování terorismu (MONEYVAL), ve kterém byl jedním z konstatovaných nedostatků také neúplnost a nepřesnost statistických údajů týkajících se praní špinavých peněz a terorismu, přičemž bylo mimo jiné v některých případech zjištěno, že je ve statistickém listě vyznačeno odsouzení pachatele jen za zdrojový (predikativní) trestný čin, ačkoli byl ve skutečnosti odsouzen jak za zdrojový (predikativní) trestný čin, tak i za legalizaci výnosů z trestné činnosti, zaslalo Ministerstvo spravedlnosti všem předsedům krajských a vrchních soudů dopis s žádostí o zajištění toho, aby informace o odsouzení osob za legalizaci výnosů z trestné činnosti a podílnictví byly ve statistických listech vyplňovány důsledně.

4. Při řešení problematiky vykazování údajů ve statistických systémech Ministerstva spravedlnosti byl vznesen požadavek na doplnění zejména následujících kategorií ve vztahu k praní špinavých peněz do statistických přehledů MSp:

- jasné vykazování predikativní trestné činnosti u odsouzení za legalizaci výnosů z trestné činnosti
- hodnoty objemu zajištěného, propadlého a zabraného majetku,
- typový charakter propadlých a zabraných věcí,
- údajů nejen o tom, kolik bylo v příslušném kalendářním roce uloženo peněžitých trestů (§ 67 tr. zák.), ale i u kolika z nich bylo nařízeno jejich vymáhání, a jaká částka byla získána na základě dobrovolné úhrady od pachatele a jaká částka byla získána vymáháním peněžitého trestu,

- údajů o mezinárodní právní pomoci ohledně praní špinavých peněz (dožádaná/dožadující země, počet žádostí z ČR/do ČR, požadovaný druh právní pomoci, způsob vyřízení žádosti, délka vyřízení)

Tyto požadavky by tak měly být v novém systému již reflektovány.

Opatření:

I. Dopady tohoto zranitelného místa je možno eliminovat prostřednictvím zefektivnění statistického vykazování a rozšíření sledovaných metadat. Ministerstvo spravedlnosti aktuálně připravuje nový systém statistik. Promítnutí některých požadavků na sledování určitých dat tedy zřejmě je otázkou technického řešení a přijatelné míry zatížení subjektů poskytujících data.

Legalizace výnosů z trestné činnosti je páchána i specializovanými skupinami pachatelů, kteří nejsou pachateli predikativní trestné činnosti

1. Stávající dikce § 216 a § 217 nepředpokládá, že ten, kdo se dopustí trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti nebo legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti musí být zároveň pachatelem zdrojového trestného činu ("Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci... kdo jinému spáchání takového činu umožní nebo se ke spáchání takového činu spolčí..."). Pachatelem tedy může být kdokoliv, včetně pachatele zdrojového trestného činu. Je-li tedy pachatel zdrojového trestného činu odlišný od pachatele trestného činu podle § 216 nebo § 217, je možné jej postihnout podle stávající právní úpravy.

2. Pokud jde o činnost specializovaných skupin, stávající § 216 odst. 3 písm. a) zohledňuje spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti členem organizované skupiny s tím, že takový pachatel bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku.

3. Je-li specializovaným subjektem právnická osoba, je možno ji od 1. ledna 2012, kdy nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, postihnout též podle tohoto zákona. Právnická osoba se tak může dopustit trestných činů podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti jak ve formách úmyslných, tak i nedbalostních, přičemž takové právnické osobě může být uložen i trest zrušení právnické osoby (srov. § 15 a n. citovaného zákona), pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů.

4. Od 1. ledna 2010, kdy nabyl účinnosti zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, je možné využít v řízení o zločinu institut spolupracujícího obviněného, který byl do našeho právního řádu zaveden za účelem usnadnění objasňování zločinů spáchaných členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

5. Založení, účast na činnosti a podpora organizované zločinecké skupiny je trestným činem účast na organizované zločinecké skupině podle § 361 trestního zákoníku. Zpřísnění postihu pachatelů trestných činů spáchaných ve prospěch organizované zločinecké skupiny je řešeno v § 108 trestního zákoníku, podle kterého se horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody zvyšuje o třetinu a trest se ukládá v horní polovině takto stanovené trestní sazby.

Opatření:

I. Pro efektivní rozkrývání trestné činnosti organizovaných skupin a pro řádné potrestání jejich členů byl s účinností od 1. ledna 2010 do trestního řádu zapracován právní institut spolupracujícího obviněného (§ 178a trestního řádu), jakožto nástroj zajištění motivace obviněného - osoby podílející se na činnosti organizované zločinecké skupiny a organizované skupiny ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. Označení obviněného za spolupracujícího může vést až k upuštění od jeho potrestání. Novelizace byla provedena zákonem č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, a dále bylo ustanovení modifikováno zákonem č. 193/2012 Sb.

II. Od 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 306/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a některé další zákony, kterým se zpřísnil postih pachatelů trestných činů spáchaných ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Od účinnosti tohoto zákona je možné, aby horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody zvýšená o třetinu (viz výše odst. 4) převyšovala dvacet let.

4.1 SHRUTÍ RIZIK A NEZBYTNÝCH DODATEČNÝCH OPATŘENÍ

V následující tabulce shrnujeme hodnocená rizika a nezbytná dodatečná opatření k jejich zmírnění. Jak již bylo popsáno v metodice, realizátoři tohoto procesu národního hodnocení rizik ML/FT pojmají formulaci opatření jako nedílnou součást řízení rizik, a tudíž i jako nedílnou součást tohoto procesu. Formulace opatření nezakládá žádný další proces, který by byl jakkoli abstraktně vydělován z hodnocení rizik.

Tabulka obsahuje všechna ta rizika, jež si vyžadují dodatečná zmírnění a jež byla popsána a posuzována v průběhu celého procesu bez ohledu na to, ze kterého subprocesu vzešla a zda vykazují silnější relevanci komponenty zranitelnosti nebo komponenty hrozby nebo resp. jejich dopadů. Prakticky se až na výjimky jedná o vzájemné podmiňování všech tří komponent rizika, pouze poměr jejich relevance se může lišit. Na tomto místě již neuvádíme žádná opatření (ani rizika), která by nevzešla z procesu hodnocení rizik. Zevrubnější popis zde shrnutých rizik lze nalézt v předchozích kapitolách. Uváděná opatření mohou být jak legislativního, tak nelegislativního charakteru a jejich náplň sahá od edukační činnosti až po kriminalizaci určitého jednání.

Vzhledem k tomu, že informace v některých předchozích kapitolách jsou konkrétní a citlivé (a tedy i sdílení takových kapitol je omezeno), popis rizik i opatření v následující tabulce je pouze obecný. Přisuzovaná míra rizikovosti u zde uváděných rizik je vyjádřena na škále: závažné, středně závažné a aktuálně nezávažné⁴⁵. v souladu s metodikou FATF je třeba přistoupit ke zmírnění rizik právě v závislosti na jejich závažnosti. Tzn. čím je riziko závažnější, tím dříve je třeba přistoupit k jeho zmírnění. Řazení rizik a odpovídajících opatření v tabulce opisuje řazení kapitol v celé zprávě, resp. řazení subprocesů, z nichž rizika a na ně navazující opatření primárně vzešla.

⁴⁵ Nízká rizika zde neuvádíme, protože na ně není třeba uplatňovat dodatečná opatření k jejich zmírnění. Řádky se závažnými riziky označujeme červeně, ty se středně závažnými oranžově a ty s aktuálně nezávažnými žlutě.

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nutnost nastavit periodicitu procesu NRA	Metodika a zvolené postupy	1.4	Středně závažné	Nastavit periodicitu procesu NRA	Nelegislativní	FAÚ a ostatní zainteresované orgány	Provést druhé kolo procesu národního hodnocení rizik a předložit o tom zprávu k projednání vládě nejpozději do 31/12/2020, popř. ohledem na vývoj rizik ML/FT aktualizovat příslušné části národního hodnocení bezodkladně.	Prevence/ Analýza, vyšetřování a stíhání
Časově náročný přístup oprávněných orgánů k informacím (o majiteli účtu a o osobách, které jsou oprávněny jednat jeho jménem) a riziko zneužití informací ze strany dožadovaných institucí	Posouzení hrozeb a důsledků...	2.1	Středně závažné	Zavést centrální evidenci účtů	Legislativní/ Nelegislativní	Právní úprava: FAÚ Provádění: ČNB	Zákon č. 300/2016 Sb. nabude plné účinnosti zákona 1. 1. 2018	Prevence/ Analýza, vyšetřování a stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Určité typologie zdrojové trestné činnosti a následné techniky praní popsané v kapitole o hrozbách	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Zpracovat a důsledně uplatňovat uvedené rizikové faktory a návodné znaky podezřelosti	Součást KK, podpora již ve stávajícím AML zákoně	Povinné osoby	Bezodkladně	Prevence
Určité typologie zdrojové trestné činnosti a následné techniky praní popsané v kapitole o hrozbách	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Středně závažné	Zvážit udržitelnost výjimky, resp. zjednodušené KK u některých forem finančních institucí	Legislativní	FAÚ	Při příští novelizaci AML zákona	Prevence
Zneužití hotovosti v určitých typologiích zdrojové trestné činnosti a následných technikách praní popsaných v kapitole o hrozbách	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Důsledně uplatňovat identifikaci a KK a promítnout faktor hotovosti do detekce podezřelých obchodů	Součást KK, podpora již ve stávajícím AML zákoně	Povinné osoby	Bezodkladně	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Zneužití hypotečních a jiných úvěrů na bydlení v určitých typologiích zdrojové trestné činnosti a následných technikách praní popsaných v kapitole o hrozbách	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Kategorizovat hypoteční a jiné úvěry na bydlení jakožto rizikové produkty a nastavit přiměřenou KK	Součástí posouzení rizik a následná přiměřená KK, podpora již ve stávajícím AML zákoně	Povinné osoby	Bezodkladně	Prevence
Neprůhledná vlastnická struktura	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Zavést povinnost PO a SF znát svého skutečného majitele	Legislativní	FAÚ	Novela AML zákona s předpokládanou účinností od 1. 1. 2017	Prevence
Neprůhledná vlastnická struktura	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Zavést registr skutečných majitelů	Legislativní	MSp	Novela zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících s předpokládanou účinností od 1. 1. 2018	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nedostatečná evidence SF	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Zavést registr SF	Legislativní	MSp	Návrh novely OZ a dalších zákonů je nyní projednáván PSP ČR	Prevence
Intrakomunitární převozy hotovosti	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Středně závažné	Zvážit možnosti zavedení kontroly a monitoringu intrakomunitárních převozů	Nelegislativní: mezíresortní pracovní skupina a Analýza potřebnosti zavedení kontrol intrakomunitárního převozu penžení hotovosti	MV	Přípravné práce byly prováděny v rámci mezíresortní pracovní skupiny koordinované MV	Prevence
Riziko případného zapojení insiderů ze soukromé sféry	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Zpracovat do interních systémů řízení rizik	Preventivní, systémy řízení rizik u povinných osob	Povinné osoby	Již prováděno	Prevence
Riziko případného zapojení insiderů ze soukromé sféry	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Kriminalizovat příslušné jednání	Legislativní	MSp	Zajištěno již stávajícím trestním zákoníkem	Analýza, vyšetřování a stíhání
Riziko případného zapojení insiderů z veřejné sféry	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Učinit kroky v rámci státní protikorupční politiky	Legislativní	Státní orgány	Již prováděno	Analýza, vyšetřování a stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nedostatečná kriminalizace financování terorismu	Posouzení hrozeb a důsledků	2.1	Závažné	Kriminalizovat FT v trestním zákoníku	Legislativní	MSp	Příslušný návrh novely trestního zákoníku byl předložen PSP ČR	Analýza, vyšetřování a stíhání
Nedostatečné povědomí o ML/FT rizicích a o jejich řízení	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Zpracovat sektorové hodnocení ML/FT rizik	Nelegislativní: doporučení	Samosprávné organizace právníckých a poradenských profesí	Průběžně	Prevence
Nedostatečné povědomí o ML/FT rizicích a o jejich řízení	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Zvyšovat povědomí o AML/CFT prevenci	Nelegislativní: osvěta, podpora	Samosprávné organizace	Bezodkladně	Prevence
Nedostatečné povědomí o ML/FT rizicích a o jejich řízení	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Posílit dialog se samosprávnými organizacemi a zvyšovat povědomí o AML/CFT prevenci	Nelegislativní: osvěta, podpora	FAÚ	Průběžně	Prevence
Nedostatečný dohled	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Posílit dohled a vnímání rovných podmínek (premianti nesmí být bití)	Nelegislativní: dohled	Samosprávné organizace právníckých a poradenských profesí	Průběžně	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nedostatečný dohled	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Jednoznačně stanovit povinnost samosprávných organizací vykonávat dohled a informovat o tom FAÚ	Legislativní	FAÚ	Při příští novelizaci AML zákona	Prevence
Nedostatečný dohled	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Závažné	Využívat již stávající nástroje dle § 36 a 37 AML zákona a některé další postupy dle AML zákona	Nelegislativní	FAÚ	Průběžně	Prevence
Implementace požadavku dle FATF R.28b	Posouzení hrozeb a důsledků/ Právnícké a poradenské profese	2.1/ 3.1.10	Středně závažné	Zahájit dialog se sektorovými regulátory	Primárně nelegislativní	FAÚ	Po schválení zprávy o NRA	Prevence
Riziko zneužití korporátních struktur a svěfenských fondů (na straně poskytovatelů služeb, ostatní komponenty tohoto rizika a zmírňovacího opatření viz výše)	Posouzení hrozeb a důsledků/ Poskytovatelé služeb pro společnosti a SF	2.1/ 3.1.11	Středně závažné	Pokračovat v kontrolní činnosti u poskytovatelů služeb pro PO i pro SF	Nelegislativní: dohled	FAÚ/GFŘ	Již prováděno	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Riziko zneužití variantní identifikace	Posouzení hrozeb/ Úvěrové a jiné finanční instituce	2.1/ 3.1.1 - 7	Závažné	Důsledně uplatňovat doplňková opatření, jak jsou popsána v kapitole o úvěrových institucích	Nelegislativní	Povinné osoby, zejména úvěrové a jiné finanční instituce	Bezodkladně	Prevence
Riziko zneužití variantní identifikace	Posouzení hrozeb/ Úvěrové a jiné finanční instituce	2.1/ 3.1.1 - 7	Středně závažné	Zvážit přiměřené kroky: legislativní úpravu resp. výkladové stanovisko ke zmírnění rizik	Legislativní	FAÚ	Při příští novelizaci AML zákona	Prevence
Strukturování hotovostních vkladů	Posouzení hrozeb/ Úvěrové a jiné finanční instituce	2.1/ 3.1.1 - 7	Závažné	Zavést přiměřená doplňková opatření ke zmírnění tohoto rizika	Nelegislativní	Povinné osoby, zejména úvěrové a jiné finanční instituce	Bezodkladně	Prevence
Zneužití obchodů s nemovitostmi	Posouzení hrozeb a důsledků/ Analýza hrozeb/ Obchody s nemovitostmi	2.1/ 5.5/ 3.1.9	Závažné	Zpracovat a důsledně uplatňovat uvedené návodné znaky podezřelosti	Součást KK, podpora již ve stávajícím AML zákoně	Úvěrové instituce a realitní kanceláře	Bezodkladně	Prevence
Nové hrozby FT	Identifikace a hodnocení zranitelností u povinných v soukromém sektoru	3.1	Závažné	Zpracování dalších znaků podezřelosti na FT	Nelegislativní	Povinné osoby	Bezodkladně	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Absence hodnocení rizik ML/FT u některých povinných osob	Identifikace a hodnocení zranitelností u povinných v soukromém sektoru	3.1	Aktuálně nezávažné	Zpracovat hodnocení rizik ML/FT	Legislativní	Povinné osoby	V souvislosti s účinností novely AML zákona	Prevence
Dílčí nedostatky v řízení rizik u některých povinných osob, které již svá hodnocení rizik zpracovaly (např. směšování rizik ML/FT s jinými riziky nebo chybějící zdůvodnění nízkorizikovosti u zjednodušené KK)	Identifikace a hodnocení zranitelností u povinných v soukromém sektoru	3.1	Aktuálně nezávažné	Důsledné uplatňování zásady <i>comply or explain</i>	Legislativní	Povinné osoby, zejména úvěrové a finanční instituce	V souvislosti s účinností novely AML zákona	Prevence
Nestandardní obchody realizované mimo regulované trhy, hotovostní operace, transakce s listinnými cennými papíry, nepeněžitě vklady majetkových hodnot ze strany investorů	Posouzení zranitelností v sektoru fondového investování (investiční společnosti a samosprávné investiční fondy)	3.1.4	Středně závažné	Nastavit efektivní řídicí a kontrolní systém, řídit střet zájmů	Identifikace a řízení rizik, zaměření na rizika spjatá s investiční politikou fondu a typologií investora (zvláště u FKI)	Povinné osoby (investiční společnosti a samosprávné investiční fondy)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nestandardní obchody realizované mimo regulované trhy, hotovostní operace, transakce s listinnými cennými papíry, nepeněžitě vklady majetkových hodnot ze strany investorů	Posouzení zranitelností v sektoru fondového investování (investiční společnosti a samosprávné investiční fondy)	3.1.4	Středně závažné	Kontrolovat dodržování právních a vnitřních předpisů	Výkon dohledové a kontrolní činnosti	ČNB (sektorové předpisy a AML předpisy) a FAÚ (AML předpisy)	Průběžně (již prováděno, opora ve stávající právní úpravě)	Prevence
Obchody realizované mimo regulované trhy, hotovostní operace a transakce s cennými papíry, vysoká frekvence obchodování či krátkodobost obchodů s některými investičními nástroji	Posouzení zranitelností u obchodníků s CP	3.1.3	Středně závažné	Nastavit robustní řídicí a kontrolní systém	Identifikace rizik a jejich řízení, vnitřní kontrola, důsledná identifikace a kontrola klienta, kategorizace klientů a nastavení opatření ve vztahu k jednotlivým kategoriím, monitoring transakcí	Povinné osoby (obchodníci s cennými papíry)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Obchody realizované mimo regulované trhy, hotovostní operace a transakce s cennými papíry, vysoká frekvence obchodování či krátkodobost obchodů s některými investičními nástroji	Posouzení zranitelností u obchodníků s CP	3.1.3	Středně závažné	Kontrolovat dodržování právních a vnitřních předpisů	Výkon dohledové a kontrolní činnosti	ČNB (sektorové předpisy a AML předpisy) a FAÚ (AML předpisy)	Průběžně (již prováděno, opora ve stávající právní úpravě)	Prevence
Možná kumulace drobných plateb	Posouzení zranitelností u vydavatelů e-peněz (EMI a VEMPR)	3.1.5	Aktuálně nezávažné	Nastavit řídicí a kontrolní systém	Důsledný monitoring uskutečněných transakcí a obchodních vztahů (role tzv. agregátorů)	Povinné osoby (subjekty na trhu s platebními službami)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence
Hotovostní platební transakce, riziko zapojení agentů/obchodních zástupců (poukazování peněz) bezhotovostní převody	Posouzení zranitelností u poskytovatelů platebních služeb (platební instituce a poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu)	3.1.5	Závažné (poukazování peněz)	Nastavit řídicí a kontrolní systém	Identifikace a kontrola klienta, monitoring transakcí, systematická kontrola agentů/obchodních zástupců	Povinné osoby (subjekty na trhu s platebními službami)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Hotovostní platební transakce, riziko zapojení agentů/obchodních zástupců (poukazování peněz) bezhotovostní převody	Posouzení zranitelnosti u poskytovatelů platebních služeb (platební instituce a poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu)	3.1.5	Závažné (poukazování peněz)	Vykonávat dohledovou a kontrolní činnost	Kontrola dodržování právních a vnitřních předpisů	a) ČNB (sektorové předpisy a AML předpisy) a b) FAÚ (AML předpisy)	Průběžně (již prováděno, opora ve stávající právní úpravě)	Prevence
Hotovostní platební transakce, riziko zapojení agentů/obchodních zástupců (poukazování peněz) bezhotovostní převody	Posouzení zranitelnosti u poskytovatelů platebních služeb (platební instituce a poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu)	3.1.5	Středně závažné (bezhotovostní převody a hotovostní platební transakce)	Nastavit řídicí a kontrolní systém	Identifikace a kontrola klienta, monitoring transakcí, systematická kontrola agentů/obchodních zástupců	Povinné osoby (subjekty na trhu s platebními službami)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence
Hotovostní platební transakce, riziko zapojení agentů/obchodních zástupců (poukazování peněz) bezhotovostní převody	Posouzení zranitelnosti u poskytovatelů platebních služeb (platební instituce a poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu)	3.1.5	Středně závažné (bezhotovostní převody a hotovostní platební transakce)	Vykonávat dohledovou a kontrolní činnost	Kontrola dodržování právních a vnitřních předpisů	a) ČNB (sektorové předpisy a AML předpisy) a b) FAÚ (AML předpisy)	Průběžně (již prováděno, opora ve stávající právní úpravě)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Dvě skupiny rizik – ze strany poskytovatelů směnářských služeb (nadsazování objemů provedených směnářských obchodů) a ze strany klientů (strukturování obchodů)	Posouzení zranitelností u směnářských služeb	3.1.7	Závažné	Kontrolovat správnost vykazovací povinnosti, vydávání dokladů o provedených obchodech, mystery shopping, kontrolovat provádění identifikace a kontroly klienta	Výkon dohledové a kontrolní činnosti	ČNB (vše) a FAÚ (bez kontroly vykazovací povinnosti)	Průběžně (již prováděno, opora ve stávající právní úpravě)	Prevence
Dvě skupiny rizik – ze strany poskytovatelů směnářských služeb (nadsazování objemů provedených směnářských obchodů) a ze strany klientů (strukturování obchodů)	Posouzení zranitelností u směnářských služeb	3.1.7	Závažné	Identifikovat, posoudit a řídit rizika	Důsledné provádění identifikace a kontroly klientů	Povinné osoby (směnárny)	Průběžně (opora již ve stávající právní úpravě)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Velký počet povinných subjektů a jejich značná typová rozmanitost	Dozorová činnost FAÚ	3.2.1.1	Středně závažné	Pokračovat v pokrývání celého spektra typů povinných osob, v aplikaci RBA, výstupů z NRA a ve spolupráci s dalšími zainteresovanými orgány	Nelegislativní: dohled	FAÚ	Již prováděno	Prevence
Velký počet povinných subjektů a jejich značná typová rozmanitost	Výkon dohledu ČNB	3.2.2	Středně závažné	Pokračovat v efektivním výkonu dohledu při využití systému pro komplexní hodnocení rizik finančních institucí a výstupů z NRA	Nelegislativní: dohled	ČNB	Již prováděno	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Velký počet povinných subjektů	Výkon dozoru ČOI	3.2.3	Středně závažné	Vykonávat kontrolní činnost u obou typů povinných osob (tj. obchodníků a zprostředkovatelů obchodů s kulturními památkami a obchodníků a zprostředkovatelů obchodů s použitým zbožím) s ohledem na rizika ML i FT	Nelegislativní: dohled	ČOI	Průběžně	Prevence
Riziko zneužití poštovní a nákladní přepravy k převozům hotovosti	Oblast převozu hotovosti	3.2.5.1	Závažné	Stanovit oznamovací povinnosti pro osoby odesílající nebo přijímající zásilky a vykonávat kontrolu nad plněním této povinnosti	Legislativní/ Nelegislativní	Legislativa: FAÚ Výkon kontroly: GŘC	Již prováděno	Prevence
Riziko strukturování převážené částky	Oblast převozu hotovosti	3.2.5.1	Závažné	Stanovit oznamovací povinnost i pro případy převozů v průběhu dvanácti po sobě jdoucích měsíců	Legislativní/ Nelegislativní	Legislativa: FAÚ Výkon kontroly: GŘC	Již prováděno	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Strukturování mezi více FO	Oblast převozu hotovosti	3.2.5.1	Středně závažné	Zvážit možnosti efektivního zmírnění uvedeného rizika	Primárně nelegislativní	Meziresortní pracovní skupina koordinovaná MV, již ukončila činnost	Následné práce budou předmětem jednání mezi zainteresovanými orgány	Prevence
Zneužití intrakomunitárních převozů hotovosti	Oblast převozu hotovosti	3.2.5.1	Středně závažné	Zvážit možnosti efektivního zmírnění uvedeného rizika	Primárně nelegislativní (Analýza potřebnosti zavedení kontrol intrakomunitárních převozů peněz)	Meziresortní pracovní skupina koordinovaná MV, již ukončila činnost	Následné práce budou předmětem jednání mezi zainteresovanými orgány	Prevence
Potřeba sdílení informací o převozech hotovosti	Oblast převozu hotovosti	3.2.5.1	Závažné	Sdílení informací s FAÚ a jejich další vytěžení	Nelegislativní: sdílení informací	FAÚ a GŘC	Již prováděno	Analýza, vyšetřování, stíhání
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Odhalovat nepříznané příjmy	Legislativní	MF	Zákon o prokazování původu majetku byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 321/2006 Sb.	Prevence/ Analýza, vyšetřování, stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Posílit transparentní fungování politických stran	Legislativní	MV/KML	Novela zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování politických stran byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 302/2016 Sb.	Prevence
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Zavést registr smluv a zajistit hospodárné nakládání s majetkem státu	Legislativní	MV	Zákon č. 340/2015 Sb. je již účinný	Prevence
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Zavést povinnost podávat oznámení o činnostech, jež by mohly zakládat střet zájmů	Legislativní/ Nelegislativní	Právní úprava: KML/MSp Provádění: MSp	Návrh novely zákona č. 159/2006 Sb. byl schválen Parlamentem ČR.	Prevence
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Posílit transparentnost při zadávání veřejných zakázek	Legislativní	MMR	Zákon č. 134/2016 je účinný od 1. 10. 2016	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Zaprvé pokrýt i domácí PEPs, zadruhé zahrnout mezi povinné osoby i poskytovatele služeb s virtuální měnou, zatřetí snížit limit pro hotovostní platby, začtvrté posílit transparentnost PO a SF	Legislativní	FAÚ	Novela AML zákona byl schválen Parlamentem ČR	Prevence
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Rozšířit zabavovací pravomoci	Legislativní	MSp	Návrh novely trestního zákoníku je projednáván v PSP ČR	Analýza, vyšetřování, stíhání
Korupční prostředí	Korupce jakožto zranitelnost	3.3.1	Závažné	Nově upravit problematiku SZ s cílem minimalizovat riziko nežádoucího ovlivňování, zřídít nové Specializované SZ	Legislativní	MSp	Návrh je projednáván v PSP ČR	Analýza, vyšetřování, stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nedostupnost některých informací o NNO	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Rozšířit rozsah veřejně dostupných informací o všech laických NNO (informace o církevních právnických osobách již veřejně dostupné jsou)	Legislativní	MSp	Příslušná novela je již účinná - zákon č. 304/2013 Sb.	Prevence
Riziko zneužití NNO k FT (a jiné trestné činnosti)	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Zakázat zakládání entit, jejichž cílem je porušování práva a příp. rozhodnout o jejich zrušení a likvidaci	Legislativní	MSp (občanský zákoník)/ MK (zákon o církvích)	Příslušná ustanovení OZ i zákona o církvích jsou již účinná	Prevence
Nedostatečná transparentnost	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Podporovat a propagovat transparentnost	Nelegislativní: edukace a dialog	RVNNO a MZV	Již prováděno	Prevence
Nedostatečná transparentnost a výkaznictví	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Podporovat a kontrolovat průkazné výkaznictví	Legislativní/ Nelegislativní	Právní úprava: MF, MV Kontrola: GFŘ, příslušné správní orgány podle zákona o veřejných sbírkách	Již prováděno, opora ve stávající právní úpravě (zákon o účetnictví, zákon o daních z příjmu, zákon o Finanční správě ČR, zákon o veřejných sbírkách)	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Riziko zneužití NNO k podpoře a financování terorismu	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Shromažďovat informace a vyšetřovat podezření	Nelegislativní	NCOZ	Již prováděno, podpora ve stávající právní úpravě	Vyšetřování, stíhání
Riziko zneužití NNO k podpoře a financování terorismu	Zranitelnost NNO	3.3.2	Závažné	Zaprvé definovat zranitelný segment NNO, zadruhé zvážít uplatňování doplňkových opatření ke zmírnění rizika, zatřetí dále posílit spolupráci a sdílení informací	Primárně nelegislativní	Meziresortní pracovní skupina koordinovaná MV	Pracovní skupina zahájí činnost do konce roku 2016	Prevence/ Analýza, vyšetřování, stíhání
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Zavést trestní odpovědnost právnických osob	Legislativní	MSp	Zákon č. 418/2011 Sb. je již účinný	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Kriminalizovat přípravná jednání u některých trestných činů	Legislativní	MSp	Příslušná novela trestního zákoníku je již účinná – zákon č. 165/2015 Sb.	Analýza, vyšetřování, stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Posílit roli vrchních státních zastupitelství	Legislativní	MSp	Příslušná novela vyhlášky č. 23/1994 Sb. je již účinná – č.226/2016 Sb.	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Zavést obligatorní propadnutí tzv. bezprostředních výnosů z trestné činnosti	Legislativní	MSp	Příslušná novela trestních předpisů je již účinná – zákon č. 86/2015 Sb.	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Upravit oprávnění OČTŘ využívat některé finanční informace nebo nově zavedený institut prohlášení o majetku; zavést nové ochranné opatření zabrání majetku	Legislativní	MSp	Návrh novely trestních předpisů je aktuálně projednáván v PS PČR	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nízký počet odsuzujících rozsudků	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Zvyšovat povědomí OČTŘ a dialog mezi OČTŘ	Nelegislativní: dialog, edukace	MSp	Průběžně	Analýza, vyšetřování, stíhání
Legalizace třetími stranami	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Zpracovat právní institut spolupracujícího obviněného	Legislativní	MSp	Příslušná novela trestního řádu je již účinná – zákon č. 41/2009 Sb-	Analýza, vyšetřování, stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFE systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Legalizace třetími stranami	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT	3.3.3	Závažné	Zpřísnit postih pachatelů trestných činů spáchaných ve prospěch organizované skupiny	Legislativní	MSP	Příslušná novela trestního zákoníku je již účinná	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nedostatky ve vykazování odsouzení za trestné činy	Zranitelná místa v systému stíhání ML/FT a Analýza SZ	3.3.3/ 5.10	Středně závažné	Zaprvé zavést jasné vykazování predikativní trestné činnosti u odsouzení za legalizaci Zadruhé vykazovat objemy a typový charakter zajištěného, propadlého a zabraného majetku, zatřetí údaje o peněžitých trestech, jejich případném vymáhání a začtvrté vykazovat údaje o mzn právní pomoci apod.	Nelegislativní: v rámci implementace „Resortní strategii pro rozvoj e-justice“	MSP	Nasazení systému se předpokládá v časovém horizontu let 2017 – 2020	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nedostatečná prevence u SF	Analýza hrozeb	5.5	Závažné	Zařadit také poskytovatele služeb pro SF podle českého právního řádu mezi povinné osoby (SF podle cizího právního řádu, již byly zahrnuty)	Legislativní	FAÚ	Novela AML zákona s předpokládanou účinností od 1. 1. 2017	Prevence

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nedostatečná prevence u virtuální měny	Analýza hrozeb	5.5	Závažné	Zařadit obchodníky s virtuální měnou mezi povinné osoby	Legislativní	FAÚ	Novela AML zákona s předpokládanou účinností od 1. 1. 2017	Prevence
Nedostatečná prevence u hazardních her	Analýza hrozeb/ Provozovatelé hazardních her	5.1/ 3.1.8	Závažné	Zařadit některé další provozovatele hazardních her mezi povinné osoby	Legislativní	FAÚ	Novela AML zákona s předpokládanou účinností od 1. 1. 2017	Prevence
Potřeba specializace na jednotlivé druhy trestné činnosti	Analýza SZ	5.10	Závažné	Posílit specializaci státních zástupců na teroristické trestné činy	Legislativní	MSP/SZ	Příslušná novela vyhlášky č. 23/1994 sb. je již účinná – č. 226/2016 Sb.	Analýza, vyšetřování, stíhání
Potřeba specializace na jednotlivé druhy trestné činnosti	Analýza SZ	5.10	Závažné	Posílit specializaci státních zástupců na druhy hospodářské a majetkové trestné činnosti	Legislativní	SZ	Příslušná změna Vzorového organizačního řádu je již účinná	Analýza, vyšetřování, stíhání
Potřeba odčerpávání výnosů	Analýza SZ	5.10	Závažné	Založit síť státních zástupců specializovaných na zajišťování výnosů	Nelegislativní: organizační	SZ	Již prováděno	Analýza, vyšetřování, stíhání

Stručný popis rizika	Prvotní zdroj identifikace: odkaz na subproces	Číslo kapitoly této zprávy	Posouzení závažnosti: (závažné – středně závažné – aktuálně nezávažné)	Stručný popis opatření	Druh opatření	Realizátor	Termín realizace	Místo opatření v AML/CFT systému: (prevence - analýza, vyšetřování, stíhání)
Nezasílání TO s okresní příslušností ze strany FAÚ na vědomí OSZ	Analýza SZ	5.10	Středně závažné	Podpořit vědomost SZ o podaném TO již od samého počátku iniciace TŘ	Nelegislativní: negociační a organizační: cílem jednání bude posoudit možnosti opětovného zavedení takové praxe zejména s ohledem na její proveditelnost	SZ a FAÚ	Po schválení zprávy o NRA usnesením Vlády	Analýza, vyšetřování, stíhání
Nedostatečná právní úprava vyžádání údajů ze strany SZ v rámci přípravného řízení	Analýza SZ	5.10	Závažné	Posílit právní základ k provádění finančních šetření a zjišťování výnosů již v přípravném řízení	Legislativní	FAÚ	Novela TŘ v souvislosti s přijetím zákona o centrální evidenci účtů	Analýza, vyšetřování, stíhání
Zranitelné typy povinných osob	Sloučené expertní posouzení typů povinných osob z hlediska jejich vystavenosti hrozbám a jejich residuální zranitelnosti	5.3/ 5.4	Středně závažné	Uplatňování RBA při výkonu kontrolní činnosti	Nelegislativní	Dozorové a kontrolní orgány: FAÚ, ČNB, dozorové orgány v oblasti hazardních her, ČOI a samosprávné organizace	Průběžně	Prevence

4.2 SHRUTÍ NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ZÁVĚRŮ

Na tomto místě jsou shrnuty nejvýznamnější závěry.⁴⁶ Abstrahujeme zde od všech zevrubných analýz, shromážděných konkrétních údajů a expertních posouzení, které jim předcházely a na nichž se nevyhnutelně zakládají.

Techniky praní jsou jednoznačně podmiňovány typologií predikativních trestných činů. Nejvýznamnější detekovanou hrozbou v rámci hodnocení rizik ML/FT, a to i z hlediska svých důsledků, je zejména daňová trestná činnost a navazující techniky praní, za ní následují další zdrojové trestné činy, k nimž lze řadit i korupci a související trestnou činnost, a na ně navazující techniky praní. Nadmíru závažnou, avšak v současnosti nikoli detekovanou hrozbou představuje hrozba financování terorismu. Vysokou mírou pravděpodobnosti se vyznačují podvody, phishing a navazující legalizační techniky.

Nejvyšší míru residuální zranitelnosti (vysoká míra vystavenosti hrozbám v poměru k nízké úrovni aktuálně uplatňovaných opatření) mezi povinnými osobami vykazují právnické a poradenské profese a také někteří provozovatelé hazardních her.

Opatření ke zmírnění, která vyplývají z národního hodnocení rizik, jsou jak legislativního, tak nelegislativního charakteru. Zasahují do oblasti prevence i do oblasti analýzy, vyšetřování a stíhání a jsou vyjmenována v celém svém rozsahu v předchozí kapitole. K těmto opatřením se řadí příkladem posílení řízení rizik ML/FT v obzvláště zranitelných sektorech, zavedení některých opatření k efektivnímu stíhání ML, zavedení některých změn ve vykazování stíhání trestné činnosti, soustavná revize některých ustanovení AML zákona ve světle dynamického rizikově orientovaného přístupu, pokračování dialogu v implementaci nového doporučení FATF R.8.

Proces národního hodnocení rizik ML/FT bude třeba periodicky opakovat, a reagovat tak na vývoj identifikovaných, posuzovaných a zmírňovaných rizik.

⁴⁶ Jedná se pouze o nejvýznamnější závěry. Každý subprocess již obsahuje své příslušné závěry.

5 PŘÍLOHY

5.1 POČTY OPO V LETECH 2010 – 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Banky	1476	1419	1589	1940	2206	1963
Stavební spořitelny	údaje nesledovány	39	41	15	16	22
Družstevní záložny	údaje nesledovány	23	17	55	32	34
Obchodník s CP	údaje nesledovány	8	8	24	26	31
Penzijní fondy	údaje nesledovány	4	4	1	1	5
Poukazovatelé peněz	údaje nesledovány	199	185	183	226	198
Leasingové spol.	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	1
Pojišťovny	údaje nesledovány	28	30	35	38	31
Směnárný	údaje nesledovány	16	16	29	13	26
Hazardní hry	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	1
Právnícké a poradenské profese	údaje nesledovány	6	7	2	19	13
Ostatní	411	228	294	437	546	583
Zahraniční OPO	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	údaje nesledovány	69	55

Srovnání TO a OPO

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podaná TO	296	256	429	547	680	514
Celkový počet OPO	1887	1970	2191	2721	3192	2963
Zajištěné hodnoty	0,287 mld. CZK	0,808 mld. CZK	1,005 mld. CZK	3,003 mld. CZK	2,182 mld. CZK	5,542 mld. CZK

5.2 POSOUZENÍ HROZEB

Expertní posouzení hrozeb pro účely národního hodnocení rizik ML/TF: experti ze zainteresovaných orgánů seřadili hrozby ML/FT podle uvedeného hlediska	Vyjádření míry
řazeno sestupně podle hlediska závažnosti (nejzávažnější nahoře)	v souladu s metodikou FATF
Hrozby: významné druhy zdrojové trestné činnosti s navazujícím praním a financování terorismu	vyšší / střední / nižší
Daňové trestné činy s navazujícím praním	vyšší
Korupce s navazujícím praním	vyšší
Veřejné zakázky (pletichy) s navazujícím praním	vyšší
Dotační podvody s navazujícím praním	vyšší
Financování terorismu	vyšší
Porušování povinnosti při správě cizího majetku s navazujícím praním	střední
Podvody + phishing s navazujícím praním	střední
Drogová trestná činnost s navazujícím praním	střední
Praní výnosů ze zahraničí	nižší

Expertní posouzení hrozeb pro účely národního hodnocení rizik ML/TF: experti ze zainteresovaných orgánů seřadili hrozby ML/FT podle uvedeného hlediska	Vyjádření míry
řazeno sestupně z hlediska četnosti (nejčetnější nahoře)	v souladu s metodikou FATF
Hrozby: významné druhy zdrojové trestné činnosti s navazujícím praním a financování terorismu	Vyšší / střední / nižší
Daňové trestné činy s navazujícím praním	vyšší
Podvody + phishing s navazujícím praním	vyšší
Korupce s navazujícím praním	střední
Dotační podvody s navazujícím praním	střední
Veřejné zakázky (pletichy) s navazujícím praním	střední
Porušování povinností při správě cizího majetku s navazujícím praním	střední
Praní výnosů ze zahraničí	střední
Drogová trestná činnost s navazujícím praním	nižší
Financování terorismu	nižší

Expertní posouzení hrozeb pro účely národního hodnocení rizik ML/TF: experti ze zainteresovaných orgánů seřadili hrozby ML/FT podle uvedeného hlediska	Vyjádření míry
řazeno sestupně podle sloučeného hlediska míry důsledků: nebezpečnosti, poškození veřejného zájmu, organizovanosti, obtížného odhalování atp.	v souladu s metodikou FATF
Hrozby: významné druhy zdrojové trestné činnosti s navazujícím praním a financování terorismu	vyšší / střední / nižší
Daňové trestné činy s navazujícím praním	vyšší
Financování terorismu	vyšší
Korupce s navazujícím praním	vyšší
Drogová trestná činnost s navazujícím praním	vyšší
Veřejné zakázky (pletichy) s navazujícím praním	střední
Dotační podvody s navazujícím praním	střední
Praní výnosů ze zahraničí	nižší
Podvody + phishing s navazujícím praním	nižší
Porušování povinnosti při správě cizího majetku s navazujícím praním	nižší

5.7 STATISTIKA POLICIE ČR

Je obsahem samostatného souboru ve formátu Excel

5.8 STATISTIKA STÍHANÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

Je obsahem samostatného souboru ve formátu Excel

5.10 ANALÝZA SZ

Je obsahem samostatného souboru ve formátu PDF